

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

IŠTVANČICEV FILM NA
PALIĆKOM FESTIVALU

BROJ
642

Subotica, 31. srpnja 2015. Cijena 50 dinara

BOŽJI DAR
DUŽIONICA U SOMBORU

KORACI RS U PROCESU
PRIDRUŽIVANJA EU

HRVATI U BEOGRADU

INTERVJU
IVAN SUKER

Migracija naroda PUT U BOLJI ŽIVOT

POSTAVITE OGLAS

**JEDNOSTAVNO,
BRZO,
LAKE...**

[illegible]

www.svastara.rs

VOJVODANSKA Svaštara

AKCIJA!

5G

internet

već od

649 din

KARADORDEV PUT 2.
SUBOTICA
TEL:024/555765
WWW.TIPPNET.RS

U SUSRET JUBILEJU (1716. - 2016.)

VELIKE TEKIJE

U SVETIŠTU GOSPE TEKISKE U PETROVARADINU

Utorak, 4. 8. 2015.

- 15:00** PRILIKA ZA SV. ISPOVIJED
- 16:00** SV. MISA NA STAROSLAVENSKOM JEZIKU
- 17:30** SV. MISA NA MAĐARSKOM JEZIKU
- 19:00** PONTIFIKALNA SV. MISA
NA HRVATSKOM JEZIKU SA PROCESIJOM
- 20:30** PRIGODNI PROGRAM

Srijeda, 5. 8. 2015.

- 07:00** POBOŽNOST KRIŽNOG PUTA
- 08:00** SV. MISA NA NJEMAČKOM JEZIKU
- 09:00** PONTIFIKALNA SV. MISA
NA MAĐARSKOM JEZIKU
- 11:00** PONTIFIKALNA SV. MISA
NA HRVATSKOM JEZIKU
- 19:00** SV. MISA NA HRVATSKOM JEZIKU

AKTUALNO

Hrvatska osobna iskaznica bez obzira na prebivalište..... 6

TEMA

Početni koraci RS u procesu pridruživanja EU

Ništa nije završeno, dok sve nije dogovoreno 7-9

Migracije preko Subotice

Novi život u Europi..... 12-15

Hrvati u Beogradu i Novom Beogradu

Pjesme srcem ispjevane 22-23

INTERVJU

Ivan Šuker, predsjednik Odbora za Hrvate izvan Hrvatske

Hrvatska mora značajnije pomoći .. 10-11

ŠIROM VOJVODINE

Dužionica u Somboru..... 18-19

Dužijanica u Maloj Bosni 54

Apostolski nuncij nadbiskup Orlando Antonini posjetio Sombor

Papin posjet Srbiji – otvoreno pitanje.. 24

KULTURA

Subotička, ujedno i srpska premijera Mosta na kraju svijeta

O posljedicama i besmislu rata..... 32-33

SPORT

Konzum Croatia Open Umag

Tenis, more i još puno toga..... 55

Sumorna slika bez tona

Za migrante znaju danas svi, susreli smo se s njima, bolje reći vidjeli ih, kako se kreću našim ulicama i putovima najčešće u TV prilogima, a i osobno. Vidimo najčešće tek kolone bezimernih ljudi, slušamo priče susjeda i prijatelja o njihovim iskustvima, no i dalje vrlo malo znamo o tome tko su ti ljudi i što ih je nagnalo da krenu put zapadne Europe, svim prijevoznim sredstvima i često izloženi i pogibeljima. O pogibijama ljudi iz čamaca puno smo toga slušali, no to je daleko i to je problem Italije ili Europske unije, najčešće mislimo, ali kada se to događa u tvome mjestu, voćnjaku, susjedstvu, onda je to nešto drugo.

Ovoga puta u našem tjedniku dali smo riječ onima koji su najčešće bez glasa, tek sumorna slika bez tona, dok je medijska priča o njima najčešće priča o tome kako ih mi vidimo i doživljavamo, koliko košta skrb o njima i predstavljaju li sigurnosni rizik. U reportaži iz napuštene Ciglane u Subotici pročitajte što oni sami kažu, koji su ih razlozi nagnali na ovaj dug i neizvjestan put. Događaji u Kaleu gdje je 2.000 imigranata pokušalo pješice proći, između Kalea u Francuskoj i obale Velike Britanije kroz željeznički tunel ispod Kanala Lamanš i gdje ima i smrtno stradalih potvrđuju da su izloženi svakoj vrsti rizika. Ali oni i dalje dolaze i idu put boljeg života. Ove je godine oko 56 tisuća ljudi izrazilo namjeru tražiti azil u Srbiji, a od toga preko 20 tisuća samo u srpnju mjesecu, kaže za naš tjednik predstavnik UNHCR-a. Dolaze i prolaze Srbijom na putu k Europskoj uniji, najčešće mladi ljudi, iz Sirije, Afganistana, Iraka, Somalije i Eritreje. U Srbiji se zadržavaju kratko... Ali dok su tu treba im pomoći. Među prvima su pomoć inicirali i organizirali iz Centra građanskih vrijednosti i mnogi građani Subotice su se odazvali. Interesantno za naš tjednik predstavnik UNHCR kaže kako oni dolaze na poziv lokalnih ili pokrajinske vlasti, ali takav poziv nisu dobili iz Subotice. Ovih dana pomoć je stigla i od njemačkih donatora u vidu mobilnih toaleta, dok je državni tajnik u Ministarstvu rada, zapošljavanja, boračkih i socijalnih pitanja Nenad Ivanišević najavio i postavljanje kontejnera s tuševima.

Ciglana se polako osposobljava za boravak i u zimskim uvjetima, gdje će biti osigurana zdravstvena skrb i smještaj za majke sa djecom, najavljuje državni tajnik. A što će se dalje dešavati, kada Mađarska završi zid i kojim putovima će se migracije kretati dalje ne zna nitko. Samo se zna da će se nastaviti i da za sada EU još nije pronašla odgovarajuću politiku kojom bi to spriječila.

J. D.

Počeli izbori u DSHV-u

Izbori u Demokratskom savezu Hrvata u Vojvodini počeli su 24. srpnja u mjesnoj organizaciji DSHV-a Palić, ovoga puta izbornom skupštinom. Za novog predsjednika MO DSHV-a Palić izabran je ugledni subotički član DSHV-a **Grgo Kujundžić**, za zamjenika predsjednika **Zoltan Kiš**, a za tajnicu **Katarina Čović**. U mjesni odbor su osim spomenutih članova izabrani i **Stipan Buljovčić**, **Ištvan Božo**, **Josip Stantić** i **Josip Jaramazović**.

Također, članovi ovog mjesnog odbora usvojili su program rada izabranog predsjednika Grga Kujundžića, koji se bazira na jačanju zajedništva u hrvatskoj zajednici na Paliću, te općenito u Republici Srbiji.

DSHV nastavlja izbore u mjesnim organizacijama izbornom skupštinom MO DSHV Gat (18,30 sati) i MO DSHV Prozivka (19,30 sati), koji će se održati u Domu DSHV-a 31. srpnja.

Hrvatska osobna iskaznica bez obzira na prebivalište

Od prošlog mjeseca hrvatski državljani koji žive izvan Hrvatske imaju pravo na osobu iskaznicu na kojoj će pisati prebivalište u Srbiji, ili bilo kojoj drugoj zemlji u kojoj žive. Prema Zakonu o osobnim iskaznicama, »pravo na hrvatsku elektroničku osobnu iskaznicu imaju svi hrvatski državljani bez obzira na godine života i bez obzira imaju li ili nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj«.

Na web stranici Ministarstva unutarnjih poslova (MUP), objašnjeno je kako »hrvatski državljani koji nema prijavljeno prebivalište u Republici Hrvatskoj može ishoditi osobnu iskaznicu u koju se upisuje podatak o njegovom prebivalištu izvan Republike Hrvatske i u tom slučaju osobna iskaznica ne služi kao dokaz prebivališta u Republici Hrvatskoj«.

Zahtjev za izdavanjem osobne iskaznice može se podnijeti u bilo kojoj policijskoj upravi, odnosno policijskoj postaji u Hrvatskoj, a mora se napraviti osobno. Kako piše na sajtu MUP-a, potrebno je: izvršiti uplatu ovisno o odabranom postupku izdavanja, dati na uvid ranije izdanu osobnu iskaznicu ili drugu javnu ispravu kojom se može provjeriti identitet i hrvatsko državljanstvo podnositelja zahtjeva, priložiti 1 fotografiju u boji dimenzija 3,5 cm x 4,5 cm i potpisati Ugovor o davanju usluga certificiranja.

Ako podnositelju zahtjeva nije već izdana osobna iskaznica ili putovnica Republike Hrvatske, objašnjavaju u MUP-u, potrebno je službenoj osobi dati na uvid domovnicu i izvadak iz matice rođenih ili rodni list. Cijena je 79,50 kuna, odnosno oko 10 eura.

T. Lj.

SJEDNICA POKRAJINSKE VLADE

Uglješa Belić direktor VAZUK-a

Pokrajinska vlada imenovala je na sjednici 27. srpnja, tijela rukovođenja, upravljanja i nadzora Javne ustanove Vojvođanska akademija znanosti, umjetnosti i kulture.

Za direktora Javne ustanove Vojvođanska akademija znanosti, umjetnosti i kulture imenovan je mr. **Uglješa Belić**, magistar povijesnih znanosti. U Upravni odbor Javne ustanove Vojvođanska akademija nauka, umjetnosti i kulture, imenovana je za predsjednika dr. **Mirjana Vojinović Miloradov**, profesor emeritus Fakulteta tehničkih znanosti Sveučilišta u Novom Sadu, a za članove prof. dr. **Lazar Lazić**, redovni profesor Prirodno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Novom Sadu, prof. dr. **Aleksandra Doronjski**, redovna profesorica Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Novom Sadu, prof. dr. **Pavle Sekeruš**, redovni profesor Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Novom Sadu, dr. **Slobodanka Markov**, redovni profesor Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Novom Sadu u mirovini i **Živan Berisavljević**, politolog u mirovini.

Na sjednici su imenovani i članovi Nadzornog odbora Javne ustanove Vojvođanska akademija znanosti, umjetnosti i kulture dok će članovi Upravnog i Nadzornog odbora VAZUK-a iz reda zaposlenih, biti imenovani naknadno, nakon zasnivanja radnog odnosa.

Konjička utrka Dužijanica

Na subotičkom Hipodromu u nedjelju je održana konjička utrka *Dužijanica*, koja se tradicionalno održava još od 1968. godine. Organizatori iz Konjičkog kluba *Bačka* priredili su ljubiteljima kasača čak dvanaest utrka, a u utrci *Dužijanica* prelazni pehar, vijenac od žita, pokrivač za konja i nagradu od oko 100.000 dinara pripali su **Dejanu Kataniću** i njegovom grlu Credits By Myself.

POČETNI KORACI RS U PROCESU PRIDRUŽIVANJA EU

Ništa nije završeno, dok sve nije dogovoreno

Osim što se poglavlja 23 i 24 otvaraju prva, očekuje se da budu i posljednja zatvorena, kako bi se mogla pratiti primjena sprovedenih reformi u praksi * Ukoliko država nije ostvarila zadovoljavajući napredak u ova dva poglavlja, moguće je zastati s pregovorima u drugim poglavljima

Ministrica bez portfelja, zadužena za europske integracije, **Jadranka Joksimo**vić, nedavno je izjavila da bi u pregovorima o članstvu Srbije u Europskoj uniji, do kraja godine mogla biti otvorena poglavlja 23 i 24. »Očekujemo da ćemo do konca srpnja dovršiti Akcijske planove za poglavlja 23 i 24 i da ćemo već u rujnu ući u postupak, kako bi do konca godine ta poglavlja bila otvorena«, naglasila je ministrica Joksimo

vić u intervjuu za novosadski *Dnevnik*. Pristupanje jedne države Europskoj uniji je složen proces koji se paralelno odvija na nekoliko međusobno zavisnih razina. S jedne strane, to je Proces stabilizacije i pridruživanja, a s druge strane su pristupni pregovori. Novinari sigurno jesu jedni od partnera u procesu približavanja i pojašnjavanja procedura europskih integracija građanima Srbije. Zbog toga se ponovno bavimo ovom temom, u cilju da se razumiju ti reformski procesi, u kojima sudjeluje državna uprava, ali i ovdašnje društvo u cjelini!

Tako ćemo i zastupljenošću ove teme u našem tjedniku, pokušati informirati o načinu na koji se odvija pristupanje Europskoj uniji, s tim, što će se u fokusu ove teme naći uvjeti koji trebaju biti ostvareni u poglavlju 23, jer se to poglavlje umnogome odnosi i na pitanje manjina u Srbiji.

SPROVOĐENJE PROPISA – GLAVNI IZAZOV NA PUTU KA EU

O čemu se pregovara prilikom pristupanja Srbije Europskoj uniji? Pravne stečevine EU podijeljene su u 35 poglavlja, a pregovori o članstvu su zapravo proces tijekom kojega će se Srbija prilagoditi njenom pravnom, ekonomskom i društvenom sustavu, a to u praksi znači

Spomenuta poglavlja se odnose na osnovne vrijednosti na kojima počiva Europska unija, a zbog velike važnosti u procesu pristupanja EU, ta se poglavlja prva otvaraju i posljednja zatvaraju.

Štefan Füle europski komesar za proširenje, rekao je 2013. godine, kako se naučilo »u prethodnim proširenjima Europske unije da glavni izazov nije u tolikoj mjeri transponiranje propisa EU u nacionalno zakonodavstvo,

podnijela zahtjev za stjecanje statusa kandidata, a Europsko vijeće je koncem 2010. godine dao mandat Europskoj komisiji da se izjasni o tom zahtjevu, nakon čega je Komisija preporučila Vijeću da se Srbiji dodijeli status zemlje kandidata za članstvo. Na samitu Europskog vijeća 2013. godine, donesena je odluka o otvaranju pregovora o članstvu Srbije u Europskoj uniji, a početkom 2014. godine u Bruxellesu je

reformiranje zakonodavstva i cjelokupnog društvenog sustava. Prema izjavama dužnosnika Europske unije, dosadašnje iskustvo u europskim integracijama, a posebno u pogledu Hrvatske i Crne Gore, iskristalizirala su poglavlja 23 (reforma pravosuđa i osnovna prava) i 24 (pravda, sloboda i sigurnost), kao ključne za konačnu odluku o primanju nove države u članstvo.

već zapravo provođenje tih propisa.

Podsjetimo se sada ukratko i slijeda događaja na dosadašnjem putu Srbije ka EU. Najvažniji trenutak u dosadašnjem procesu pridruživanja Srbije Europskoj uniji jest potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju 2008. godine, a što je značilo prvi obvezujući odnos Srbije s EU. Zatim je Srbija koncem 2009.

dano zeleno svjetlo za višegodišnji pregovarački proces koji treba Srbiju približiti, a potom i dovesti do članstva u EU.

NOVI PRISTUP PREGOVORIMA

Poglavlje 23 je novo u pregovaračkom procesu. Ovo poglavlje o pravosuđu i osnovnim pravima je uvedeno nakon šestog vala

proširenja EU. Njegov sadržaj je u prethodnim krugovima proširenja bio razmatran u okviru poglavlja 24 – Pravda, sloboda i sigurnost. Kako su pravne stečevine na području pravosuđa i unutarnjih poslova ubrzano rasla, pojavila se potreba podjele

U dosadašnjoj aktivnosti na izradi prva dva nacrti akcijska plana nije se poštivalo načelo inkluzivnosti nacionalnih manjina, tj. manjine nisu na adekvatan način bile uključene u njihovu izradu.

tog poglavlja na dva dijela. U tijeku pregovora s Hrvatskom, ova oblast je podijeljena na dvije cjeline, dok se na primjeru pregovora s Crnom Gorom vidi da se nakon otpočinjanja pregovora najprije razgovara na temu pregovaračkih poglavlja 23 – Pravosuđe i osnovna prava i 24 – Pravda, sloboda i sigurnost. Dakle, proces analitičkog pregleda zakonodavstva otpočinje s prezentiranjem pravnih stečevina u ovim oblastima, a proces usklađivanja i primjene propisa u ovim oblastima prati se tijekom cijelog pregovaračkog procesa. Ukoliko država nije ostvarila zadovoljavajući napredak u ova dva poglavlja, moguće je zastati s pregovorima u drugim poglavljima. Osim što se poglavlja 23 i 24 otvaraju prva, očekuje se da budu i posljednja zatvorena, kako bi se mogla pratiti primjena provedenih reformi u praksi. Jednostavno, osnovni postulat pregovora da ništa nije završeno, dok sve nije dogovoreno, predstavlja maksimu na osnovu koje je moguće privremeno zatvoriti pojedina poglavlja.

POGLAVLJE 23 – POLITIČKI KRITERIJI

Tako su u poglavlje 24 u načelu ušle sve one tekovine u kojima su uspostavljena pravila na razini EU, a poglavlje 23

obuhvaća ona pitanja koja se označavaju političkim kriterijima. Izdvajanje političkih kriterija u zasebno poglavlje, postavilo je pred EU pitanje standarda, koji država kandidat, treba zadovoljiti kako bi ispunila uvjete za članstvo. Težište ranijih pregovora je nekad bilo usmjereno na uskla-

pravosuđa. Pod antikorupcijskom politikom podrazumijeva se usmjeravanje na institucionalni okvir, prevenciju i represiju korupcije, a pod osnovnim pravima misli se na podizanje razine zaštite ljudskih prava, u što spada i ostvarivanje manjinskih prava i konačno, prava građana

denost nacionalnog zakonodavstva s pravnim stečevinama, dok su administrativne sposobnosti i politički kriteriji bili u drugom planu.

Materija o kojoj se razgovara glede poglavlja 23 odnosi se na ispunjavanje političkih kriterija, koji su osnovni preduvjet daljih integracija. Sadržajno, poglavlje 23 je podijeljeno na 4 tematske cjeline: reforma pravosuđa, antikorupcijska politika, osnovna prava i prava državljana EU. Unutar tog okvira postoji konkretan sadržaj. Tako se pod reformom pravosuđa govori o jačanju neovisnosti, nepristranosti, profesionalnosti i efikasnosti

nja – borba protiv organiziranog kriminala, borba protiv trgovine ljudima, borba protiv terorizma, borba protiv droga, sudska suradnja u građanskim i kaznenim stvarima, carinska suradnja.

Kroz ispunjavanje uvjeta iz ovih poglavlja, Srbija treba provesti brojne reforme koje imaju direktan utjecaj na svakodnevni život građana.

ODREĐIVANJE OSNOVNIH TEMA I INDIKATORA REZULTATA

Glede Akcijskog plana za poglavlje 23, Republika Srbija je prvi nacrt ovog Akcijskoga plana izradila u kolovozu prošle godine, koji je vraćen iz Bruxellesa, zatim je u prosincu izradila drugi nacrt, koji je također vraćen iz Bruxellesa, a treći nacrt je izrađen u travnju ove godine, čija je druga dopunjena verzija objavljena u svibnju 2015. Dakle, trenutno je aktualan rad na drugoj verziji trećega nacrti iz svibnja, a predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća, dr. **Slaven Bačić** pojašnjava zbog čega je ovaj Akcijski plan važan za nacionalne manjine u Srbiji.

»Akcijskim planom se s jedne strane definiraju pitanja koja se otvaraju u pristupnim pregovorima, a s druge strane se određuju rokovi i pokazatelji, indikatori provedbe rješenja tih pitanja. Jedan mali dio Akcijskog plana za poglavlje 23 odnosi se i na prava nacionalnih manjina, a, među ostalim, nacrti Akcijskih planova za poglavlje 23 su vraćani iz Bruxellesa i zbog poglavlja o nacionalnim manjinama, zbog čega je Srbija upućena na izra-

EU podrazumijevaju aktivno i pasivno pravo glasa na izborima za Europski parlament i pravo konzularne zaštite građana EU i u onim državama, gdje država članica nema vlastitu konzularnu

Vlasti pokušavaju problem manjinskih prava reducirati uglavnom na provedbu postojećih propisa, dok nacionalna vijeća zahtijevaju i značajne promjene i unapređenje zakonodavnoga okvira.

službu.

Poglavlje 24 obuhvaća više tematskih područja: vanjske granice i Šengenski sustav, migracije, azil, vize, policijska surad-

du posebnog Akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina. U tome cilju, početkom ožujka ove godine formirana je Posebna radna skupina za izradu

Prijedloga ovog Akcijskog plana, čiji su članovi i predstavnici mađarskog, bošnjačkog, albanskog, hrvatskog, rumunjskog, slovačkog, bugarskog, romskog, bunjevačkog i vlašskog nacionalnog vijeća. Koncem istog mjeseca održana je konstituirajuća sjednica ove radne skupine, a na drugom sastanku u svibnju, predstavljen je prijedlog formalnih i materijalnih elemenata ovog posebnog akcijskog plana, tj. njegove forme i tema koje bi njime bile obuhvaćene. Međutim, u dosadašnjoj aktivnosti na izradi ova dva navedena akcijska plana nije se poštivalo načelo inkluzivnosti nacionalnih manjina, tj. manjine nisu na adekvatan način bile uključene u njihovu izradu. Ovome treba dodati i vrlo kratke rokove od po tek nekoliko tjedana za javnu raspravu o nacrtima, koji se samo objavljuju na internetskim stranicama Ministarstva

ka iz Trećeg mišljenja za Srbiju Savjetodavnog komiteta Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina iz studenoga 2013. Međutim, predstavnici nacionalnih vijeća drže da se i druga

nemjerljivo. Primjerice, glede područja obrazovanja, u aktualnom nacrtu za poglavlje 23 navedeno je kako treba olakšati dostupnost udžbenika za manjine, a da će indikator rezultata biti donesen novi Zakon o udžbenicima. To je neprihvatljivo, jer tema mora glasiti: osigurati financiranje, prijevoda-izrade i tiskanja udžbenika na manjinskim jezicima, a mjerljivi indikator može biti samo broj tiskanih udžbenika.

svoje sugestije, kao uostalom i za sve navedene akcijske planove, ali ovaj nacrt još uvijek nije objavljen te ostaje da vidimo što će od prijedloga koja su dala manjine ući u nj. Zasigurno će jedan od najspornijih elemenata biti intencija vlasti za uvođenje bilingvalne nastave, na srpskom i manjinskim jezicima, umjesto cjelovite nastave na manjinskim jezicima, što je osobito neprihvatljivo za hrvatsko i bošnjačko vijeće, a i predstavnici mađarske

Nakon predstavljanja prijedloga navedenih elemenata akcijskoga plana za manjine, sva nacionalna vijeća dala su svoje primjedbe i o njima će se raspravljati na trećem sastanku Posebne radne skupine koji je zakazan za 29. srpnja.

pravde. Da stvar bude još apsurdnija, unatoč drukčijim zahtjevima nacionalnih vijeća, prijedlog materijalnih i formalnih elemenata Akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina uradio je ekspert, koji nema nikakva iskustva u području prava nacionalnih manjina! Nakon predstavljanja prijedloga navedenih elemenata akcijskoga plana za manjine, sva nacionalna vijeća dala su svoje primjedbe i o njima će se raspravljati na trećem sastanku Posebne radne skupine koji je zakazan za 29. srpnja.

STAJALIŠTA VLASTI I MANJINA

Dr. Bačić kaže da se iz dosadašnjeg iskustva, uočava nekoliko stajališta vlasti:

»Najprije, vlasti drže da se u izradi ovih akcijskih planova polazi isključivo od preporu-

pitanja moraju rješavati, primjerice garantirani mandati za predstavnike manjina na svim razinama vlasti, što je, barem kada je riječ o najvišim razinama vlasti, već postao standard u regiji (Rumunjska, Mađarska, Hrvatska, Slovenija, Kosovo, Crna Gora...).

Dalje, vlasti pokušavaju problem manjinskih prava reducirati uglavnom na provedbu postojećih propisa, dok nacionalna vijeća zahtijevaju i značajne promjene i unapređenje zakonodavnog okvira.

Također je primjetno da vlasti inzistiraju na zajedničkim prijedlozima svih nacionalnih vijeća, dok zanemaruju pojedinačne sugestije nacionalnih vijeća.

Isto tako je vrlo uočljivo da se indikatori provedbe tema utvrđenih u akcijskim planovima nastoje promatrati formalistički, apstraktno i gotovo konkretno

Slaven Bačić

Kada smo kod obrazovanja, u tijeku je izrada još jednog akcijskoga plana – za obrazovanje na manjinskim jezicima, budući da je za sve manjine stanje na ovom području daleko najteže u odnosu na ostala područja. U izradi ovog akcijskoga plana je, za razliku od prijašnja dva, od samoga početka poštivano načelo inkluzivnosti nacionalnih manjina, i HNV je i ovdje dao

zajednice su se oštro usprotivili tome».

Kada je riječ o oblastima pravosuđa i osnovnih prava, slobode i sigurnosti, Europska komisija je istaknula kako je neophodno da Srbija uloži znatne i kontinuirane napore kako bi uskladila propise s pravnim stečevinama EU i djelotvorno ih primijenila u srednjem roku.

Zvonko Sarić

IVAN ŠUKER, PREDSJEDNIK ODBORA ZA HRVATE IZVAN HRVATSKE

Hrvatska mora značajnije pomoći

Pomoć Hrvatima u Srbiji se mora osmisliti na drugačiji način * Treba pomoći susjedu uvijek u nevolji, ali isto tako tog susjeda treba podsjetiti kako se ti odnosiš prema njegovima pa neka se on odnosi na približno sličan način prema tvojima

Razgovor vodila: Jasminka Dulić

Odbor za Hrvate izvan Republike Hrvatske utemeljen je 2008. godine kao radno tijelo Hrvatskoga sabora koje prati i raspravlja sve prijedloge i poticaje za donošenje zakona i drugih akata i pitanja iz djelokruga Sabora koji u cijelosti ili u nekom svom segmentu određuju životna pitanja Hrvata koji žive u susjednim zemljama i po svijetu. Odbor za Hrvate izvan Republike Hrvatske ima predsjednika, potpredsjednika i 11 članova zastupnika, te još 4 vanjska člana iz reda javnih, znanstvenih i stručnih djelatnika. Aktualni predsjednik Odbora **Ivan Šuker** iz Hrvatske demokratske zajednice (HDZ) govori za naš list o aktivnostima Odbora i pitanjima od značaja za Hrvate izvan Hrvatske osobito Hrvate u Srbiji.

HR: Kako funkcionira Odbor i postoji li suglasnost oko najvažnijih pitanja za Hrvate izvan Hrvatske?

Odbor funkcionira tako da se većina odluka donose jednoglasno. Međutim, one ključne odluke koje su trebale inicirati drugačiju mogućnost glaso-

vanja Hrvata izvan Republike Hrvatske naročito Hrvata u Bosni i Hercegovini pa i zapadnim zemljama tu nemamo jedinstvo. Međutim mislim da nas onako ružne slike s posljednjih predsjedničkih izbora kada su ljudi čekali 15-16 sati da bi iskazali svoju demokratsku volju, naprosto upućuju da to nije demokracija već diskriminacija i to je nešto na čemu će Odbor u budućim vremenima itekako raditi – na uvođenju mogućnosti dopisnog glasanja i da se glasuje na biračkim mjestima koja će biti određena prema mjestima gdje žive Hrvati, a ne samo u konzularnim predstavništvima. To je jedan vrlo bitan segment da Hrvati mogu pokazati svoju političku volju. Nadam se da ćemo nakon sljedećih izbora u Republici Hrvatskoj doći u poziciju da ispravimo jednu nepravdu koja je učinjena zbog ucjene Socijal demokratske partije (SDP) da se naprave ustavne promjene. Te ustavne promjene su bile zadnji preduvjet da Hrvatska završi pregovore za ulazak u Europsku uniju, a to je da je broj predstavnika Hrvata

izvan Hrvatske limitiran na tri. Iskreno se nadam da će to biti kao i prije i da će jedanaesta izborna jedinica biti kao i sve ostale s četrnaest zastupnika, a bit će izabrano onoliko zastupnika temeljem broja glasova koliko je bilo potrebno za izbor jednog zastupnika na drugim izbornim jedinicama. Mislim da će to biti pravično.

HR: Nedavno ste boravili u Subotici na proslavi 25 obljetnice od osnutka Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Kakve ste dojmove ponijeli o položaju Hrvata u Srbiji?

Smatram da je trebalo reći, a to tada nije rečeno, kakva prava nacionalne manjine imaju u Republici Hrvatskoj. Počevši od najmanje jedinice lokalne samouprave do Hrvatskog sabora imaju svoje predstavnike. Ukoliko u pojedinoj jedinici lokalne samouprave ili županije čine određeni postotak imaju pravo na toliko vijećnika pa i pravo na člana Izvršne vlasti, dakle dogradonačelnika ili dožupana. Poznato je i da je u Hrvatskom saboru od 150 zastupnika osam predstavnika nacionalnih manjina, što nije nimalo mali postotak, s tim da Srbi imaju tri zagarantirana

zastupnika bez obzira koliko ih je izišlo na izbore. To govorim u kontekstu da je Srbija u fazi pregovora za ulazak u Europsku uniju. Ne treba tu Hrvatska kočiti, niti podmetati noge kao što su nama radili neki drugi, ali u danom momentu mi naprosto moramo kao članica EU pokazati svoj stav i boriti se za prava Hrvata u drugim zemljama, prije svega, u Srbiji. Naime, Odbor za Hrvate izvan Hrvatske treba gledati četiri skupine Hrvata. Jedno su Hrvati u BiH koji su jedan od tri konstitutivna naroda, međutim konstitutivni narod samo na papiru, jer oni na žalost po niz drugih stvari nisu ni po čemu konstitutivni narod. Druga skupina su Hrvati koji su nacionalne manjine u Srbiji, Makedoniji, Crnoj Gori, Mađarskoj i drugim zemljama, ali prvenstveno Srbija jer je tu status Hrvata poseban. Treća skupina su Hrvati u zapadnoeuropskim zemljama i četvrta skupina su Hrvati u prekomorskim zemljama. Kad ih tako grupirate onda dođete do nekih zajedničkih problema koji ih tište i naprosto Hrvatska se mora tu značajnije uključiti, mora značajnije pomoći.

HR: Na koji način Hrvatska može značajnije pomoći?

Osobno nisam zadovoljan kako Državni ured za Hrvate izvan Hrvatske funkcionira. Mislim da bi se ta sredstva morala na drugi i kvalitetniji način upotrijebiti i mislim da HDZ razmišlja o vraćanju Ministarstva za iseljništvo jer mi želimo tih 4 – 4,5 milijuna Hrvata koliko ih je izvan Hrvatske, prije svega iz prekomorskih zemalja i Zapadne Europe vratiti u Hrvatsku da oni sa svojim silnim znanjem, bogatim poslovnim iskustvom pa i sa svojim kapitalom dođu u Hrvatsku i ulažu u Hrvatsku iz interesa, a ne iz domoljublja. Domoljublje je bilo devedeset i prve kada je trebalo pomoći u obrani Hrvatske. Ali ako oni sada dođu uložiti iz interesa to će biti veliki interes i Hrvatske i njihov. Dakle, to je nešto o čemu

HDZ sigurno razmišlja. Ovdje malo miješam Odbor i stranačka razmišljanja ali mislim da to naprosto jedno bez drugog ne ide i mislim da se pomoć vojvođanskim Hrvatima odnosno Hrvatima u Srbiji mora osmisliti na drugačiji način. S jedne strane pomoći određene institucije financijski, a s druge strane i hrvatske tvrtke koje su u Srbiju uložile znatne novce bi morale razmišljati o tome kako da zaposle Hrvate koji imaju potrebne kvalifikacije i koji mogu raditi u tim tvrtkama. To je nešto što se događa u drugim zemljama i ne vidim zašto se ne bi događalo u Srbiji.

HR: Ali se to ne događa!

Na žalost, ne. Ali o tome se itekako treba razmišljati, jer kroz gospodarsku pomoć Hrvatima bilo gdje vi ćete praktično stvarati njihovu i političku i društvenu i inu snagu jer onaj koji ima gospodarsku moć i ima kapital interesantan je u svim sferama i onda mu je lakše politički se probijati. Nisam osobno zadovoljan kako se neke stvari odvijaju u odnosu na Hrvate izvan Hrvatske, jer dati 20 ili 30 tisuća kuna za neku manifestaciju to za mene osobno u ovom trenutku je praktično ništa. To je mazanje očiju! Istina na polju očuvanja kulturnog identiteta se s malo novca može puno napraviti samo te novce treba drugačije rasporediti. Ali drugo je gospodarski segment. Ovoga trenutka hrvatska putovnica vrijedi strašno puno, međutim koliko je dobro da je imaju Hrvati izvan Hrvatske, znači i u Srbiji i u BiH toliko je na žalost loše što mladi koriste ovu putovnicu da odu i tko zna hoće li se ikada vratiti. Mene je užasno strah da to ne bude karta u jednom smjeru, a ako ne budete imali mlade i obrazovane ljude onda se nemate na što osloniti.

HR: S druge strane Hrvati danas je sve teže državljanstvo i hrvatsku putovnicu. Čekaju dvije godine i oni koji imaju sve potrebne dokaze. Zašto je to tako?

To bi trebalo pitati aktualnu vlast. Lijepo je doći ovdje na ovakve skupove i držati lijepe govore, ali pitanje je koliko se praktično djeluje. Zato je potrebno Ministarstvo za iseljništvo koje će voditi brigu o ovakvim problemima. Osobno sam danas ostao razočaran kada sam došao u Konzulat u Subotici kad sam vidio u kakvom je stanju, prije svega kada sam vidio u kakvom je stanju zastava Republike Hrvatske. I onda kada su mi ljudi u Konzulatu rekli da već šest mjeseci čekaju da dobiju odobrenje da nabave zastave, to je stvarno za ne vjerovati. Ta zastava i prostor u koji dolaze ljudi je najbolja demonstracija koliko država drži do nečega, a kada dođu Hrvati u onaj konzulat, bez namjere da ikoga povrijedim, ali ono je stvarno žalosno kako izgleda. Konzulat u Subotici bi trebao biti prije svega jedan reprezentativan objekt, ali ne zato da bi se netko time »šminkao« već zato da izgledom pokaže svima koji tamo dođu kako i na koji način hrvatska država promišlja i razmišlja o Hrvatima u Vojvodini, odnosno Srbiji.

HR: Zakon o prebivalištu i boravištu je također donio probleme Hrvatima izvan Hrvatske?

Bez obzira na direktive iz EU Hrvatska je jedna od četiri članice u EU koja ima najviše iseljenika. Uz Talijane i Irce mi imamo najviše iseljenika. I upravo zbog te specifičnosti, zbog toga što je u danom momentu što zbog političkih, što zbog ekonomskih, što zbog političko-ekonomskih razloga nekoliko stotina tisuća Hrvata završilo u prekomorskim zemljama i danas tamo živi treća generacija ne možemo ih »ubijati« s nekim birokratskim stvarima. Ti ljudi imaju nekretnine u RH i mislim da se tu naprosto nije smjelo birokratski robovati nečemu i da se to moralo riješiti na drugačiji način. Međutim, na žalost, ova politička nomenklatura koja je sada na čelu Hrvatske naprosto ne razmišlja i ne promišlja tako. Njihova shvaćanja su malo drugačija.

HR: Hoće li, ako HDZ pobijedi na izborima, buduća Vlada bolje koristiti postojeće mehanizme kako bi pomogla Hrvatima izvan Hrvatske, nego li aktualna vlast?

Mislim da hoće. Ne da mislim nego sigurno hoće, počevši od drugačije organizacije Državnog ureda. Sasvim drugačije treba postaviti stvari, pokrenuti gospodarsku pomoć tamo gdje treba ali isto tako poboljšati i određene institucionalne pomoći, zatim unaprijediti međudržavnu i prekograničnu suradnju. Postoji puno prostora gdje mi kao članica EU možemo uključiti prostore na kojima žive Hrvati. Treba iskoristiti svaku kunu, svaki euro koji se može zajedničkim projektima povući na prostore gdje žive Hrvati.

HR: Jedan od problema je i što se u Srbiji neke odredbe međudržavnog sporazuma o zaštiti manjina jednostavno ne provode. Kako pokrenuti stvari da se sporazum poštuje?

Imali smo to pitanje na Odboru za Hrvate izvan Hrvatske, međutim ako jedna strana nešto ne želi, a druga strana ne inzistira da se neke stvari dogode onda imate rezultat kakav danas imate. Mislim da sam sve rekao. Srbija to ne želi, a aktualna vlast u Hrvatskoj ne inzistira i imate pat poziciju.

Osobno mislim da ne treba uvijek popuštati i savijati leđa. Treba uvijek pomoći susjedu u nevolji ali isto tako tog susjeda treba podsjetiti kako se ti odnosi prema njegovima pa neka se on odnosi na približno sličan način prema tvojima. U Srbiji se na primjer unose podjele među Hrvatima a što bi bilo da se u Hrvatskoj pokušalo nagovoriti jedan dio Srba da se izjašnjavaju kao Krajišnici, a ne kao Srbi pa bi vidjeli onda koja bi reakcija bila iz Beograda, kako bi se grmilo i pucalo iz svih topova. Zato smatram da treba reagirati na državnoj razini uvijek kada su važna pitanja.

PUT U BOLJI ŽIVOT

Migracija naroda?

Tekst i grafike: Tatjana Ljubić

Svako jutro u Preševo, grad na samom jugu Srbije s oko 14 tisuća stanovnika, stigne između 600 i 1.000 izbjeglica. Bez obzira na patroliranje granice s Makedonijom, na pomoć mađarske policije i termokamere, srpski graničari ne mogu zaustaviti ovaj broj ljudi. »Oko 95 posto osoba koje dolaze u Srbiju su izbjeglice koje bježe od rata ili progona i žele dobiti zaštitu. Ilegalni migranti je pogrešan termin koji se u medijima koristi jer ilegalni prelazak granice u svrhu traženja azila nije ilegalan. Tako je po međunarodnim konvencijama i prema nacionalnom zakonodavstvu Srbije. Do sada je u ovoj godini oko 56 tisuća ljudi izrazilo namjeru da traži azil u Srbiji, od toga 20.496 osoba samo u srpnju«, kaže **Mirjana Milenkovski** iz UNCHR-a u Srbiji, agencije Ujedinjenih naroda za pomoć izbjeglicama. Najviše ih ima iz Sirije, Afganistana, Iraka, Somalije i Eritreje koji dolaze kroz Tursku, Grčku i Makedoniju.

ILEGALNI PRELAZAK U SRBIJU NIJE ILEGALAN

Kad izbjeglice stignu u Preševo, najčešće pretrčavanjem

granice tijekom noći, idu u policiju gdje izražavaju namjeru da traže azil u Srbiji. Na taj način njihov ilegalan ulazak u Srbiju više nije nezakonit. U Preševu je organizirana pomoć ovim ljudima, pruža im se liječnička skrb, hrana i voda, a UNHCR refundira troškove ljekarnama u Preševu i Vranju za lijekove koji im se osiguravaju na osnovu recepata koje izdaju domovi zdravlja. Ministarstvo unutarnjih poslova (MUP) im izdaje uputnicu s kojom imaju 72 sata da se prijave u jedan od 5 centara za traženje azila u Srbiji. Međutim, oni ne žele ostajati u Srbiji nego nastaviti svoje putovanje u zemlje EU te samo formalno izražavaju namjeru traženja azila, kako bi dobili dokument koji im omogućava daljnje legalno kretanje kroz Srbiju. S dobivenim dokumentom se mogu kretati unutar zemlje tijekom 3 dana. Uglavnom sjednu na autobus ili vlak i kreću ka sjeveru zemlje, najčešće u Suboticu, gdje se zadrže nekoliko dana kada ponovno ilegalno prelaze granicu, ovaj put u Mađarsku.

»Kako bi organizirali pomoć, mi moramo sačekati poziv od lokalnih vlasti ili vlasti u Pokrajini.

31. srpnja 2015.

Koliko ja znam, iz Subotice takav poziv za UNHCR nije stigao. Mi smo dobili poziv iz Preševa i unutar nekoliko sati naše ekipe su već bile na terenu», kaže Mirjana Milenkovski.

ŠTO SU MIGRACIJE?

Migracije predstavljaju široki termin koji se odnosi na različita kretanja ljudi i trajna ili privremena promjena mjesta boravka. Postoje različite kategorije migranata, ali se generalno mogu podijeliti u one koji dobrovoljno napuštaju svoju zemlju i oni koji to rade prinudno. To su strani državljani koji po različitim osnovama borave u drugoj državi, legalno ili ilegalno. Legalni migranti su najčešće radni migranti, odnosno stranci

koji borave u Srbiji i rade, primjerice, u predstavništvima inozemnih firmi, bankama i dr. i izbjeglice, nakon što dobiju status tražitelja azila, spadaju pod legalne migrante. Ilegalni migranti su oni koji nemaju nikakav zakonski okvir za boravak.

NE NAZIRE SE KRAJ

Statistike UNHCR-a pokazuju da skoro polovina izbjeglica u Srbiju dolazi iz Sirije. Uglavnom su to muškarci, gotovo 90 posto, pokazuje »Istraživanje o mentalnom zdravlju tražitelja azila u Srbiji« koje je proveo UNHCR u Srbiji. Prema svom etničkom porijeklu najviše ima Arapa, više od polovice, a slijede Tadžici, Hazari, Paštuni, Somalijci, Kurdi i Tigrejci. Muškarci koji kreću na

put najčešće su bez obitelji, dok žene gotovo uvijek putuju s obitelji, odnosno mužem i djecom (93 posto).

Izvještaji UNHCR-a pokazuju da, u prosjeku, 1.000 osoba

dnevno stiže u Grčku. Većina izbjeglica koja stiže u Grčku ide dalje u pokušaju da stigne do zemalja u zapadnoj i sjevernoj Europi preko regije Zapadnog Balkana.

MIGRACIJE PREKO SUBOTICE

Novi život u Europi

Prostor napuštene Ciglane je velik, ima tri posebna razrušena objekta a okolo je drveće, visoka trava i grmlje. Ljudi su se smjestili na različitim mjestima. Neki sjede ili leže u hladovini nadstrešnica, drugi su napravili šatore od najlona. Mnogi su se sakrili u visokoj travi, ne želeći da ih tko vidi... Svi čekaju pravi moment za pokret

Napisala i snimila: Tatjana Ljubić

»U bit ćemo vas. To je pisalo u pismu koje su Talibani poslali mom bratu koji u Kabulu radi za jednu američku kompaniju. Ta kompanija radi na uklanjanju oružja. Žele da prestane s tim poslom. Inače će nas sve pobiti. Zbog toga me je on poslao na ovaj put u Europu«, priča nam 18-godišnji Afganistanac, izmoren, izgledom puno stariji nego godinama. Ima *Rey Ban* naočale i majicu sa znakom nogometnog kluba *Barcelona*. Izgleda moderno i priča engleski. »Živjeli smo dobro u Kabulu, završio sam srednju školu. I onda je došlo to pismo i više nije bilo izbora. Brat će otići u Ameriku, ali tek kad

ja sigurno stignem u Njemačku. Tamo planiram ići«, priča nam dalje ovaj momak. Kaže, brat ga je upozorio da ne razgovara previše s ljudima, da se kloni novinara i policije, pa smo mu obećali da će njegova priča biti anonimna.

Putuje s prijateljem koji je također mlad, ima tek 16 godina. Sakriveni u visokom grmlju oko napuštene Ciglane, privremenog doma većini ovih izbjeglica, sjede na dekama i čekaju poziv nekoga tko će im biti daljnji vodič. Sve je to unaprijed dogovoreno. Ne zna točno gdje se nalazi, a grad Subotica mu zvuči sasvim nepoznato. Nije čuo ni za zid koji se gradi, ali je sretan što će prije-

ći prije nego što bude završen. Sada, dok ovo čitate, ili je stigao u željenu zemlju, ili ga je policija pokupila i smjestila u neki kamp za tražitelje azila.

KABUL: OVAJ GRAD NE DEFINIRA SAMO NASILJE

»Brat mi je organizirao transport, pa čekam da me netko nazove i kaže kad i gdje trebam preći. Nadam se da me neće uhvatiti mađarska policija, onda tamo uzimaju otiske i to može dalje stvarati probleme. Možda noćas pređem, možda sutra... Ne znam«, kaže nam ovaj momak.

Iako svakodnevno slušamo medijske izvještaje o Afganistanu

koji svjedoče o strašnim napadima, razaranjima i ubojstvima, stvarnom paklu na zemlji, u Kabulu se ipak, koliko toliko, normalno živi. »Umjesto pakla, naišla sam na grad pun gužve u kojem živi više od pet milijuna ljudi, uljuljkan između snježnih planina i pun života. U dobro osiguranom glavnom gradu Afganistana, nasilje je prijetnja koja zasjenjuje svakodnevni život, ali nije jedina stvar koja definira ovaj grad. Njihove dnevne brige su iste kao i ljudi koji žive u mnogo mirnijim mjestima«, napisala je novinarka *Guardiana* koja je Kabul posjetila prošle godine.

SUDBINA U TUĐIM RUKAMA

Stoga ovom momku sigurno nije bilo lako otići na ovo neizvjesno putovanje koje traje već mjesec dana i na kojem je sudbinu predao u ruke drugim

jom. Ljudi su ovdje sjajni, žele pomoći», kaže.

Prostor stare Ciglane je velik, ima tri posebna razrušena objekta, a okolo drveće, i visoka trava i grmlje. Ljudi su se smjestili na različitim mjestima. Neki sjede ili leže u hladovini nadstrešni-

KRŠĆANI IZ IRAKA

Albert je sa svojom obitelji krenuo iz Iraka. Djeca mu oko vrata nose krunice. »Da, kršćanin sam. Bilo nas je puno u Iraku, sad nas ima oko 10.000«, kaže nam. Vjerojatno su ovo zadnji kršćani na Bliskom istoku gdje vjernici često imaju tek nekoliko opcija: prijeći na islam, otići iz grada ili platiti visok porez za kršćane. Za vrijeme vlasti **Sadama Huseina**, kršćani su imali »zlatno razdoblje«, kako ga sada vide, slobodu prakticiranja svoje vjere kao i bitnu ulogu u društvu. »Uklanjanjem diktatora oslobodila se grozna bitka za moć između Sunita i Šiita. Gledali su na zapad kao na nevjernike, a isto tako i na nas, kršćane«, ispričao je ove godine za britanski dnevni list *Guardian* svećenik **Douglas Bazi**.

Albert je na put ka Europi krenuo s obitelji, suprugom i dva sina, osmogodišnjakom i bebom od godinu i pol. Stariji dječak zove se **Nisan**, kaže nam Albert da to znači čudo a manji je **Nivan**,

odnosno sveti. Nema plan kuda će u Europu. Vjerojatno će pustiti da ih mađarska policija odvede u prihvatne centre i onda vidjeti što dalje.

SPAS U VODI

Najživlje je oko vode. Ona se nalazi preko puta veoma prometne ceste od Ciglane, baš ispred velikog pogona za pročišćavanje vode. Tek je prije dva, tri tjedna napravljena česma. Kolega novinar koji je posjetio migrante prije nego što su imali ovaj »privilegij« kaže da im je nosio hranu i vodu. I prva stvar koju su s vodom napravili jeste da su se dobro oprali šamponom. Oko vode su ljudi i bolje raspoloženi, smiju se, zezaju, lakše im je izdržati ove paklene dane.

Na odlasku smo sreli kombi Crvenog križa. Donijeli su, kažu, »lunch pakete«. Četvrt kruha i pileća pašeta. Malo smo ostali kod kombija, a dok su ljudi prolazili djelatnici Crvenog križa su im nudili hranu. Nisu svi uzeli. Pitali smo ih dovode li i liječnike,

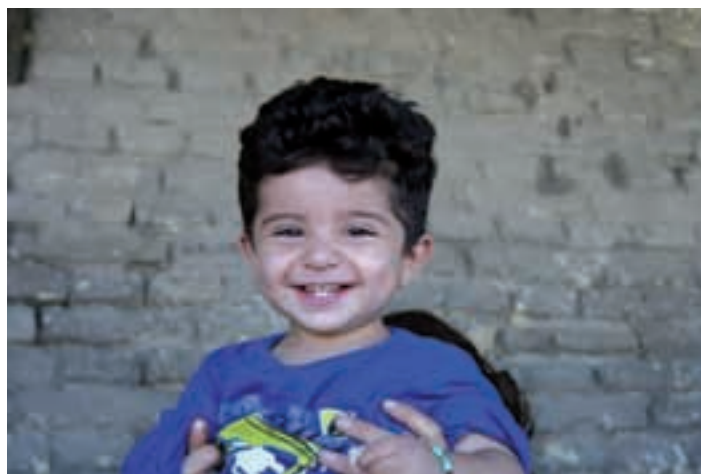

Aktivisti Crvenog križa donijeli su »lunch pakete«

ljudima. Na moment i nama, kada nam je počeo pričati, ne znajući naše namjere, samo s vjerom u našu dobronamjernost. »Kroz Srbiju nisam imao nikakvih problema, ni s polici-

ca, drugi su napravili šatore od najlona. Mnogi su se sakrili u visokoj travi, ne želeći da ih tko vidi... Svi čekaju pravi moment za pokret.

ali kažu da ne. Niti jedan liječnik ih nije posjetio, barem ne u organizaciji Crvenog križa.

RIJETKO KOJI UGOSTITELJ ĆE IM UNAJMITI SMJEŠTAJ

Gotovo 60.000 migranata ušlo je tijekom ove godine u Srbiju, podaci su UNHCR-a, UN Agencije za izbjeglice. Ima ih siromašnih, i onih bolje stojećih. Kupuju novu obuću po sportskim prodavaonama. Jedna prodavačica u radnji sa sportskom opremom kaže da ne bi bilo posla da nema migranata. Ima onih koji spavaju u Ciglanima i oni koji dođu u grad, popiju kavu, ili na Paliću traže smještaj. Imaju novca, ali ne i razumijevanje. »Išao sam autobusom na Palić i grupa migranata se također vozila. Pitali su vozača autobusa za informaciju gdje mogu naći smještaj. Vozač nije govorio engleski, ali sigurno je razumio makar riječ hotel. Nije htio pomoći, kao niti bilo tko drugi u autobusu. Ja sam im odlučio pomoći. U jednom od brojnih apartmana na Paliću,

čim su vidjeli tko su potencijalni gosti, su nam rekli da je sve zauzeto, pravdajući se da je u tijeku Festival i teniski turnir, dodajući i da su svi ostali apartmani na Paliću puni. U jednom hotelu ista slika: čim su vidjeli potenci-

da će isto proći u svim ostalim hotelima. A ljudi su samo htjeli prespavati. I platiti za tu uslugu. Momcima na kraju nisam uspio pomoći, ali su bili beskrajno zahvalni što sam uopće pokušao«, ispričao je kolega novinar

njima isteknu u roku od 72 sata od ulaska u zemlju i kada stignu u Suboticu najčešće više ne važe. Stoga su ugostitelji, kažu, u problemu da ih legalno prime i ne mogu ih prijaviti. Jedino na crno, što navodno i rade privatne osobe na Paliću, iznajmljujući smještaj u svojim kućama.

Tako da se tisuće ovih ljudi snalaze kako znaju. Neki su na početku svog putovanja platili par tisuća eura osobama koje će im organizirati prijevoz do Europe. Drugi idu gradskim autobusima dokle mogu najbliže granici. Oni s boljim telefonima nađu sve pomoću GPS-a. Vjerojatno među ovim ljudima ima i ekstremista – među 60.000 ljudi, koliko ih je ove godine prošlo, sigurno ih ima svakojake. Ali, tu su i obitelji s malom djecom, kao što su i naša. Ima samaca, koji izgledaju sumnjivo, ali pitanje je kakva se priča krije iza njihove, nama vrlo strane, fasade. U svakom slučaju su ljudi, ništa manje vrijedni od nas, koji najčešće bježe ne svojom voljom nego protjerani silom.

UBOJSTVO AFGANISTANCA U BAČKIM VINOGRADIMA

Tuča između nekoliko osoba iz Afganistana završila je ubojstvom jedne osobe, dok je druga lakše povrijeđena, izvijestila je subotička policija. Tuča je izbila u ranim jutarnjim satima u ponedjeljak 27. srpnja. Identitet ubijenog Afganistanca još nije utvrđen, a povrijeđena osoba, A.O., rođena je 1996. On je primljen na Urgentno odjeljenje subotičke bolnice gdje su mu sanirane povrede nožem na lijevoj butini i kuku, te je ubrzo i pušten. Okršaj i ubojstvo je primijetio mještani Bačkih Vinograda i odmah pozvao policiju. Istraga je u tijeku, kažu tužiteljstvu.

jalne goste, prvo pitanje je bilo imaju li kakav pečat u putovnici. Nakon što je 'utvrđeno' da nemaju, odgovor je bio da ih ne mogu primiti. I oni su dodali

Zlatko Romić. S druge strane u ugostiteljskim objektima kažu da bi unajmili sobe kada bi migranti imali validne papire za dozvolu kretanja u zemlji. Ali ti papiri

Što je danas luksuz?

KRISTINA BALIĆ,
studentica, Šid

Komadić sreće i zadovoljstva

Kako sam studentica moram strogo voditi računa o svojim financijama kako bih uspjela izmiriti sve obveze i priuštiti sebi makar malo razonode. Imam sreću da primam stipendiju, te nastojim ostaviti koji dinar, kako bih uštedjela za neke stvari koje volim. Ovo se vrijeme ne može usporediti s onim kada sam živjela s roditeljima i kada su se oni brinuli o svemu. Ta vremena su nekako bila bolja, sretnija. Nikada nisam imala velike prohtjeve, pa sam uspjela uz manje novca priuštiti izlaske i ljetovanje, ali i koji komad markirane garderobe. Kada sam otišla u Novi Sad, počela sam sama voditi računa o svemu i da novac, koji dobijem, pravilno raspoređujem. Stanujem s dečkom i skupa izmirujemo obveze. Od roditelja ne zavisimo kao prije i rekla bih da smo se već svikli voditi računa o svemu. Kako bi uspjeli priuštiti sebi neke lijepe stvari, odrekli smo se izlazaka. Oni su za nas dvoje danas luksuz. Rijetko izlazimo u neku diskoteku ili kafić, nego radije se okupljamo kod nas u stanu ili kod prijatelja. To nam je jeftinije ali i zabavnije. Daleko od toga da ne poželimo izaći u grad. Ove godine smo uspjeli otići na ljetovanje, ali smo zato štedjeli cijele godine. Nismo ljetovali u nekom skupom hotelu, nego smo izabrali najjeftiniju varijantu. Bilo nam je važno samo odmoriti se i bili smo sretni i zadovoljni što smo si i to mogli priuštiti. Sve je to skromnije od onoga što je bilo ranije, ali smo se pomirili s tim. Mislim da čovjek treba biti skroman, pomalo štedjeti, koliko se može u ovim teškim vremenima, jer samo tako se može uspjati zgrabiti komadić sreće i zadovoljstva.

S. D.

ALJOŠA MIHALJEV,
glazbenik, Sonta

I život je luksuz

Danas, u vrijeme velike neimaštine, prisutne kod najvećeg dijela nekada dobrostojeće srednje klase, teško je govoriti o luksuzu. Netko sa strane, tko čita naš tisak ili gleda televiziju, steći će dojam da smo država u kojoj teku med i mlijeko. Međutim, upravo ono što je skriveno od očiju javnosti, naša tmurna svakodnevnica, realna je slika našeg života. S jedne je strane manji broj bogatih, koji sebi i svojoj djeci mogu priuštiti sve što zamisle, od luksuznih stambenih jedinica, automobila, skupih putovanja, ljetovanja, zimovanja, firmirane garderobe i obuće, skupih izlazaka, do prehrane u kojoj ne smije nedostajati ni ptičjeg mlijeka. Nasuprot njima smo mi obični smrtnici. Supruga mi je uposlena u Somboru, ja sam na tržištu rada. Glazbenik sam, a upravo u mojem poslu izravno se osjeti opća kriza. Sve je manje onih koji će izaći u kavanu na večeru i dobru glazbu. Za običnog čovjeka to je postalo luksuz, jer novcima koje bi na jednom takvom izlasku potrošio, može platiti mjesečnu potrošnju struje. A sjećam se i vremena kad je tamburicom zarađivao moj otac. Rekao bih da su ljudi bili opušteniji no danas, da su puno više davali na život. Djeca su organizirano putovala na ljetovanja, nitko nije niti pomišljao dizati kredite za te namjene. Ukoliko bih danas svojega sina želio odvesti na more, supruga bi morala podići kredit. A kako ga otplatiti? Od čega više zakinuti, kad smo ionako preopterećeni redovitim troškovima života. Žalosno, ali nekada nam je luksuz kupiti djetetu banane ili čokoladu, a već smo i zaboravili kakvoga su okusa šunkarice, kuleni i pršute.

I. A

MAJA BUZA,
profesorica, Zagreb

Prekrasni ljudi

Riječ luksuz dolazi od latinske riječi *luxus* što znači bujna plodnost. Ovaj pojam danas označava stvari, prije svega materijalne, čija primarna svrha nije zadovoljavanje temeljnih potreba pojedinca. Luksuzne stvari, onima koji ih posjeduju, pružaju dodatnu udobnost i često se vežu uz položaj u društvu. Luksuzne stvari mogu se naslijediti ili steći. U ovom drugom slučaju novac je preko potreban. Teško mogu reći da sam osoba koja posjeduje luksuzne stvari jer mi se kao tri-desetgodišnjoj visokoobrazovanoj osobi sve svodi na borbu za opstanak i osiguravanje temeljnih potreba. Smatram da je 21. stoljeće promijenilo značenje ovog pojma, bar meni kojoj je luksuz imati posao i zarađeni novac potrošiti na ono najnužnije. Rijetke su situacije u kojima sebi priuštim neki skuplji predmet koji mi nije preko potreban. Možda mi se čini, ali mislim da je generaciji mojih roditelja bilo lakše jer su svi manje-više sebi uspjeli osigurati radna mjesta (bar tada kada su bili mojih godina), riješiti stambeno pitanje i dozvoliti si odlazak na neko putovanje ili kupnju dodatnog para cipela i majice viška.

S druge strane, iako nemam vlastiti krov nad glavom i svake godine se borim za pronalazak posla, volim razmišljati o sebi kao o vrlo bogatoj osobi koja iza sebe ima ipak nešto životnog iskustva i prekrasne ljude koji su mi kroz život prošli i još uvijek su tu. Moje bogatstvo čine odlasci na kave i druženja s njima. To je luksuz koji sebi priuštim kad god mogu.

Dakle, luksuz je ono što vas čini bogatijima od drugih. Ima li netko luksuzne stvari ovisi o tome što smatra bogatstvom.

I. D.

**RAZGOVOR POVODOM POKRETANJA
HRVATSKE PANORAME:**
**BRANIMIR KUNTIĆ,
OSNIVAČ UDRUGE CRO-INFO**

Sinergija mladog kadra i iskusnih stručnjaka

U druga novinara *Cro-info* je 6. srpnja počela emitiranje televizijskog programa na hrvatskom jeziku pod nazivom *Hrvatska panorama* koji se emitira na subotičkoj Yu Eco televiziji. Tim povodom razgovarali smo s osnivačem i projekt menadžerom te udruge **Branimirom Kuntićem**.

Kako su koncipirane vaše emisije i kojim se temama u njima bavite? Jeste li fokusirani samo na Suboticu ili i na druga mjesta?

U zavisnosti od vrste televizijske emisije razlikuju se i sadržaji. Informativna emisija *Cro info vijesti* skoncentrirat će se većim dijelom na aktivnosti, događaje, dostignuća i probleme unutar hrvatske zajednice. Osim toga pažnju ćemo posvetiti bilateralnim odnosima Srbije i Hrvatske, ali i zasebnim informacijama unutar navedene dvije zemlje koje imaju direktan ili indirektan utjecaj na pripadnike hrvatske manjinske zajednice u Srbiji ili su im interesantne.

U polusatnoj emisiji pod nazivom *Motrišta* obrađujemo aktualne društveno-političke teme zajedno s našim sugovornicima. Osim istaknutih pripadnika naše zajednice emisija će ugostiti dužnosnike Republike Srbije, Republike Hrvatske, kao i lokalnih samouprava, tom prilikom tražeći odgovore na pitanja koja dotiču ili su zanimljiva pripadnicima hrvatske manjine u Srbiji. Treća emisija je polusatna kolaž emisija *Hrvatska panorama*, koja omogućava gledateljima retrospektivu tjedna iza nas temeljem vijesti iz toga perioda,

uz najavu najzanimljivijih i najznačajnijih događaja u predstojećim danima.

S obzirom da televizija *Yu eco* nakon digitalizacije televizijskog programa ima domet u opsegu od 70 kilometara, osim informacija vezanih za Suboticu i okolice donosit ćemo informacije koje su vezane za mjesta obuhvaćena navedenim opsegom – Lemeš, Stanišić, Sombor, Monoštor, Bereg...

Kako ste riješili kadrovska pitanja?

Udruga *Cro-info*, a u ovom slučaju redakcija *Hrvatske panorame*, temelji svoj rad na sinergiji mladog kadra i iskusnih stručnjaka u novinarskoj profesiji koji zajedno čine kvalitetnu simbiozu na relaciji mladost-iskustvo. Na ovaj način ulažemo u budućnost jer dobivamo kvalitetan mladi novinarski, ali i upravljačko-menadžerski kadar s kojim je naša zajednica u kroničnom deficitu. Projekt menadžerima koji su mjesecima prije radili na projektnim aktivnostima i administrativnoj uspostavi programa, u ovom pothvatu priključili su se novinari, snimatelj, TV spiker, montažer i dopisnici iz mjesta van Subotice, administrator internetske (www.croinfo.rs) i facebook stranice i 3D dizajner.

Program se emitira blizu mjesec dana. Imate li povratnih reakcija od gledatelja i kakve su?

Reakcija ima u vidu telefonskih poziva, e-mailova i facebook poruka, ali i u izravnim susretima članova redakcije s pripadnicima naše zajednice i zainteresiranih za ono što radimo.

Dobivamo pohvale za ovakav pothvat i potporu da nastavimo u istom ritmu. Nama su veoma bitne povratne informacije feedback od krajnjih korisnika tj. gledatelja. U tom cilju kvartalno ćemo vršiti ankete kako na terenu, tako i preko naše internetske stranice. Temeljem analize prikupljenih informacija emisije ćemo prilagođavati potrebama i željama gledatelja zbog kojih i postoji naša televizijska produkcija.

Hrvatska panorama se realizira kroz projektno financiranje. Kažite nam više o tom aspektu produkcije i tko je sve dosad financijski podržao ovaj projekt?

Hrvatska panorama predstavlja novi pothvat kada je u pitanju proizvodnja televizijskog sadržaja na hrvatskom jeziku u smislu da se njezina produkcija temelji isključivo na projektnom financiranju. Sredstva za projekt osigurali smo na natječajima Grada Subotice, Pokrajinskog tajništva za kulturu i javno informiranje, a očekujemo pozitivan rezultat i na natječaju Veleposlanstva Republike Hrvatske u Republici Srbiji. Polagali smo nadu u određena sredstva od Ministarstva kulture i informiranja Republike Srbije i mogu reći da smo razočarani što nisu imali sluha za naš projekt. Preostali dio novca potreban za realiziranje produkcije osigurali smo iz vlastitih sredstava udruge, a nemali iznos, prije svega za opremanje studija, čine donacije osnivača *Cro-infoa*, što dovoljno govori o entuzijazmu u udruzi.

Kako se, po vašem mišljenju, Hrvatska panorama uklapa

u postojeći sustav informiranja na hrvatskom jeziku?

Hrvatska manjinska zajednica posjeduje kvalitetne medijske proizvode. Međutim, tiskani mediji se suočavaju sa smanjenjem prodaje, što je ujedno i globalni problem, a s druge strane većina radijskih postaja koje emitiraju program na hrvatskom jeziku su u nemilosti privatizacije što budućnost takvog vida informiranja čini neizvjesnim. Što se televizije tiče, postoji kvalitetan program na hrvatskom jeziku na RT Vojvodine, a našim projektom upravo upotpunjujemo tu ponudu pogotovo jer *Cro info vijesti* osim premijernog emitiranja imaju i tri reprize tijekom dana. Osim navedenog emitiramo i dvije polusatne autorske emisije tjedno. Smatramo da hrvatska manjinska zajednica u Srbiji zaslužuje i kvalitetno informiranje putem TV predajnika i time se vodimo.

D. B. P.

DUŽIONICA U SOMBORU: OSAMDESET PRVA PROSLAVA ZAHVALE ZA ŽITO I KRUH

Dar Božji

Dužionica koju danas slavimo odraz je osjećaja puka koji razumije veličinu dara Božjega u obliku novog žita, koji će postati novi kruh, kazao je apostolski nuncij nadbiskup Orlando Antonini

u Beogradu nadbiskup **Orlando Antonini**.

KRUH – KONKRETNA RIJEČ ŽIVOTA

Zahvaljujući što je kao predstavnik Pape pozvan na ovo slavlje biskup Antonini je istaknuo da hrana predstavlja duboki odnos između čovjeka i Boga. »Glad je fiziološki stimulans koji podsjeća na potrebu da se organizam održava u životu, potrebu da se uzima hrana da bi se živjelo. U rajskom vrtu čovjek ne bira između Boga i drveta spoznaje dobra i zla, već bira između svoje potrebe da zaštiti sebe sama i volju Božju«, kazao je nadbiskup Antonini. Prema

njegovim riječima, nije slučajno što se vrhunac Božjeg spasenja nalazi u kruhu, u novoj hrani, koja je tijelo Krista Spasitelja. Ta hrana ne služi samo za utoljenje gladi već predstavlja besplatan dar onoga koji nam hranu daruje. »Također, proslave žetve, kao što je ova Dužionica koju danas slavimo, odraz su osjećaja puka koji razumije veličinu dara Božjega u obliku novog žita, koji će postati novi kruh. Razumije značaj žita u održanju samoga života imajući na umu da iza tog dara života stoji sam tvorac života koji daje kao dar sve ono što nam treba. Tako žito nije samo kruh, hrana na stolu obitelji, već na prvom mjestu postaje izvor nade, dokaz u ovom nesi-

Kada su davne 1935. godine somborski Hrvati organizirali prvu javnu proslavu Crkve i naroda u znak zahvale za novo žito i kruh vjerojatno nisu ni slutili da će se ta tradicija u Somboru održati više od 80 godina, jer ove je godine proslavljena 81. Dužionica. Vjerni čuvar tog običaja je Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo *Vladimir Nazor*, a nositelji proslave su mlađi članovi društva na koje njihovi preci mogu biti ponositi. Prvi među njima ove godine bili su **Renata Firanj** i **Martin Džinić**, bandašica i bandaš. Ovogodišnja Dužionica održana je u nedjelju, 26. srpnja, a svečanu svetu misu u crkvi Presvetog Trojstva, na kojoj je posvećen kruh od novog žita, predvodio je apostolski nuncij

Misa je služena u crkvi Presvetog trojstva

31. srpnja 2015.

gurnom svijetu čvrstog obećanja Božjega. Na taj način kruh prestaje biti samo kruh, već postaje konkretna riječ života«, kazao je nadbiskup Antonini. »Kruh je simbol svih naših želja i nada, ali kruh je i naša obveza da uvijek budemo spremni učiniti sve ono što Gospodin od nas očekuje i traži«, kazao je na kraju svečane svete mise župnik crkve Presvetog Trojstva **Josip Pekanović**.

KRUH – ZAJEDNIČKA RADOST

Posvećeni kruh od novog žita, kao i prethodnih 15 godina, predan je gradonačelniku Sombora. »Mnogu truda, rada i

muke stoljećima se ulaže kako bi se zrna posijana u zemlju pretvorila u klasje žita. Upravo iz tog razloga postoji Dužionica koja je zahvala Bogu za uspješno završenu žetvu, za kruh koji će se naći na svakom stolu u svakom domu. Znajući važnost kruha od novog žita želimo Vam predati simbol žetvenih svečanosti. Primite ga i podijelite s nama svu radost današnjeg dana«, riječi su bandarice Renate Firanj upućene gradonačelniku **Saši Todoroviću**. »Za odnose Srbije i Hrvatske zaduženi su naši premijeri, ali ako se mi, u ovoj našoj mikroregiji, nećemo povezati s nama dragim prijateljima iz Belog Manastira ili Osijeka, mislim da ni posao naših premijera neće

GOSTI DUŽIONICE

Svečanoj svetoj misi nazočio je dopredsjednik Vlade Vojvodine **Miroslav Vasin**, a na risarskom ručku *Nazor* je ugostio gradonačelnika Sombora Sašu Todorovića. Gosti Dužionice bili su i konzul gerant Generalnog konzulata RH u Subotici **Neven Marčić**, pomoćnik gradonačelnika Grada Subotice **Ljuben Hristov**, te predstavnici hrvatskih udruga. »Žao mi je što pozvani čelnici hrvatske zajednice nisu došli, ali koga nema bez njega se mora i može«, kazao je Matarić

biti dugovječan. Prezadovoljan sam vašim radom, hvala vam što postojite i hvala vam što pomažete izgradnji mostova između naša dva naroda«, kazao je gradonačelnik obraćajući se gostima na risarskom ručku u Hrvatskom domu.

»Ponositi smo na prošlost, ali živimo u sadašnjosti i planiramo za budućnost. To je izgleda naš recept za uspjeh, jer zainteresiranost mladih članova sve je veća, koji prvo žele vidjeti kako se to nekada slavila zahvala za novo žito i kruh, ali i da u samu proslavu unesu nešto novo«, kazao je predsjednik HKUD-a *Vladimir Nazor* **Mata Matarić**.

Svake godine Nazorovci ugoste neku od udruga iz Hrvatske, a ove godine to je bio KUD *Širokopljac* iz Širokog Polja. Vesela slavonska Šokadija u živopisnim nošnjama i uz pjesmu prošla je centrom Sombora u povorci sudionika Dužionice.

Uobičajeno, proslava Dužionice završava se risarskim ručkom, uz pjesmu i kolo. Tako je završena i ovogodišnja Dužionica u Hrvatskom domu. A dogodne opet nova sjetva, nova briga ratara za dobar urod i još jedna zahvala Bogu za žito i kruh.

Zlata Vasiljević

DVIJE DUŽIONICE

U Somboru se već nekoliko godina u isto vrijeme proslavljaju dvije dužionice. Jednu slave bunjevački Hrvati, odnosno HKUD *Vladimir Nazor*, a drugu Bunjevci okupljeni oko UG *Bunjevačko kolo*. Sudionici obje dužionice služe zajedničku misu i na zajedničkom su prijmu kod gradonačelnika.

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merковиć i Milovan Miković

KRONOLOGJA od 31. srpnja do 6. kolovoza

31. SRPNJA 1743.

Na prvoj službenoj sjednici Gradskog vijeća (Magistrata) slobodne i povlaštene kraljevsko-komorske varoši Szent Mária (Sveta Marija, Subotica), za prvog suca (tada pročelnika grada), izabran je **Stipan Vojnić**.

31. SRPNJA 1849.

Po ulasku III. carske armije u Suboticu, za glavnog suca i privremenog gradonačelnika slobodnog kraljevskog grada Maria Theresiopolis postavljen je **Gottfried Arnold**, budući da se prethodna uprava, na čelu s gradonačelnikom **Stipanom Kujundžićem** – raspala. Za natkapetana postavljen je **Josip Mačković**, a za nadbiložnika **Božidar Prokopčani**.

31. SRPNJA 1857.

Rođen je **Ilija Kujundžić**, kapelan, kateheta, isprve suradnik, kasnije urednik većeg broja listova i časopisa (*Neven*, *Danica* i dr.), bunjevačkih i šokačkih preporodnih glasila, zagovornik uvođenja materinskog jezika u pučke škole. Objavljuje pod pseudonimom – **Gromović**.

1. KOLOVOZA 1831.

Žestok udar kolere pogađa žitelje Subotice i odnosi žrtve. Čak i mnogi zdravi stanovnici odlaze u crkvu radi zadnje pomasti. Kasnije se i crkve zatvaraju, a svećenicima je zabranjeno uobičajeno pričešćivanje, pa se hostija dijeli prutićima.

1. KOLOVOZA 1921.

Rođen je spisatelj, glazbenik i pedagog **Pavao Bačić**. Autor je dviju zbirki satiričnih stihova i

knjige pripovjedaka *Smrti usprkos*, te monografije *Pere Tumbas Hajo – umjetnik tamburice*. Komedija *Salašari silom varošani*, te desetak njegovih dječjih igrokaza, doživjeli su mnoge izvedbe na profesionalnim scenama Jugoslavije. Umro je 22. lipnja 1984.

1. KOLOVOZA 1979.

Subotički korzo, duž Ulice Borisa Kidriča, zatvoren je za promet, te je time na opću radost i odobravanje Subotičana – prepušten pješacima.

2. KOLOVOZA 1873.

Svjetlo dana ugledao je prvi broj *Subotičkog glasnika*, tjednika za gazdinstvo, prosvjetu i zabavu. Izlazio je subotom, uređivao ga je prvo novinar **Kalor Milodanović**, a potom **Božidar Vujić**.

2. KOLOVOZA 1970.

Prikazom žetvenih radova, kulturnim, sportskim i drugim programima, predajom kruha ispečenog od novog žita gradonačelniku, okončano je veliko narodno slavlje *Dužijanica '70*. Mimohod je, od igrališta *Bačke* kod Somborske kapije do središta grada promatralo više od 100.000 ljudi, što je do danas ostao nedosegnuti rekord.

2. KOLOVOZA 2002.

Zvucima tamburice i bakljadom mladih predstavljene su dvije knjige pjesama – *Salašarske skice Josipa Temunovića* i *Bunjevački blues Tomislava Žigmanova*. Poetskim recitalom **Marije Šeremešić**, te služenjem kruha od novog žita, obilježen je početak žetvenih svečanosti Hrvata u Somboru i okolini, pod nazivom – *Dožejance*.

3. KOLOVOZA 1901.

Dva i pol mjeseca nakon prve regularne nogometne utakmice, u Subotici je utemeljen Atletski klub *Bačka*. Gajio je više sportova, ali najveća pozornost je usredotočena na nogomet. U prvoj upravi kluba su tadašnji vrsni sportaši: nogometaš **Wagner**, svjetski rekorder-atletičar **Đuro Stantić**, biciklist, kasnije motociklist te prvi letač ovoga podneblja **Ivan Sarić** i drugi.

3. KOLOVOZA 1984.

Premинуo je **Geza Vujkov**, jedan od utemeljivača subotičkog Hrvatskog narodnog kazališta, darovit glumac, koji je uspješno igrao i u predstavama Mađarskog narodnog kazališta u Subotici.

4. KOLOVOZA 1869.

Na sportskim terenima pokraj jezera započete su prve Paličke sportske igre. Više od 200 prijavljenih natjecatelja ogledalo se u dvadeset i tri discipline. Drugi dio ovih igara, popularno nazvanih Palička olimpijada, okončan je 11. kolovoza. Organizator ove velike sportske smotre bilo je Atletsko društvo *Achilles*.

4. KOLOVOZA 2001.

U 81. godini umro je profesor jezika i književnosti **Bela Gabrić**, istaknuti javni djelatnik, spisatelj, počasni građanin grada Subotice, te nositelj najvišeg priznanja Svete stolice laiku *Ecclesia et Pontifice*. Rođen je 10. ožujka 1921.

5. KOLOVOZA 1831.

Epidemija kolere poprima katastrofičan razmjer, u gradu i okolici dnevno umire 50-60 ljudi.

Grobari imaju pune ruke posla. Na Bajnatu je podignuta baraka za stotinu bolesnika. Bolničari dnevno dobivaju po 30 krajcara i još toliko za svakoga izliječenoga i spašenoga oboljeloga.

5. KOLOVOZA 1956.

Na Gradskom stadionu Kineski cirkus je pred oko sedam tisuća Subotičana izveo prekrasan, atraktivan program drevnih vještina iz ove daleke azijske zemlje od kojih zastaje dah. Bio je to doživljaj dojmljiv za cijeli život.

6. KOLOVOZA 1911.

Održana je prva javna svetkovina prastarog (i bunjevačkog) žetvenog običaja – *Dužijanica*. Bandaša **Ivu Prčića** i bandašicu **Mariju Prčić** pred crkvom svetog Roka u Keru sačekala je skupina djevojaka obučениh u bijelo. Slavlje je organizirao župnik **Blaško Rajić** posredstvom *Bunjevačkog divojačkog društva*, na čelu s **Justikom Skenderović**.

6. KOLOVOZA 1995.

Poslije tri dana duhovnih priprema, u Đurđinu je održana svetkovina u povodu završetka žetvenih radova *Dužijanica*, te akademija – 100. obljetnica od rođenja dvoje zaslužnih Đurđinčana, spisatelja i javnog djelatnika **Ivana Malagurskog Tanara** i slamarke **Kate Ivanković**.

6. KOLOVOZA 1998.

Književni klub *Miroljub*, pri Katoličkom institutu za kulturu, povijest i duhovnost, priredio je večer posvećenu duhovničkoj djelatnosti književnom stvaralaštvu **Blaška Rajića**.

Ulica koju svi znaju

Dvije slike iste ulice, subotičkog Korzoa, dijeli 108 godina: razglednica je iz 1907. godine, a snimak fotoaparatom tragom nje, iz istog kuta aktualan je. Nakon nekoliko pustih godina, na Korzou ovoga ljeta opet ima šetača. Ne kao u njegovo »zlatno doba« prekrivenog ljetnim terasama i središtem društvenog života, ali se opet može vidjeti kako ga sugrađani s noge na nogu »premjeravaju«. Analizirajući danas one davne svakodnevne šetnje Korzoom, s jednog na drugi kraj glavne ulice, pa ispočetka, ovom dijelu grada pridaje se značaj svojevrstne društvene institucije: »Na Korzo se izlazilo, a to je svakome bilo savršeno jasno, vidjeti i biti viđen.«

Dijelom se nalazi na isušenoj Roginoj bari. U bilješkama o subotičkim toponimima **László Szekeres** je zapisao: »Godine 1864. u Subotici je podignut željeznički nasip. Istovremeno je željeznička stanica jednim putem preko bivše Košutove ulice (danas Korzo) povezana s centrom grada. Košutova ulica tada još nije bila popločana, ali pored ranije zasađenog drvoreda se pružao trotoar od opeke, na kome se nalazilo nekoliko drvenih klupa...«. Tu je vremenom nastalo poznato subotičko šetalište, i od osamdesetih godina prošlog stoljeća pješačka zona je rasterećena prometa.

Razglednica potječe iz zbirke obitelji **Prokeš**, čiji su preci podigli dvokatnu palaču na kutu Korzoa. Najamna palača izgrađena je 1887. godine, i od tada, kao i danas, Subotičani je zovu imenom onih koji su je stvorili – Prokeš palača.

K. K.

HRVATI U BEOGRADU I NOVOM BEOGRADU

Pjesme srcem ispjevane

Koliko god nam bilo teško, ostali smo i opstali u prijestolnici i sve smo aktivniji, kaže Ana Žigjić iz Novog Beograda

Nemala zajednica Hrvata u Beogradu i Novom Beogradu dugo je bila na neki način prikrivena, povučena u svoje strepnje. Nisu se eksponirali u medijima, dao se pročitati tek po koji napis o **Stipi Ercegoviću** i maloj skupini oko njega. U posljednjih nekoliko godina javljaju se i drugi, kako obični ljudi, koji se okupljaju u crkvama i institucijama kulture s hrvatskom odrednicom, tako i osobe koje su na bilo koji način eksponirane u javnom životu.

DALMATINKA U BEOGRADU

Ovo je godina beogradske Dalmatinko, književnice **Ljiljane Crnić**. Dobitnica je Zlatne značke Kulturno-prosvjetne zajednice Srbije za 2015. godinu, saraževske Golubice mira, a uvrštena je i u popis znamenitih Hrvata Beograda. Rođena je 1954. godine u Splitu. Objavila je 6 knjiga poezije u kojima piše na hrvatskom jeziku, odnosno na dijalektu rodne Dalmacije. Pjesme su joj objavljivane u antologijama koje su tiskane u Kanadi, Indiji, Hrvatskoj, Srbiji, Bosni i Hercegovini. Svojim radom osobito doprinosi kulturnom stvaralaštvu hrvatske manjine u Republici Srbiji. »Radujem se svim priznanjima, a Zlatna značka je kruna dosadašnjega rada, nagrada za moj doprinos očuvanju materinjeg jezika. U ovom slučaju hrvatskog, odnosno dijalekta moje rodne Dalmacije«, kaže Ljiljana. Rođena je na Jadranu, a danas stvara okružena Savom i Dunavom. U njezinim stihovima u punoj mjeri živi rodna Dalmacija. U sebi je

ujedinila ono što mnoge generacije političara ne uspijevaju, pa na književnim susretima bez ikakvih problema podjednako predstavlja i Srbiju i Hrvatsku. »Istina, oko mene su Sava i Dunav, ali o njima još nisam pisala, što ne znači da jednoga dana neću. Za sada su more, vonj soli, bura, maeštral, jugo i Dalmacija duboko u meni i moja su najveća inspiracija, jer pjesnici uvijek pjevaju o onome što nemaju. Ja stjecajem okolnosti živim daleko od zavičaja, gdje su ostale moja mladost i moja sjećanja i ponekad poželim sve to vratiti, ili makar približiti.

u Beogradu. »Ljubav je čudo, nema ni nacije, ni granice, ni lokacije. Živim u mješovitom braku. Sazrijevala sam usput, na relaciji Kaštel Sućurac, Split, Kraljevo, Beograd. U Srbiji je kavana ozbiljna institucija. Sve je počelo u Kraljevu, u jednoj takvoj kavani, sjedeljkom s boemskim društvom novinara, književnika, glazbenika. Onda vas netko potakne da kažete svoje stihove i tako krene. Tamo sam u stvari stidljivo počela, a dolaskom u Beograd nastavila se ozbiljnije baviti stvaralaštvom kao član književnih klubova. Slijedile su nagrade,

ali se zato u javnosti stvaralo negativno ozračje, koje je na koncu i kulminiralo. Iskreno, do kraja sam se nadala da neće doći do najgoreg. Osobno, nemam puno loših iskustava. Napadana sam na nacionalnoj osnovi preko fejsbuka od strane loših ljudi i loših pjesnika. Po meni, riječ je o neostvarenim ambicijama i sujeti frustriranih ljudi i to je suština. Nacionalizam je tu samo forma ispoljavanja. Naime, kada sam ovdje počinjala svoj književni rad, s istima sam se družila u određenim literarnim krugovima. Desilo se da sam ja učila, napredovala, išla dalje, a oni su ostali tu gdje sam ih i zatekla. Vjerojatno im je bilo teško oprostiti mi osobni uspjeh, a još teže podržati me. Nije nacionalizam karakterističan samo za ovo podneblje. Isto tako bilo je nepriličnih komentara pojedinaca kada mi je dodijeljena Zlatna značka, jer je priznanje napisano ćirilicom. Zamislite, negativni komentari bili su iz Splita. Mislim da je suština nacionalizma uvijek ista, bilo da se gleda na osobnoj razini, bilo u politici među državama, gdje normalni, obrazovani i kulturni ljudi utihnu a najgori dolaze do izražaja«, iznosi svoja razmišljanja Crnić. Po njenom mišljenju danas biti Hrvat(ica) u Beogradu i nije problematično. »Ja to vrlo umješno koristim. Gdje god nađem na prepreku, uporabim dalmatinski dijalekt. Zapravo, nikada nisam ni govorila drugačije. I nećete vjerovati, ljudi me primaju s puno simpatija. Imam i lijepu suradnju s hrvatskim udrugama u Beogradu, Veleposlanstvom RH, posebno s atašoom za kulturu Veleposlanstva RH u

Jedna od suvremenih urbanih legendi Beograda je Hrvat rođen u Novom Sadu, dipl. ing. **Goran Suručić – Legenda** (1959.), igrom sudbine vezan uz invalidska kolica. Autor više od dvadeset samostalnih zbirki poezije, vrlo je omiljen u pjesničkim krugovima. Većina njegovih pjesama pisana je na hrvatskom standardu. »Koliko god mi moje zdravstveno stanje dopušta, odazivam se pozivima organizatora književnih večeri. Svi znaju da sam Hrvat, oduvijek se tako izjašnjavam, a to nisam skrivao niti u 'najčupavijim' godinama. I na moje veliko zadovoljstvo, zbog svoje nacionalne pripadnosti nikada nisam izgubio niti jednog prijatelja. Najbolja promocija prisustva Hrvata u prijestolnici Srbije je naša javna riječ i stoga moramo na svojem putu ustrajati i sebi privući što više sunarodnjaka koji su u izjašnjavanju još uvijek pomalo bojažljivi.«

Baš zbog toga što je daleko, ima ga više u duši, a poezija iz duše proističe. Ljubav prema zavičaju i ljubav prema mjestu sadašnjeg boravka kod mene nisu u sukobu. Godi mi što mogu na najbolji način predstavljati i Hrvatsku i Srbiju. I jedna i druga su moje bogatstvo«, priča Ljiljana. Vijugava životna staza dovela je malu Splićanku, odnosno Sućuranku, do sazrijevanja

objavljivanje knjiga, članstvo u Hrvatskom književnom društvu i u Udruženju književnika Srbije. Potom su došla nemila zbivanja potkraj XX. stoljeća i sve je poprimilo posve drugi smisao. Već sam bila na ovim prostorima i nova dešavanja bila su mi nepojmljiva. Među običnim ljudima, s kojima sam svakodnevno komunicirala, nisam osjetila nikakve promjene u odnosima,

Beogradu. Moram naglasiti divnu suradnju s kolegama iz Udruženja književnika Srbije, s kolegama iz Književnog kluba Rakovica, s kolegama iz dijaspor. U Beogradu još uvijek postoje ulice Dalmatinska, Grgura Ninskog, Splitska i mogu reći da se fenomenalno osjećam. Čak i moju ulicu zovu Dalmoška jer nam u njoj, nećete vjerovati, ne fali Splićana. Više nas Splićana ima u mojoj ulici, nego na Pjacu o' šinjore u Splitu«, sa smijehom govori Ljiljana. Među mnogim književnim susretima na kojima je sudjelovala, vidno mjesto u njezinu srcu zauzela je *Lira naiva*. »Sudjelovala sam na mnogim književnim događanjima kod nas i u inozemstvu, a Lira naiva je specifična po odsustvu pjesničke sujete i natjecateljske napetosti. Pohvalno je što organizatori *Lire naive* svake godine autorima poklone Zbornik u kojima su objavljeni odabrani radovi sudionika. Jedino nedostaje publika. To se ponavlja iz godine u godinu, iz grada u grad. U redu je da imamo poseban program, ali sama promocija Zbornika trebala bi biti pred širom publikom i mislim da bi se ubuduće moralo više poraditi na

promidžbi ove manifestacije u mjestima održavanja«, završava priču Ljiljana Crnić.

ŠOKICA U NOVOM BEOGRADU

Umirovljena zdravstvena radnica **Ana Žigić** Novobeograđanka je više od četiri desetljeća. Vojvođanka je po rođenju, kćerka **Kate Benak**, Šokice iz Sonte, i **Ivana Virovkića**, Hrvata iz Virovitice, koji je u Apatinu bio na radu. U posljednjih nekoliko godina bljesnula je, iz njezine duše provalile su pjesme zatomičane još od srednjoškolskih dana i preselile se u četiri knjige, te u veći broj grupnih zbornika poezije. »Iako sam rođena u Apatinu, moje srce i najljepša sjećanja i danas me vežu za Sontu, u kojoj sam, kod bake, provela najljepši dio djetinjstva. Tada je u mene usađen duh male Šokice, duh koji me ispunjava i danas i to je upravo i nadahnuće velikog dijela mojih pjesama. Istina, počela sam pisati dosta kasno, ali to ne znači da stihovi nisu živjeli u meni kroz sve ove godine. Trebala je samo sitnica, samo nekoliko riječi čovjeka koji je razbio debelu pati-

nu i te stihove pogurao prema površini. Pišem i na srpskom i na hrvatskom, a najdraži mi je moj materinski, šokački dijalekt. Poslije dulje vremenske distance vraćam mu se i opet sam u duši ona mala, bakina Šokica«, kaže Ana. Života u Beogradu devetdesetih nerado se sjeća. Kako se kroz cijelo vrijeme otvoreno izjašnjavala kao Hrvatica, ni ona ni suprug **Momir** nisu bili miljenici sudbine. »Bila sam uposlenica Kliničkog centra Srbije. Zbog mog hrvatskog podrijetla, koje nikada i ni od koga nisam skrivala, skupo sam platila euforiju antihrvatstva, koje nije mimošla ni utjecajne pojedince među zdravstvenim radnicima, kojima bi ovakvo ponašanje trebalo biti strano. Najviše me je boljelo to što su konfliktne situacije izazivali pojedinci s kojima sam godinama blisko surađivala i koji su ranije govorili o momemu radu samo u superlativima, a početkom ratnih događanja dnevnu politiku su stavili iznad svojih humanih poziva. U suštini, desilo se ono što je svojstveno svakom nacionalizmu. Normalni, obrazovani i kulturni ljudi utihnuli su, povukli se u svoje ljuštore, a najgori su došli do izražaja,

probili se u prve redove. Bogu hvala, izdržali smo sve, a nadam se da ću jesen života ipak proživjeti mirnije, s više zadovoljstva«, priča Ana. Danas je priznata i po svojim pjesmama poznata. Članica je više književnih udruga, a na svim druženjima s ponosom ističe svoje hrvatske korijene. Smatra i da bi institucije Hrvatske nacionalne zajednice u Srbiji morale biti aktivnije. »Možda bi nadležni trebali posvetiti više pozornosti nama u Beogradu, Novom Beogradu i Zemunu. Jednostavno, ima nas puno, ali se mali broj izjašnjava Hrvatima, jer osim nekog neugaslog straha, često nam se javlja i osjećaj odbačenosti od svojih. Svi bi trebali shvatiti da nije isto biti Hrvat u Subotici i u Beogradu. Dijelom zahvaljujući pasivnosti operativaca na ovim prostorima, mnogi za koje pouzdano znam da su Hrvati, ne izjašnjavaju se tako. No, nadu mi vraćaju geste pojedinaca, čija energija nama, običnim pripadnicima hrvatske nacionalne zajednice na ovim prostorima, vraća osmijeh na lice i određenu dozu optimizma u pogledu na sutrašnjicu«, završava priču Ana Žigić.

Ivan Andrašić

APOSTOLSKI NUNCIJ NADBISKUP ORLANDO ANTONINI POSJETIO SOMBOR

Papin posjet Srbiji – otvoreno pitanje

U ovom trenutku se može reći da glede papinog posjeta Srbiji stvari sazrijevaju, kazao je apostolski nuncij nadbiskup Orlando Antonini

Apostolski nuncij nadbiskup **Orlando Antonini** posjetio je Crkvu Presvetog trojstva u Somboru i predvodio svečanu svetu misu povodom Dužionice. Poslije šest godina službe u Beogradu nadbiskup Antonini uskoro odlazi iz Srbije i ovo je bio njegov oproštajni posjet.

RAZNOLIKA KATOLIČKA MANJINA

Neizbježno pitanje za nadbiskupa Antoninija je pitanje posjeta pape **Franje** Srbiji. Hoće li toga posjeta i kada biti za sada je neizvjesno, ali je nadbiskup Antonini optimist. »U ovom trenutku se može reći da glede papinog posjeta Srbiji stvari sazrijevaju. Žao mi je što neću biti na ovoj funkciji kada papa dođe u Srbiju. S naše strane smo pokušali postaviti zdrave temelje mogućem posjetu. To sam činio ja, to je činio moj prečasnik nadbiskup **Zbarbaro**, to je činio i njegov prečasnik, danas kardinal, **Abril**. Dakle teret povijesti je koji puta težak teret, ali danas je važno da se svatko iz perspektive svojih odgovornosti odgovorno i ponaša i onda je to pravi put«, kazao je nadbiskup Antonini.

Govoreći o položaju Katoličke crkve danas u Srbiji nadbiskup Antonini je podsjetio na raspad nekadašnje Jugoslavije kao ključni događaj koji je utjecao na Katoličku crkvu u vjernike i nekadašnjoj državi. »Katolici u ovoj zemlji tada su postali manjina, a do tada su zajedno s katolicima u Hrvatskoj, Sloveniji, Bosni i Hercegovini činili oko 40 posto cjelokupnog pučanstva, a danas u Srbiji čine samo pet

postotaka. To je sigurno odredilo sudbinu njih kao manjine. Dakle Katolička crkva u ovoj zemlji je u vrlo specifičnoj situaciji. Prvo jer je i manjina kojoj pripada različita u sebi. Najveća skupina katolika su Mađari, zatim Hrvati, Slovaci, Rusini. Ta različitost s jedne strane može opterećivati, ali s druge strane može biti i

zajednica moći napredovati i dati doprinos zajedničkom suživotu. Mogu vam reći da sam sa svoje strane učinio sve da razumijem tu kompleksnu situaciju u kojoj ovdje žive ljudi. Studirao sam povijest ove zemlje i događaje koji su bili u prošlosti da bih što bolje mogao razumjeti sadašnjost. Ne mogu sa sigurnošću

što govori Papa – ne dajte da vam ukradu nadu.

On je vjernicima u Somboru poručio da ne napuštaju Crkvu, bez obzira što nesavršenima znadu biti i svećenici, ali Gospodin je taj koji bira i šalje nas u taj svijet da učinimo najbolje. »Poslije šest godina mandata opraštam se od ove zemlje. Vraćam se u svoju biskupiju, ponajviše da dam svoj doprinos jer je moja biskupija u Akvili uništena u velikom zemljotresu. Kako sam autor mnogih knjiga koje obrađuju upravo arhitekturu i gradnju crkava mogu dati svoj veliki doprinos biskupu i onima koji rade na obnovi. Upravo iz tog razloga zamolio sam Svetog oca da prekinem diplomatsku službu i da se posvetim ovom radu. Dakle ne odlazim u mirovinu. Kažu da su prva i posljednja ljubav nezaboravne, a ovo je moja posljednja ljubav, ova zemlja koja je tako kompleksna, ali tako interesantna, uvijek s velikim poteškoćama, pa i tragedijama koje sam nastojao razumjeti i prinijeti ih Svetom Ocu. Možda nisam sve učinio, ali vodila me je misao da uvijek činim ono što je najbolje«, kazao je Antonini i na kraju mise podijelio apostolski blagoslov u ime Svetog Oca.

Zlata Vasiljević

Orlando Antonini u Somboru

izvor velikog bogatstva«, ocijenio je nadbiskup Antonini.

PROMJENE NA BOLJE

Ocjenjujući proteklo šestogodišnje razdoblje nadbiskup Antonini je istaknuo da se tih šest godina mogu okarakterizirati kao period razvoja ove zemlje, u smislu gospodarske i kulturne promjene. »Sigurno je da će pregovori o eventualnom ulasku Srbije u Europsku uniju doprinijeti daljnjoj preobrazbi sustava i svega onoga što se na tom putu kao Europi još treba dogoditi. Sigurna sam da će ulazak u EU još više doprinijeti miroljubivom zajedničkom životu svih naroda koji ovdje žive i gdje će svaka nacionalna

tvrditi da sam sve razumio, ali sam se cijelo vrijeme trudio da što bolje razumijem situaciju u kojoj se država nalazi i mogu samo svjedočiti da sam pokušavao dati svoje najbolje«, kazao u razgovoru za Hrvatsku riječ nadbiskup Antonini. Kako kaže iz Srbije odlazi s jednom velikom nadom i željom da tu nadu sačuvaju svi žitelji ove zemlje i to je kako kaže u suglasnosti s onim

MISA NA BUNJEVAČKOM GOVORU?

Odgovarajući na pitanje novinara redakcija koje pripremaju program za bunjevačku nacionalnu zajednicu, a koje se odnosilo na zahtjev Bunjevačkog nacionalnog vijeća da se pojedini dijelovi mise služe i na bunjevačkom govoru nadbiskup Antonini je odgovorio da je to stvar biskupija i diplomatski odgovorio da za tako nešto moraju sazrijeti uvjeti.

PEDESET GODINA FOLKLORNOG DJELOVANJA U TAVANKUTU

Kao što
rastu naša žita

Pedeset godina amatersko-scenske prezentacije bunjevačkih i drugih plesova s ponosom je obilježeno u Tavankutu u petak 24. srpnja. Na proslavi je prisustvovalo stotinjak nekadašnjih folkloraša okupljenih oko tada KUD-a *Matija Gubec*. Dobrodošlicu prisutnima poželio je predstavnik organizacijskog odbora proslave **Mirko Nimčević**, dok je tekst

s naklonom pridali, činimo to lagano i zlatno kao što rastu naša žita, činimo to dostojanstveno, tiho govoreći od umora i briga smrknutog i katkad nemilosrdnog neba ili teškog znojem natopljenog snoplja...» Među pokretačima folklornog odjela u *Matiji Gupcu* je i tadašnji predsjednik **Naco Zelić**, koji nije mogao nazočiti ovom susretu, a njegovo je pozdravno pismo pročitao

Ladislava Suknovića o radu folklorne sekcije u Tavankutu počitala **Suzana Gagić**: »Duga tradicija folklorne baštine ponikla u životima naših predaka i svaka rič o njoj i ljudima koji su je podigli na pijedestal koji danas ima, ne može nas oteti dojmu zahvalnosti i u isti tren divljenja takvoj dostojanstvenosti. Zato, kada bilužimo koju rič ili treptaj zenica kamere i govorimo o folklornoj tradiciji s kojom se radamo, u kojoj smo potekli, di smo odgajani i di u počinak polazimo, uvijek se tu nađe mnogo našeg srca. I dok nam sićanje obitava u nostalgичnoj mašti, duša nam je otvorena za toliku rječitost vičnosti, nadanja i sna. I kada govorimo o svim folklorašima koji su znoj u lipotu pritvarali, koji su trud u radost utkali i poštivanje

Branko Horvat, tadašnji folkloraš, a kasnije predsjednik *Matije Gupca* u nekoliko mandata. »Pamtim vas kao prave prijatelje, vridne i drage ljude, s kojima sam puno uradio za naš Tavankut, za sve nas bačke Hrvate, Bunjevce i Šokce. Radeći i družeći se s vama doživio sam puno radosti i ponosim se time. Raduje me da sam u nekoliko svojih knjiga zabilježio taj naš zajednički rad i da smo na taj način sačuvali spomen na brojna imena vrsnih folkloraša, tamburaša, harmonikaša, slikarica naivki i svih drugih koji su na najrazličitije načine pridonijeli našem uspješnom radu«, poručio je Naco Zelić.

I. D.

Z.V.

TJEDAN U BAČKOJ

Što se
iza brda valja?

»Danas je gotovo dostignuta granica opstanka i potpuno je ugrožena priprema nove sezone grijanja«, doslovce je rekao **Jovan Gajin**, prvi čovjek gradske toplane. Ova izjava sigurno je uznemirila oko 12.000 žitelja Sombora priključenih na daljinski sustava grijanja i još stotinjak ustanova među kojima su i škole i vrtići. No, tračak optimizma može se čuti iz Gajinovih riječi da još nije sve izgubljeno i da se stvar može popraviti, ali uz angažman lokalne vlasti, koja se prema riječima istog tog Gajina do sada nije baš potrudila pomoći ovom poduzeću. A stvari stoje ovako – račun Energane u blokadi je bezmalo godinu dana i trenutačno taj iznos je oko 175 milijuna dinara, a potrošači, gospodarstvo ili domaćinstva, duguju 159 milijuna dinara. Logički da bi se dug »ispegla« dužnici trebaju platiti račune. I tu je to vrzino kolo – potrošači troše, a ne plaćaju. A kada stvari izmaknu kontroli, odnosno kada neplaćeno ostane po nekoliko računa eto brige i problema. Drugi nivo priče je da su se problemi u Energani gomilali desetak godina i da u svemu tome ima propusta i u samom poduzeću koje je bilo tolerantno prema neplatišama, ali i u osnivaču (čitaj lokalnoj vlasti) na čiji je zahtjev toplana koristila plin kao energent, pa i u vrijeme kada je on bio skuplji od mazuta. Za čiji interes je to rađeno pravo je pitanje, obzirom da Sombor ima lokalnog distributera plina preko koga je plinom opskrbljivana i toplana, naravno po cijeni koja je bila veća od one koju je imao *Srbijagas*. Treći nivo priče je trenutačna uloga *Srbijagasa*. Nije li sve ovo oko somborske Energane zapravo priprema za njezino preuzimanje od strane ovog državnog javnog poduzeća i nema li poprilično nazainteresirani odnos lokalne vlasti neke veze s tim? Nije jasno ni direktoru Energane, koji kaže da su pregovori oko dugovanja sa *Srbijagasom* vođeni prošle godine, ali da ono što je grad predložio nije prihvaćeno. A da se nešto iza brda valja, konkretno da *Srbijagas* planira preuzimanje lokalnih toplana vidi se i po tome što je Upravni odbor tog poduzeća donio odluku da jednu cijenu plina imaju kupci sa sklopljenim ugovorom, a drugu oni bez ugovora. A kako ugovor da sklope oni u blokadi, kao što je somborska toplana? Nikako, a u prijevodu to znači da je za njih cijena prostornog metra plina ne 40 već 60 dinara. Svoje viđenje cijele ove priče sigurno ima i dvije trećine Somboraca koji ne mogu za grijanje da duguju milijunske cifre, jer im struju sijeku za nekoliko tisuća dinara, a drva i ugaj dobiju tek kada plate.

PROIZVODNJA HLADNO CIJEĐENOG ULJA

Dug put do cilja

Kod mene svakodnevno dolaze ljudi iz okolice, a isto tako i iz Iloka, Slavonske Požege, Zagreba, Bijeljine. Imam česte pozive iz Severne Afrike, Amerike, Australije, ali to su sve velike količine i ne mogu se upustiti u to i riskirati, kaže Miroslav Đurka

U lijepom fruškogorskom mjestu Erdeviku, mjestu šidske općine, krenula sam tragom glasa o proizvođaču hladno cijedenog ulja od suncokreta **Miroslavu Đurki**, jednom od rijetkih proizvođača ovog zdravog proizvoda u Srijemu. U vrijeme kada se uglavnom svi nastojimo zdravo hraniti, usprkos teškoj financijskoj situaciji, interesiralo me je kakav je postupak proizvodnje ovog proizvoda, koji u potpunosti tijekom proizvodnje zadržava sve hranjive sastojke kojima sjeme prirodno obiluje. Naravno, nije to bio jedini razlog – ovaj proizvođač dobitnik je pet medalja s Novosadskog sajma, 4 šampionske i zlatne, a u pripremi je i jedan novi proizvod, a to je pašteta od suncokretovog ulja za čiju inovaciju je također dobio nagradu.

TEŠKO JE OPSTATI

Za razliku od industrijski proizvedenog ulja, koje mora proći kroz najmanje 6 faza rafiniranja, jer inače nije za ljudsku uporabu, hladno cijedeno ulje je potpuno čisto i ne mora proći niti kroz jednu fazu rafiniranja. Ulje zadržava lijepu žutu boju, miris i okus, izgleda poput nekog soka koji se iscijedi i ne sadrži nikakve dodatke. Samim tim je i zdravije, jer nije pretrpjelo termičku obradu na visokim temperaturama. »Počeo sam raditi 1992. godine, kada sam nabavio prvi stroj. Malo po malo, proširivao sam proizvodnju da bi prije 11 godina otvorio zanatsku radnju i započeo s ljuštenjem suncokreta, a onda poslije nekoliko godina,

kako imam to sitnije zrno koje sam prodavao velikim uljarama, odlučio sam ga i sam iskoristiti. Za proizvodnju 1 litre ulja potrebno je 3,5 kilograma suncokreta. Dobijem ulje koje se još može filtrirati, koje je prve klase, uz to i taj mulj, talog koji se može filtrirati i koji je mastan. Ta druga

klasa ulja ide za proizvodnju biodizela, sapuna, raznih krema«, kaže Miroslav. U svojoj tvrtki, koja je obiteljska, ima samo jednog zaposlenog. Proizvodnja se nalazi u kući, a što se tiče suncokreta, ima ugovorenu proizvodnju na 50 jutara zemljišta, najviše u Banatu. Nada se dobroj godini,

jer ovo vrijeme pogoduje suncokretu, za razliku od prošle godine koja je bila kišna i tako utjecala na manji prinos.

Kao i u svakoj proizvodnji, tako i u ovoj, prisutni su i izvjesni problemi. Kada je kišna godina plod napada sklerocienija, bolest koja smeta jezgri suncokreta i zrno postaje jako tvrdo. Veći proizvođači posjeduju strojeve koji taj problem uspijevaju riješiti. Taj je stroj dosta skup i, kako Đurka ističe, on tog novca nema, pa taj problem nastoji riješiti ručnom obradom. »Ova godina je jako teška. Podigao sam kredit i radim sa sredstvima koja sam uzeo u zajam od prijatelja koji rade u inozemstvu. Nadam se da ću opstati. Skroman sam i nisam nijednom za ovih 11 godina rada bio u blokadi. Sve obveze plaćam na vrijeme, ali mi je jako teško«, kaže Đurka. Na pitanje bi li država trebala više voditi računa o proizvođačima zdrave hrane, ovaj proizvođač nam kaže da bi tako trebalo biti, ali praksa govori suprotno. Zainteresiranost kupaca za njegov proizvod je mnogo veća izvan granica države. Osim tržišta koje ima u veleprodajama u Beogradu, Novom Sadu i u maloprodaji u svojoj kući, najveća je zainteresiranost kupaca iz Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Ono po čemu je poseban, jest njegov odnos prema svim kupcima. »Svaki moj kupac je meni posebno drag i sa svakim od njih imam lijep odnos. Kod mene svakodnevno dolaze ljudi iz okolice, a isto tako i iz Iloka, Slavonske Požege, Zagreba, Bijeljine. Imam česte pozive iz Severne Afrike,

Amerike, Australije, ali to su sve velike količine i ne mogu se upustiti u to i riskirati. Iako je ovo ulje potpuno zdravo i ljudi su toga svjesni, ovdje kod nas je problem to što narod svakim danom ima sve manje novca.«

vacije do puštanja u proizvodnju ovog proizvoda dugo traje iz jednostavnog razloga što nemam financijsku podršku. Međutim, riješio sam ići do kraja. Naručio sam pakericu s kojom trenutno imam određenih problema koje

Miroslav Đurka dobitnik je mnogih odličja za ulje

MEDALJE ZA KVALITETU

Hladno prešano jestivo biljno ulje sjemena suncokreta ovog proizvođača iz Erdevika na Međunarodnom poljoprivrednom sajmu u Novom Sadu osvojilo je nekoliko medalja. Zlatnu

sada rješavam, tako da se nadam da ću u proizvodnju ovog proizvoda krenuti na jesen«. Što se tiče okusa, kaže nam da će imati dva okusa, veoma prijatna. Okus podsjeća na okus životinjskog podrijetla, mada su svi sastojci biljnog podrijetla pogodni za vegetarijance, ali i za druge koji se žele zdravo hra-

Na pitanje je li imao neku pomoć od države, Miroslav Đurka, odgovara da on ne zna što to znači i da nijednom nije dobio sredstva iako je konkurirao. »Četiri puta sam se prijavljivao na natječaj i nisam nikada dobio sredstva. Ove godine sam rekao da neću to više nikada niti pokušavati. Tražio sam sredstva kako bih kupio novu, veću presu za ulje, bio sam mjesec dana prvi na rang listi i nisam ih dobio.«

medalju 2008. i šampion kvalitete 2009., 2010., 2012. i 2013. godine. Kvalitetu ulja kontrolira Tehnički fakultet u Novom Sadu s kojim ima izuzetno dobru suradnju, a stručnjaci s fakulteta su mu puno pomogli u procesu proizvodnje. Ono što se uskoro očekuje je lansiranje novog proizvoda, a to je pašteta od suncokretovog ulja, za što je Đurka dobio prethodne godine zlatnu medalju. »Postupak od ino-

niti. Ovaj skromni proizvođač hladno cijedenog ulja iz Erdevika primjer je da je volja presudna u onome što se doista želi bez obzira na prepreke na putu. Njegov trud u istrajnosti prema postignutoj kvaliteti prepoznala je znanost, ali i mnogi drugi istrajni u zdravoj prehrani bez obzira na cijenu tih proizvoda.

Suzana Darabašić

TJEDAN U SRIJEMU

Kulturno ljeto u Srijemu

Srijemcima se i ovog ljeta u gotovo svim gradovima nudi bogat kulturni program. Kulturno ljeto u Rumi počelo je još 23. lipnja. Osim bogatog dramskog sadržaja i filmskog programa mještani ovog srijemskog grada mogli su uživati i u solističkom koncertu **Zvonka Bogdana**, potom u koncertu *Partibrejkersa*, a za 8. kolovoza planiran je koncert grupe *Van Gog*. Večeri posvećene kulturi trajat će tijekom cijelog kolovoza. Osim ciklusa putujućeg kina, ciklusa njemačkog suvremenog filma i tjedna kineskog filma, planirane su likovne izložbe i književne večeri. Bogat i zanimljiv program pod pokroviteljstvom lokalne samouprave nudi se i Mitrovčanima. Kulturno ljeto u ovom srijemskom gradu službeno je otvoreno 4. srpnja Karnevalom brodova i Klincijadom, kada je organizirano natjecanje u različitim disciplinama. Već 31. srpnja i 1. kolovoza bit će održan *Sirmijum rok fest*, a planirano je da nastupe *Goblini*, **Marko Nastić**, grupa *Svi na pod* i još neki bendovi. Tradicionalna manifestacija koju isprati i najveći broj posjetitelja *Srem folk fest*, bit će održana od 9. do 12. kolovoza. Ovdje se svake godine okupe izvođači iz različitih krajeva svijeta, a prema nekim saznanjima trenutačno se pregovara s nekoliko zanimljivih inozemnih folklornih ansambala. Najviše novca se iz općinskog proračuna upravo izdvaja za *Srem folk fest*. Ovo je jedna od najmasovnijih manifestacija tijekom ljeta u gradu na Savi, a procjene su da ovaj festival isprati oko 20.000 posjetitelja. Odmah nakon ovog festivala uslijedit će *Tamburica fest*, večer tamburaške glazbe i *Zlatni dan vina* 19. kolovoza. Mitrovčani neće ostati uskraćeni ni za kazališna događanja, jer ove godine kazalište *Dobrica Milutinović* realizira kazališno ljeto *Tragovi 2015*, u okviru kojeg se izvode besplatne kazališne predstave na otvorenom. Ni Šidani neće ostati uskraćeni za kulturna događanja ove godine. Dani kulture, Šidsko kulturno ljeto, službeno počinje 1. kolovoza koncertom trubačkog orkestra. Potom slijedi šaroliki program: koncerti, kabarei, vinarske noći, etno dani, a osmišljen je program i za najmlađe sugrađane u vidu kazališnih predstava i filmskih projekcija. I ove će godine u okviru Kulturnog ljeta biti održana tradicionalna fijakerijada, a ljeto kulture bit će završeno 19. kolovoza koncertom grupe *Van Gog*. Informaciju o utrošenim sredstvima nemam. Srijemci koji sebi ovog ljeta nisu uspjeli priuštiti ljetovanje, sigurno će moći uživati u raznim kulturnim sadržajima!

S. D.

JEDAN POGLED NA ERDEVIK

Ovdje je raj
na zemlji

Znan po blagorodnim vinogradima i vinima, Erdevik je poznat i po dvama prekrasnim jezerima – Bruje i Moharač, te nadaleko poznatom Rimskom kupatilu

Erdevik je najveće mjesto šidske općine. Smješten je na obroncima Fruške gore i okružuju ga tri mjesta: Srijemska Mitrovica, Ilok i Šid. Znan po blagorodnim vinogradima i vinima, Erdevik je poznat i po dvama prekrasnim jezerima – Bruje i Moharač, te nadaleko poznatom Rimskom kupatilu, posjetiteljima poznatijem kao Banja. Jezero Bruje ljubitelji prirode uglavnom nazivaju »malim jezerom«, a smješteno je u zapadnom dijelu sela. Dugačko je 1.000 metara, a duboko 3,5 metra. Osim brojnih posjetitelja tijekom vrelih ljetnih dana, na ovo jezero redovito dolaze ljubitelji ribolova nadajući se ulovu riba koje nastanjuju jezero – amur, šaran, smud i štuka. Drugo jezero, Moharač, nalazi se prema cesti za Vizić. Nastalo je pregrađivanjem istoimenog potoka, a danas je također pravi raj za ribolovce i ljubitelje prirode. Osim ova da jezera, nedaleko od jezera Bruje nalazi se Rimsko kupatilo. Za vodu u ovom nekadašnjem rimskom kupatilu, vjeruje se da je ljekovita i da su nekadašnji rimski ratnici tom vodom iscjeljivali svoje rane.

RIMSKE TOPLICE

Erdevik smo posjetili baš tijekom vrelih srpanjskih dana, te pošli na plažu na jezeru Bruje. Bio je radni dan, ali i pokraj toga posjetitelja je bilo dosta. Nekoliko kampera ovdje provode cijelo ljeto. Nekoliko njih samoinicijativno je sredilo plažu. Pokose travu, urede ju i uživaju: »Ovo je naše more. Mi ovdje provedemo po dva do tri mjeseca godišnje. Fenomenalno nam je ovdje. Ovdje za održavanje nije nadležan nitko, osim nas petero koji imamo dobru volju i želju da plaža i jezero lijepo izgledaju. Uz pomoć dobrih ljudi kupili smo pijesak i šljunak i nasuli na plažu«, kaže nam **Slavko Draganović**. Jedan od ljubitelja prirode i jedan od entuzijasta i inicijatora uređenja plaže je i **Branislav Anić Pant**, koji na jezeru provodi cijelo ljeto: »Sam sam napravio nekoliko klupa ovdje, kako bi gostima bio ugodniji boravak. Mislim da bi i ostali trebali više cijeniti ono što imaju, a nama more ne treba, ovdje je raj na zemlji«, kaže nam Pant.

U šumi nedaleko od jezera Bruje nalazi se jedno od rimskih kupatila, čuvena Rimsko kupatilo.

Slavko Draganović

Zoran Mašić

Ovaj arheološki lokalitet pronađen je 1979. godine, a kupatilo je duboko oko metar i ispunjeno vodom s okolnih izvora. Iako je ovo termalno kupatilo, prije više od 1.700 godina služilo je rimskim legijama za odmor, liječenje i razonodu. Mnogi Erdevičani i ostali posjetitelji kupaju se ovdje vjerujući kako ova voda ima iscjeliteljska svojstva: »Volim doći ovdje više nego kupati se u Savi jer je ova voda ljekovita. Ako se vratimo u povijest saznat ćemo kako su se ovdje rimski vojnici kupali, kako bi iscjelili svoje rane. Vjerujem u to i trebamo više cijeniti ono što imamo«, rekao nam je jedan od posjetitelja iz Kuzmina. Prema povijesnim podacima, Rimljani su na ovim

prostorima boravili od II. stoljeća pa nadalje. U III. stoljeću imperator **Probus** donio je vinovu lozu u Erdevik. Mnogobožički narod tog vremena učio je od Rimljana i uspio s koljena na koljeno prenijeti lozu i način rada. Erdevik je sa svojom vinarijom bio prvi u Srijemu, a drugi u regiji u Slavoniji i zapadnom Srijemu. Ranjeni ratnici su tražili onu vodu koja će im očistiti rane i pomoći im da zarastu. Prema saznanjima, to je Rimsko kupatilo u Erdeviku. Vrijeme pronalaska ljekovite vode vezuje se za vrijeme vladavine **Konstantina Velikog**, koji je stolovao u Srijemskoj Mitrovici. Njegovi sinovi željeli tu vodu usmjeriti u Srijemsku Mitrovicu. Tako je

Rimsko kupalište

voda koja se inače izlivala iz kupatila odvođena rimskim cjevovodom do drevnog Sirmija. Mještani Erdevika tvrde kako su našli cjevovod u blizini Rimskog kupatila. Postoje i dokazi da su Rimljani svoje ranjene ratnike naseljavali na području današnjih Fruškogorskih sela, jer je prije pola desetljeća pronađen sarkofag nekog rimskog imperatora, koji je danas smješten

SRIJEMSKA KULENIJADA

Svake godine u lipnju u Erdeviku se održava tradicionalna manifestacija Srijemska kulenijada. Na ovoj manifestaciji promovira se i slavi najvredniji i najatraktivniji srijemski proizvod od svinjskog mesa – kulen. To je natjecanje u tradicionalnoj proizvodnji kulena u prirodnom i umjetnom omotaču, s bogatom ponudom crvenih i bijelih vina i cjelodnevnom kulturnoumjetničkim programom, kada se predstavljaju sva kulturnoumjetnička društva s područja šidske općine. Najboljim proizvođačima kulena uručuju se nagrade i diplome.

Park u centru Erdevika

u dvorištu Galerije slika Sava Šumanović u Šidu.

TURISTIČKI POTENCIJALI BEZ PERSPEKTIVE

Kada prvi put dođete u ovo mjesto, prvo što će vam privući pozornost je veliki seoski park, star preko 100 godina. Stabla kestena, lipe i drugih vrsta pravilno su raspoređena i s jedne i druge strane ceste. Od centra pa na lijevo put će vas povesti k jezeru Bruje, a na desno k jezeru Moharač – lijepe turističke destinacije koje rado posjećuju stanovnici šidske općine. Međutim, i pokraj svih prije svega turističkih pogodnosti, i u ovom mjestu u posljednjih nekoliko godina osjeća se nazadak. Selo nema velike koristi od turističkih ponuda, a ljudi sve više odlaze iz sela: »Prema posljednjem popisu stanovništva, u Erdeviku ima 2.760 stanovnika, ili 840 manje u odnosu na popis prije njega. U selu se ljudi uglavnom bave poljoprivredom, stočarstvom, vinogradarstvom i voćarstvom. Ono što je zabrinjavajuće jest da se Erdevičani u posljednje vrijeme sve češće iseljavaju i to po cijele obitelji. Odlaze u Beograd, Novi Sad i ostale velike gradove u potražnji za poslom. U selu za sad ima oko 200 praznih kuća«, kaže prvi čovjek sela **Zoran Mašić**. Prije nekoliko godina u Erdeviku se trebala izgraditi tvornica za preradu povrća. Za to je bio zainteresiran čovjek iz Švicarske. Nažalost, do realizacije te investicije nije došlo: »Očito da se investitor preračunao. Digao je kredite i otišao. Trajala je ta agonija tri godine i sada je ostala samo prazna priča«, kaže Mašić.

Erdevik je samo jedno u nizu mjesta u Vojvodini, ali doista jedno od vrlo rijetkih u Srijemu, koje se može pohvaliti obiljem prirodnih ljepota i povijesno vrijednim lokalitetima. Dok se Erdevik ne pretvori u jednu od traženih turističkih destinacija, za što je potrebno i vrijeme i novac, plijenit će ljubitelje prirode svojim ljepotama.

Suzana Darabašić

Filmska večer Stipe Ercegovića u Dugom Ratu

DUGIRAT – Redatelj, a ujedno i predsjednik Zajednice Hrvata Beograda **Tin Ujević Stipe Ercegović**, predstavio se **koncem srpnja svojim filmovima** publici u Dugom Ratu u Hrvatskoj, u okviru tamošnje manifestacije *Dugoratsko ljeto*, objavio je internetski portal Hrvatske matice iseljenika.

Prikazana su dva njegova dokumentarna filma. Prvi, *Tko je bio Mate Brničević?*, govori o jednom od nositelja najveće pobune mornara na Jadranu. Drugi film pod naslovom *Sumpetar: ljubav duha i kamena* govori o sakralnoj arhitekturi toga mjesta, najvećim dijelom o mjesnoj crkvi posvećenoj sv. Petru Apostolu.

Uspjeh srpskih filmova u Puli

PULA – Film *Zvizdan Dalibora Matanića* trijumfirao je na ovogodišnjem, 62. Pulskom festivalu, a manifestaciju je obilježio i veliki broj nagrada za srpske filmove. *Pored mene* **Stevana Filipovića** dobio je *Zlatnu arenu* u međunarodnom programu, dok je *Ničije dete* **Vuka Ršumovića** ponijelo sve tri *Zlatne arene* u kategoriji manjinske hrvatske koprodukcije. Osim Arene za najbolji film, Ršumoviću je nagrada dodeljena i za režiju, dok je mladom **Denisu Muriću** *Zlatna Arena* dodijeljena za glumačko ostvarenje. Publika je dodijelila nagradu *Zlatna vrata Pule* filmu *Bićemo prvaci sveta* **Darka Bajića**.

Reosnovan Savjet za kulturu pri Nazoru

SOMBOR – Upravni odbor HKUD-a *Vladimir Nazor* donio je odluku o reosnutku Savjeta za kulturu udruge. Uloga savjeta biti će savjetodavna, a svoje sugestije i prijedloge dostavljat će upravi Društva. Savjet za kulturu prvi puta osnovan je 1998., a ovo je četvrti puta da se reosniva. Za predsjednicu Savjeta izabrana je **Bojana Jozić**.

Z. V.

Dužijanca 2015.: Natjecanje aranžera izloga

SUBOTICA – U sklopu *Dužijance* i ove se godine održava natjecanje aranžera izloga, koje predstavlja uvod u središnji dio te manifestacije. Dekoracije u duhu žetvene svečanosti se od srijede mogu pogledati u

dvanaest izloga u centru grada, od kojih će je devet u natjecateljskoj kategoriji. Aranžirani su izlozi u buticima *Fara*, *Mondo*, *Veruschka*, *Perspective*, robnoj kući *Simpo*, JKP *Pogrebno*, knjižari *Danilo Kiš*, *Friut bar-u*, te prodavaonici *Boreli*. Tri najuspjelija aranžmana proglasit će žiri u sastavu: **Senka Davčik**, **Sanda Benčik** i **Marija Bošnjak**. Pobjednici će biti proglašeni na Tamburaškoj večeri koja se održava 7. kolovoza na središnjem gradskom trgu.

Trojni susreti u Bezdanu

BEZDAN – U Bezdanu će sutra (subota, 1. kolovoza) biti održani Podunavski dani kulture, glazbe i plesa *Trojni susreti*. Otvorenje manifestacije je u 10 sati na Kanalskoj obali, a u prvom djelu biti će održana sportska natjecanja i susret mladih seoskih žena. Kulturno–umjetnički program počinje u 16 sati, a u njemu će sudjelovati udruge iz Mađarske, Hrvatske i Srbije. Među sudionicima su i HKUD *Vladimir Nazor* iz Sombora, KUDH *Bodrog* iz Monoštora i HKPD *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Berega.

Ovo je 11. puta da se organizira ova manifestacija čiji je cilj povezivanje naroda u tri susjedne države.

Z. V.

Dužijanca u Subotici

SUBOTICA – Predstojeći programi u sklopu *Dužijance 2015.* u Subotici i okolici su sljedeći:

2. kolovoza u 10 sati – Dužijanca u crkvi sv. Josipa Radnika, Đurđin u 18 sati – Dužijanca kod križa u Mirgešu

6. kolovoza u 19 sati – književna večer u organizaciji Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović* na temu 25. obljetnica Društva, svečana dvorana HKC *Bunjevačko kolo*.

25. obljetnica Društva Ivan Antunović

SUBOTICA – Obilježavanje 25. obljetnice djelovanja Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović* bit će održano u četvrtak, 6. kolovoza, u HKC *Bunjevačko kolo* u Subotici, s početkom u 19 sati. O radu Društva govorit će msgr. **Stjepan Beretić**, predsjednik. Tijekom večeri bit će dodijeljene i Nagrade Društva *Ivan Antunović*.

Nova nakladnička kuća Euritmika

ZAGREB – U Zagrebu je krajem prošle godine s radom počela nakladnička kuća *Euritmika* čiji je direktor **Zlatko Skenderović**, podrijetlom iz Subotice. Do sada su objavili dvije knjige, do kojih je jedna roman *Kuća porculanske lutke* subotičkog književnika **Ante Vukova** (1955. – 2012.). Ova je knjiga originalno objavljena 2003. u nakladi Hrvatskog akademskog društva iz Subotice.

»Trudit ćemo se da odabirom naslova i kvalitetom izrade knjiga budemo konkurentni i prepoznatljivi na zahtjevnom i dinamičnom tržištu. Naravno, svjesni smo poteškoća koje mogu uslijediti (nismo baš 'od jučer') ali naše dugogodišnje iskustvo u izdavaštvu, naučilo nas je kako se trudom i radom (ajd' budimo pošten i – uz određenu pomoć Fortune) može puno toga ostvariti«, poručuju iz *Euritmike*.

KNJIŽEVNA VEČER U HRVATSKOM DOMU U SOMBORU

U znaku duhovnosti

Hrvatsko kulturno–umjetničko društvo *Vladimir Nazor* iz Sombora priredilo je u Hrvatskom domu, u petak 24. srpnja, književnu večer na kojoj je predstavljeno 25 godina rada Katoličkog društva *Ivan Antunović* iz Subotice, kao i knjiga *Recept* velečasnog **Lazara Novakovića**.

O radu Katoličkog društva za kulturnu, povjest i duhovnost *Ivan Antunović* govorio je msgr. **Stjepan Beretić**, predsjednik Društva. »Da Društvo ništa nije učinilo već da je samo obilježilo 200. objctnicu spomena na rođenje biskupa **Ivana**

Mata Matarić, Lazar Novaković, Stjepan Beretić i Marija Mandić

Antunovića i to bi bilo veličanstveno. U povodu ove obljetnice tiskano je i drugo izdanje Antunovićevog molitvenika i prvi put objavljen je rukopis njegova romana *Posljednji Gizdarev*«, kazao je Beretić. Podsjećajući na početak rada Katoličkog društva, Beretić je rekao kako je na prijedlog hrvatskih svećenika umirovljeni biskup **Matija Zvekanović** 1989. godine uz suglasnost biskupa **Ivana Penzeša** ustanovio Institut *Ivan Antunović*, a konstiturajuća sjednica održana je ožujka 1990. godine. »Nisu Društvo nosili predsjednici već najzaslužniji članovi. Nadam se da će Društvo *Ivan Antunović* puno planirati, posijati i da će rad ove ustanove čitavoj Bačkoj donijeti radost, kakvu imaju žeteoci kada slave Dužijancu«, kazao je msgr. Beretić.

Književna večer čiji je inicijator bila **Marija Mandić**, članica Vijeća KD *Ivan Antunović*, vođena željom da se rad ove ustanove predstavi i van Subotice, bila je prigoda i za promociju knjige velečasnog Lazara Novakovića *Recept*. Velečasni Novaković godinama je bio svećenik u Somboru i ostao je u dragoj uspomeni mnogim vjernicima koji su i nazočili promociji. »Ova je knjiga nastala u bolesničkoj postelji, jer se u meni rodila želja da ono što sam proživio zapišem i tako je nastala ova knjiga. Kada sam razmišljao o starosti i bolesti uvijek sam molio Boga da mi ostavi vjeru i pamet. I eto i u bolesti Bog mi je ostavio i vjeru i pamet i na tomu sam mu zahvalan. U knjizi je 50 naslova, a kroz tekstove pokušao sam izraziti ono u što kao svećenik vjerujem. Svećenik je također dužan čuvati svoju vjeru, a u tomu mu pomažu drugi vjernici«, kazao je velečasni Novaković.

Na književnoj je večeri sudjelovala i pjevačka skupina uz pratnju *Nazorovih* tamburaša. Između ostalog pjevači su otpjevali pjesmu *Sa planine vitar duva* s kojom su se ove godine izborili za Pokrajinsku smotru.

Z. V.

KULTURAMA

Čitam Kokića

U skoru, 18. kolovoza ove godine obilježavamo 75. godišnjicu smrti sina bačkih ravnic, pjesnika i svećenika, **Alekse Kokića**. Umro je 1940. godine u Cetinju kao vojni redov vojske Kraljevine Jugoslavije na redovnom odsluženju vojne obveze.

Danas sam otvorio knjigu njegovih sabranih stihova *U sjenama ravnice* (koju je **priredila Željka Zelić**) i ponovno počeo čitati. Čitam i ponovno otkrivam, ne znam po koji put, ali na drugi način, osobitost i jednostavnost Kokićeva govora. Čitam i u stilu njegova govora/pisanja vidim da taj umjetnički govor proistječe, ne samo isključivo iz njegova umjetničkog izražavanja, već i iz jednog drugog vrela: iz njegova stila života. Mogu reći: stil u stilu. On dakle svoje stihove uobličava pod utjecajem različitosti svojeg duhovnog stanja. Tim stilom stihovi mu poprimaju ne samo književnu, nego i životnu kvalitetu. Lako je primijetiti da su mu pjesme katkad raspjevane, katkad žalosne, brižne, opominjuće, čas eksplozivne, čas prepune mirnoće, čas suosjeća sa siromašnima, čas s bogatima (nikad o njihovoj raskoši). Isprepletenošću ovakvih nagnuća satkan je njegov životni stav. Taj stav on prenosi u svoju poeziju i tim stavom on u njoj nepokolebljivo vlada. Njegov svjetonazorski DA u životu, njegov je svjetonazorski DA i u poeziji. Dok iznosi svoj pogled na svijet izražava svoj životni DA i pod utjecajem svog pjesničkog bila, on samo bira izražajne stilske figure kao sredstva kako bi što uspješnije svoje stavove prenio u stihove. Kod nekih pjesama kao da primjećujem *strah* plemenita čovjeka koji se pita za smisao *kako se izraziti*, a da mu poruka bude stvarno izrečena, dorečena, bez i kapi nedoumice. U takvom stilu ga vidim kako svjesno izlazi iz sebe i cijeli se odaje javnosti i »svom čoviku«.

Kao što sam već nekoliko puta pisao o njegovom književno–umjetničkom radu želim se i ovom prigodom kratko prisjetiti njegovog, još uvijek nedovoljno iščitavanog i do kraja dorečenog, pjesničkog djela. Zapravo, može li se iščitavanje djela jednog pjesnika ikada završiti? Smatram naime, da uvijek, kad otvorim knjigu pjesnika, tek počinjem čitati ispočetka. I uvijek tako.

I nakon toliko godina od njegove smrti on i danas ostaje aktualan i budi potrebu za stalnim otkrivanjem njegove bogate duše. Čitam dalje.

Lajčo Perušić

SUBOTIČKA, UJEDNO I SRPSKA PREMIJERA *MOSTA NA KRAJU SVIJETA*

O posljedicama i besmislu rata

Raditi na ovom filmu bio je jedan od najvećih pothvata u mojoj karijeri, pa i životu, do sada. U filmu smo nastojali ispričati priču koja se tiče svijeta nas na ovim prostorima, kazao je obraćajući se publici nakon projekcije redatelj Branko Ištvančić

Branko Ištvančić, Irena Škorić,
Sanja Radišić, Jelena Jokić i
Aleksandar Bogdanović

Godinu dana od premijere u Puli, film zagrebačkog redatelja podrijetlom iz Tavankuta, **Branka Ištvančića** *Most na kraju svijeta* doživio je i svoju srpsku premijeru. Drugo dugometražno igrano filmsko ostvarenje ovoga redatelja prikazano je prošlog petka u Subotici, u sklopu 22. Festivala europskog filma Palić, izvan konkurencije, a u programu *Paralele i sudari*.

Film *Most na kraju svijeta*, kako navodi redatelj Ištvančić, govori o besmislenosti i poslje-

dicama rata, o tomu – kakvi smo ljudi postali nakon svega toga? Scenarij potpisuje bosansko-hercegovački književnik **Josip Mlakić**, a sinopsis je sljedeći: u ozračju straha, povratka srpskih prognanika u svoje kuće u kojima su u međuvremenu naseljeni Hrvati izbjegli iz Bosne, jedan starac nestaje, a istraga policajca koji je i sam naseljen u srpskoj kući, s vremenom će postati sve osobnija. Zanimljivo je što je za pričanje jedne (po)ratne drame, redatelj izabrao žanr trilera. Zbog

specifične atmosfere, ali i fotografije (čiji je direktor **Branko Cahun**), film u sebi, kako je i jedan kritičar primijetio, u određenoj mjeri posjeduje duh i estetiku suvremenih skandinavskih krimića.

GOST U RODNOM GRADU

Projekcija u Subotici, bila je ujedno i srpska premijera ovoga filma. Premijeri je nazočio i dio filmske ekipe predvođene redateljem Brankom Ištvančićem. »Gledam ovu moju akreditaciju na kojoj piše 'Gost'. Vrlo mi je drago da me je moj rodni grad konačno ugostio. A i moje prijatelje glumce iz filma«, kazao je Ištvančić obraćajući se publici nakon projekcije u subotičkoj dvorani *Jadran*.

»Raditi na ovom filmu bio je jedan od najvećih pothvata u mojoj karijeri, pa i životu, do sada. U filmu smo nastojali ispričati priču koja se tiče svijeta nas. Ne samo nas koji pokušavamo kao autori vama gledateljima ispričati nešto iz svog aspekta, već nešto što je dio naših života ovdje na ovim prostorima, i nešto što je i Subotica na neki način doživljavala tijekom zadnjih nekoliko desetljeća. Ovaj sam film, kako

ste vidjeli na kraju, posvetio svom velikom prijatelju i učitelju, nastavniku **Zoltánu Siflisu**. On mi je duhovni otac, od njega sam mnoge stvari ovdje u Tavankutu i Subotici naučio i tako krenuo dalje u svijet baviti se filmom. Pokušavam se vraćati u ove krajeve, i nastojat ću to i dalje činiti«, poručio je Ištvančić.

DUG PUT DO REALIZACIJE

Film je rađen nekoliko godina, a realiziran je u koprodukciji Hrvatske, Srbije, Bosne i Hercegovine i Francuske. Producentica filma **Irena Škorić** kaže za HR kako je zadovoljna posjećenošću na srpskoj premijeri filma, koji je kao manjinska koprodukcija dobio »zeleno svjetlo« i na natječaju Filmskog centra Srbije.

»Bez tih koprodukcija, projekt ne bi bio finaliziran. Rad na ovom filmu je počeo još 2010. godine, kad smo ga prijavili na natječaj Hrvatskog audio vizualnog centra i dobili inicijalna sredstva. A snimanje je počelo krajem 2012. godine, i trajalo je 35 dana. Film je na kraju koštao oko 800.000 eura«, pojašnjava Irena Škorić.

POZDRAVI OD VLATKA

Jedna od uloga u filmu pripala je **Vlatku Duliću**, zagrebačkom glumcu, koji je, poput Ištvančića, također rodom iz Subotice. »Žao mi je što naš veliki prijatelj Vlatko Dulić, zbog bolesti, nije mogao doći na projekciju filma. On nije mogao doći, pa mi je rekao da prenesem njegove pozdrave«, kazao je Ištvančić.

TEŠKA GLAVNA ULOGA

Glavni glumac u filmu, inače član Hrvatskog narodnog kazališta u Osijeku, **Aleksandar Bogdanović** kaže kako mu je film *Most na kraju svijeta* pružio mogućnost ostvariti svoju dosad u karijeri najveću filmsku ulogu. »Snimio sam nekoliko manjih uloga u filmovima i serijama, kako u Hrvatskoj tako i u Srbiji, ali ova je najznačajnija filmska uloga u mojoj dosadašnjoj karijeri. Stoga se moram zahvaliti Branku Ištvančiću na ukazanoj šansi. Ulogu nije bilo lako igrati zbog težine teme kojom se film bavi. Priča u filmu je tužna ali i danas aktualna kada gledamo primjerice u Subotici ove azilante, ljude bez domova. Svatko od njih bi mogao ispričati takvu priču. Ratovi iz devedesetih, i ako niste direktno sudjelovali u njima, ostavili su iza sebe brojne nesretne sudbine i ljude. Mi svjedočimo te tužne priče i danas, htjeli to ili ne. U tom smislu, volio bih da nikad više ne moramo praviti ovakve filmove«, kaže Bogdanović.

GLUMICE IZ SRBIJE

Projekciji filma u Subotici nazočile su i dvije glumice iz filma, obje iz Srbije – **Sanja Radišić** i **Jelena Jokić**. Sanja Radišić iz Zrenjanina tumači glavnu žensku ulogu u filmu. Ona je kazališna glumica, a ovo joj je, kako kaže, bilo prvo iskustvo rada na filmu.

»Osjećala sam, kao glumica, potrebu i odgovornost ponovno progovoriti o temi kojom se film bavi jer ima puno prijatelja koji nose ratne traume. Priča se tiče upravo malih ljudi, njihovih života. To su povređeni ljudi, koji onda povređuju druge ljude, čineći to iz straha koji ih drži u mjestu i ne da im snage da nastave dalje. I lik Sanje, kog tumačim, je takav, ali ona je mlada i ima unutarnje snage da ne pristane na ono što joj se nudi, a hoće li uspjeti u tome – ostavljeno je kao otvoreno pitanje«, kaže Radišić.

POSVETA NASTAVNIKU I UČITELJU FILMA

Branko Ištvančić je ovaj film posvetio svom osnovnoškolskom nastavniku, koji ga je uveo u svijet filma, subotičkom redatelju Zoltánu Siflisu. U izjavi za HR, Siflis ističe kako je ovu posvetu doživio kao veliku čast. »Čovjek se u životu rijetko susreće s takvim učenicima. Drago mi je da sam mu otvorio put k divnom redateljskom pozivu. Branko je davno nadišao svog nastavnika, odnosno mene, a nije me zaboravio. Za mene je to možda najveći dar u životu kojega čovjek može dobiti od nekog učenika. Stoga mi je velika čast, a još veća radost što je Branko izuzetno talentiran, senzibilan autor, te očekujem da u narednom razdoblju obogati i hrvatsku i europsku kinematografiju«, kaže Siflis.

S »duhovnim ocem«: Ištvančić i Siflis

Jelena Jokić ističe kako joj je ovo drugi film kojega je snimala u Hrvatskoj, nakon erotske humorne drame 7seX7. »Bilo je to lijevo iskustvo glumiti u filmu Most

na kraju svijeta u kojem igraju također i poznate kolege kao što su **Boro Stjepanović**, **Slobodan Ćustić**... U pitanju je profesionalna ekipa, ostvarili smo dobru

suradnju. Film putuje po festivalima i drago nam je da je dobro prihvaćen, što je bio slučaj i ovdje u Subotici«, kaže Jokić.

D. Bašić Palković

POSJET TAVANKUTU

Sutradan, u subotu, ekipa iz filma *Most na kraju svijeta* posjetila je Tavankut, rodno mjesto Branka Ištvančića. Tamo su, među ostalim, pogledali stalni galerijski postav slika od slame, te posjetili i Etnosalaš **Balažević**, gdje im je domaćin bio predsjednik mjesnog HKPD-a **Matija Gubec Ladislav Suknović**. Inače, najavu subotičke projekcije *Mosta na kraju svijeta* logistički je pomogao i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata.

O HIGIJENSKIM NAVIKAMA BUNJEVAČKIH HRVATA OD KONCA XIX. DO PRVE POLOVICE XX. STOLJEĆA, TE DRUGIM ČIMBENICIMA KOJI UTJEČU NA LJEPOTU ŽENE (6.)

Kosa i oglavlja

Marama je, osim praktične svrhe da zaštiti kosu, imala funkciju pokazivanja imovnog stanja žene (neke marame, pogotovo one uvozne od svile, nisu bile jeftine), te urednosti žene (jer je sve na marami moralo stajati na svom mjestu). Kazivačica **Ruža** (1940.) kaže kako je marama morala *šedit* na glavi (šediti znači dubiti na glavi, a u slučaju marame, to bi značilo da marama nije smjela opušteno visiti na vrat, već odsojati od glave). Svakidašnje marame bile su uvjetovane potrebama žene i godišnjim dobom. Tako su postojale baršunaste marame, svilene (nosile su se zimi, s jeseni i u proljeće), *delinske* (nosile su se nedjeljom), *kajačice* (crne boje uvijek od fine svile) cicove (nosile su se obično ljeti i bile su od svjetlijeg materijala kako bi štatile od sunca). Marame su kao pokrivala za glavu bile po boji i finoći usklađene s *ruvom*.

Gradske gospođe nisu nosile marame, već šešire. U *Subotičkim novinama* od 1925. godine nailazimo na oglas za prodaju šešira po povoljnim cijenama, te na katalog za narudžbu šešira iz Slovenije (1925:4), a u vodiču za Suboticu i kupalište Palić iz 1928. godine registrirano je šest obrtnika za izradu i prodaju šešira (1928:146). Kosa se uređivala sukladno aktualnoj modi u više frizerskih salona u gradu. Subotički su frizeri 1939. godine organizirali natjecanje u friziranju, na kojem su uz majstore mogli sudjelovati i pomoćnici. Prva zadaća bila je vodena ondulacija, te su u roku od pola sata imali završiti frizuru za noćni izlazak. Druga zadaća bila je izrada ostalih vrsta frizura. Na natjecanju su sudjelovali najbolji majstori uz Zagreba, Beograda, Novog Sada i drugih

mjesta (1939:4). Da je bujna kosa bila na cijeni u vremenu iza Prvog svjetskog rata svjedoči članak u *Subotičkim novinama* od 09.02.1924. godine u kojem se uz jamstvo preporučuje preparat protiv opadanja kose, a koji se može nabaviti u prvoj bunjevačkoj apoteci (1924:4).

NJEGALICA I KOZMETIKA

O bogatstvu žene ovisilo je kako će i čime njegovati lice. Krema za njegu lica bile su dostupne još u drugoj polovici 19. stoljeća, a kupovale su se u ljekarnama o čemu svjedoči oglas za kremu za njegu lica u *Subotičkim novinama* od 29.3.1896. godine (1896:4). Početkom 20. stoljeća žene su njegovale bijeli ten, koji je trebao pokazati kako žena nije *seljanka* koja radi u polju. Žene su se trudile lice očuvati što bjelje, pa su u tu svrhu koristile specijalne kreme. Moje dvije kazivačice iz Subotice (**Tereza**, rođ. 1924. u Subotici i **Kata**, rođ. 1929. u Subotici) navele su kremu pod nazivom *seračika*. Znale su da pojedine žene same spravljaju ovu kremu, ali nisu znale reći njen sastav. Ova je krema bila jeftina, a lice je od nje bilo bijelo i zategnuto. Problem je, međutim, kako kazivačice navode, da je od *seračike* brzo starjela koža, pa su žene koje su je intenzivno koristile brzo dobile izborano lice.

Poznato je iz povijesti da su preparati koji su se koristili za bijeljenje lica često bili puni otrovnih supstancija poput olova i žive. Na štetnost krema upozorava članak iz *Subotičkih novina* od 27.2.1897. godine pod naslovom *Ne grđite svoje lice bililom i rumenilom* u kojem se navodi primjer žene koja je koristila bjelilo za lice, te je radi toga imala zdravstvenih problema. U članku

se također navodi kako: »mazala za lice u sebi sadrže otrov koji je veoma škodljiv« (s.n. 1897:8).

PRIRODNI PREPARATI

Ženama su dostupniji bili prirodni preparati, pa su kao alternativu za njegu lica koristile skorup ili *povlaku* (vrhnje).

»Krema se stavljala kada se išlo na igranku, inače kod kuće, da bi lice bilo mekano, uzimale su povlaku. Friškom povlakom se lice natapkalo prije spavanja, a na jastuk su stavljale staru maramu da se ne zaprlja (...) Povlaku su nanosile i kada su išle u bašču, jer »nije bilo lipo imati crno lice« (Kazivačica iz Subotice, rođena 1940. godine na salašu u Verušiću).

Iako su bunjevačke obitelji bile izrazito patrijarhalne, uspr-

kos negodovanju Crkve (što je vidljivo iz učestalih članaka u ondašnjem tisku o tome kako je samo čedna djevojka bez šminke lijepa), već nakon Prvog svjetskog rata i Bunjevke su (kako one sa salaša, tako i one iz grada) koristile malo rumenila i ruž (navedeno su potvrdili gotovo svi kazivači). Ruž kakav danas poznajemo proizveden je 1903. godine, a oblik stika dobio je 1915. godine, što znači da su ruž kao sredstvo za uljepšavanje lica žene vrlo brzo prihvatile.

Kao alternativa ružu, siromašnije žene su, kako navodi kazivačica Tereza (rođ. 1924.), koristile crveni krep papir koji su malo navlažile, te njime bojile usne i obraze. Za crnilo oko očiju i potamnjenje obrva koristila se masna čađ iz peći.

REGIONALIZACIJA REPUBLIKE SRBIJE S POSEBNIM OSVRTOM NA PROŠLOST I »PREDVIĐENU« BUDUĆNOST POKRAJINE VOJVODINE

Stvaranje federalne Jugoslavije

Na Krfskoj konferenciji između ostalog **Nikola Pašić** je rekao: »Ne može te odijeliti Srbe i Hrvate jedne od drugih. Jer ako bi Srbi za sebe, Hrvati za sebe, teško bi bilo granicu postaviti. Izmiješani su. Zbog toga moramo tražiti formu, gdje će svaki moći živjeti, i smatrati državu kao zajednicu.« Nažalost, dok je trajao II. svjetski rat neki »političari« pod patronatom Njemačke nisu se obazirali na Pašićeve riječi i počeli su dijeliti Hrvate od Srba. Nažalost i druge nacije, koje su se zatele na prostoru bivše Kraljevine Jugoslavije, ponašale su se na sličan način, isto kao i »pobjednici«. Cilj ovog feljtona nije prebrojavanje civilnih i vojnih žrtava (ili koja nacija je »više zločinačka«), ali moramo konstatirati da su prvo Židovi kao »vječiti krivci«, a na koncu rata i Nijemci, kao kolektivni krivci, skoro potpuno nestali.

»KROJENJE NOVOG SVJETSKOG PORETKA«

Početkom 1943. godine, od 29. studenoga do 1. prosinca, u Teheranu je održana Prva konferencija »trojice velikana«, premijera Ujedinjenog Kraljevstva **Churchilla**, predsjednika USA **Roosevelta** i vođe Sovjetskog Saveza **Staljina**. Na ovoj konferenciji nekad moćna kolonijalna sila Francuska, koja je poslije I. svjetskog rata »krojila sudbinu« naročito na Balkanu i u srednjoj Europi, nije ni sudjelovala. Jedna od bitnih odluka konferencije (za nas) bila je da će se težiti obnovi nekadašnje slobodne Jugoslavije u njenim prijašnjim granicama, i da će Engleska pružiti potpunu vojničku i političku pomoć partizanima, a time je suspendirana pomoć **Draži Mihailoviću**, kojeg su Englezi djelomično pomaga-

Nekadašnja Banska palača, (trenutno) sjedište Skupštine i Izvršnog vijeća AP Vojvodine

li. Churchill je nastojao sklopiti kompromis s **Josipom Brozom - Titom**, tako da se dozvoli povratak odbjeglih jugoslavenskom kralju **Petru II.** u zemlju. Tito na ovo nije pristao, usprkos tome Mihailović je konačno smijenjen s položaja »ministra obrane zemlje« i izgubio je svu pomoć od Engleske.

STVARANJE BUDUĆE FEDERATIVNE JUGOSLAVIJE

Kontakti između Tita i Churchilla su se intenzivirali, te je sazvano zasjedanje (II.) AVNOJ-a (Antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Jugoslavije) u Jajcu, na kome su 29. studenoga 1943. godine donesene bitne odluke: formirana je Demokratska Federativna Jugoslavija (DFJ), sa šest republika (zato je ovaj datum postao Dan republike), znači prihvaćen je model federativnog uređenja zemlje, kojem se Pašić toliko protivio. Tito će započeti pregovore s predstavnicima izbjegličke jugoslavenske kraljevske vlade sa sjedištem u Londonu. Na pritisak Engleza, smijenjen je predsjednik ove

vlade **Purić** i na njegovo mjesto postavljen je (1944.) **Ivan Subašić** (jedini postavljeni ban Banovine Hrvatske). On se dvaput sastao s Titom, prvi put od 14. od 17. lipnja na otoku Visu, gdje su potpisali prvi sporazum (viški sporazum Subašić-Tito) o sastavljanju zajedničke vlade, i time je partizanski pokret dobio i međunarodni legitimitet. Početkom sljedeće, 1945. godine, od 4. do 12. veljače u Jalti su se ponovo sastala »trojica velikana« da se dogovore o završetku rata i o »podjeli interesnih sfera«. Raspravljalo se i o Jugoslaviji, pa je dogovoreno da novu jugoslavensku vladu sastave Josip Broz i Ivan Subašić. Predviđeno je i da se u vrhovno zakonodavno i izvršno predstavničko tijelo Jugoslavije uključe politički nekompromitirani članovi bivše jugoslavenske skupštine.

STVARANJE »NOVE JUGOSLAVIJE«

U Jugoslaviji je formirana i privremena Vlada DFJ, u kojoj su mjesto dobili i predstavnici kraljevske jugoslavenske vlade, kao i tročlano kraljevsko namjesništvo

(zanimljivo je napomenuti kako su u ovoj Vladi postojali ministar i Ministarstvo za kolonizaciju). Subašić je dobio resor vanjskih poslova. Predsjednik Vlade je postao Josip Broz. Izbori za Ustavotvornu skupštinu su raspisani 1945. godine, a 29. studenoga novoizabrana Skupština je proglasila novu državu – Federativnu Narodnu Republiku Jugoslaviju, koja se sastojala od šest republika. U okviru Narodne Republike Srbije formirana je Autonomna Pokrajina Vojvodina i Autonomna Oblast Kosovo i Metohija. 1947. godine je održana Pariška mirovna konferencija, kojom su definitivno utvrđene nove granice u Europi. FNRJ je iz rata izašla s većim teritorijem, naime, talijanski teritoriji: Slovensko primorje, Istra, Rijeka, Zadar, otoci Cres, Lošinj i Lastovo priključeni su Novoj Jugoslaviji. Kao rezultat podjele na republike i pokrajine, počeo je »urbani bum«, nagli rast »glavnih« gradova republika i pokrajina, među njima i Novog Sada, gdje su se u skoro novu bansku palaču uselili Izvršno vijeće i Skupština APV.

Proslava Malih Tekija

U najpoznatijem srijemskom svetištu Gospe Snježne u Tekijama kod Petrovaradina, 25. i 26. srpnja proslavljene su tzv. Male Tekije na blagdan Svetog Jakova, apostola i spomendana svetih Joakima i Ane, čiji se spomendan u ovome svetištu slavi punih 261 godinu. Tradicionalno se tih dana svake godine hodočasti u ovo biskupijsko svetište Srijemske biskupije, te se euharistijskim slavljinama na mađarskom i hrvatskom jeziku, procesijom i prigodnim programom časti Gospa Tekijska. Uz sudjelovanje mnogobrojnih vjernika, hodočasnika iz župa Petrovaradinskog dekanata i drugih župa Srijemske biskupije i Novoga Sada, proslava je započela večernjom svetom misom 25. srpnja, koju je predvodio svećenik u miru iz Đakovačko-osječke nadbiskupije, vlč. **Pavao Madžarević**, u zajedništvu sa svećenicima Petrovaradinskog dekanata i svećenicima iz: Novog Slankamena, Novog Sada, Futoga, Subotice i Vrhbosanske nadbiskupije.

U svojoj je propovijedi Pavao Madžarević rekao: »Zašto mi od Isusovog kruha nismo siti? Zašto nas Božja blizina Božji kruh ne hrani tako da nikad više ne gladujemo? Jer Isus će reći: Kruh s neba dat će vam Bog, JA sam kruh života, JA sam s vama i JA sam među vama. Mene imate, imat ćete me uvijek, JA vam neću uzmanjkati, kada me god budete trebali, možete me blagovati i kada god me budete trebali moći ćete me imati u svojoj sredini, moći ćete me uprisutniti među vama. I to se upravo događa u euharistijskom zajedništvu, a tih pet kruhova i dvije ribe, to je ono što imamo, ono čega se neki puta stidimo, ili na što se žalimo, jer kao da je to premalo. Zamislite to malo što je ponudeno s ljubavlju. Isus upravo to želi, izgraditi Božji narod, da ono malo što imamo stavimo na raspolaganje, da dopustimo da Bog čini svoje, da njemu dajemo prostora u svoj život, da onda osjetimo da je ona ljubav koja je potekla iz svete obitelji Joakime i Ane, prešla na Mariju – Isusovu Majku.« Propovjednik je zaključio kako su sve ovo temeljna pitanja ljudskoga života, želimo li sami sebe shvatiti i u životu opstati!

Slavlje je 25. srpnja završilo tradicionalnom procesijom sa svijetlacima i slikom Majke Božje Tekijske kroz prostor Križnoga puta uz svetište.

Sutradan prije podne na sam blagdan, 26. srpnja, nastavljena je proslava Malih Tekija – svetkovina Sv. Joakima i Sv. Ane, liturgijsko slavlje je također predvodio svećenik u miru iz Đakova, vlč. Pavao Madžarević, u zajedništvu sa svećenicima Petrovaradinskog dekanata

i vlč. **Ivicom Petrovićem**, svećenikom Vrhbosanske nadbiskupije i župnikom iz Futoga.

Proslava Malih Tekija zaključena je večernjim misnim slavljem koje je predvodio dekan Petrovaradinskog dekanata preč. **Tomislav Kovačić**, župni župe Našašća svetog Križa u Srijemskoj Kamenici.

T. Mađarević

Blagdan Svete Ane

Proslava blagdana Svete majke Ane u Lemešu ove je godine započela u subotu 25. srpnja, večernjom svetom misom na lemeškoj kalvariji, a zatim i velikom misom na sam dan blagdana 26. srpnja u crkvi.

Kip svete Ane podignut je darovima obitelji čiji su najmiliji poginuli u Prvom svjetskom ratu i postavljen je visoko na desni bočni zid uz dvije ploče koje čuvaju uspomenu na imena poginulih. Za vrijeme župnika **Ivana Beneša**, prva provala u kapelu kada su joj slomljena dva prsta podignute desne ruke na blagoslov imalo je za posljedicu odluku crkvenog odbora da se kip iz preventivnih razloga i zaštite spusti u mjesnu crkvu, što je tada bilo. Međutim, vremenom a pogotovo posljednjih godina utvrđeno je da je izvorno mjesto pripadnosti izuzetno lijepog kamenog odljeva u kapeli, te njegovo izbijanje narušava kako sklad interijera, tako i čini nepravdu prema lemeškim borcima. Čim je ideja vraćanja kipa dovoljno sazrela i formirani povoljni preduvjeti, za što se i predugo čekalo, odmah se pristupilo realizaciji i kip je prošle godine obnovljen radom **Ivana Ambrošića**.

Misa na čast svete Ane na lemeškoj kalvariji služena je ponovno nakon više od 60 godina.

Ž. Zelić

RADIO MARIJA

NOVI SAD	90,0 MHz
SUBOTICA	90,7 MHz
SOMBOR	95,7 MHz
VRDNIK	88,4 MHz
NIŠ	102,7 MHz
LESKOVAC	107,4 MHz

VIJESTI

Događanja na Marijanskom svetištu – Bunarić

1. kolovoza, subota

– prva subota - Dan Radio Marije sveta misa počinje u 9.30 sati

5. kolovoza, srijeda

- Snježna Gospa, sveta misa 18 sati

15. kolovoza, subota

- Velika Gospa, sveta misa u 18 sati

22. kolovoza, subota

- Bl. Djevica Marija Kraljica, sveta misa u 18 sati

27. kolovoza, četvrtak

- Trodnevica u 19 sati - klanjanje

28. kolovoza, petak

- Trodnevica u 19 sati – križni put

29. kolovoza, subota

- Trodnevica u 19 sati – bdjenje

30. kolovoza, nedjelja

– PROŠTENJE

U susret blagdanima

2. kolovoza – Gospa od Anđela

3. kolovoza – blaženi Augustin Kažotić

4. kolovoza – Ivan Marija Vianney

5. kolovoza – Gospa Snježna

6. kolovoza – Preobraženje Gospodinovo

10. kolovoza – Lovro đakon

11. kolovoza – Klara, Jasna

15. kolovoza – Uznesenje Blažene Djevice Marije – Velika Gospa

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Prošle nedjelje čitali smo u evanđelju kako je Isus nahranio mnoštvo s tek nekoliko kruhova i ribica. Ova nedjelja nudi nam odgovor na pitanje što je bilo nakon toga. Saznajemo kako su ga ljudi poslije ovog čuda nastavili tražiti.

MNOŠTVO TRAŽI ISUSA

Nakon što ih je čudesno nahranio, ljudi traže Isusa, ali zašto? Jesu li u tom čudu prepoznali znak koji ih upućuje na to tko je Isus, ili njihov motiv ne ide dalje od tjelesne sitosti? Čudo kojemu su bili svjedoci trebalo ih je uputiti na jednu duhovnu stvarnost koja nadilazi puko uzimanje hrane, trebala im je otvoriti oči da u Isusu prepoznaju Mesiju, te da ga traže iz razloga koji su daleko iznad tjelesnih potreba. No, izgleda da se to nije dogodilo, jer ih Isus dočekuje riječima: »Tražite me, ali ne stoga što vidjeste znamenja, nego stoga što ste jeli od onih kruhova i nasitili se.« (Iv 6,26)

Možemo pretpostaviti kako njihovo traganje za Isusom nije bilo motivirano samo tjelesnom sitošću, već da ih je nešto drugo vuklo k njemu, ali oni to nisu znali objasniti, pa Isusove riječi: »Radite, ali ne za hranu propadljivu, nego za hranu koja ostaje za život vječni« (Iv 6,27), možemo shvatiti kao poticaj i ohrabrenje. No, znajući da će im se nametnuti mnoga pitanja o toj hrani, ne želi ih ostaviti bez odgovora nego odmah daje objašnjenje: »Ja sam kruh života.« (Iv 6,35) Time

Tražiti Isusa

on raspršuje ljudsko neznanje i pogrešne motivacije u traganju za njegovom osobom i usmjerava ih na pravi put, koji je nama danas mnogo jasniji i poznatiji nego njegovim suvremenicima, ali lutanja stranputicom i danas ima.

KOJI SU NAŠI MOTIVI

Isus nas ovim evanđeljem obvezuje da se pitamo što od njega očekujemo i zašto ga tražimo, jer ga mnogi traže iz samo materijalnih razloga, traže ga i mole samo kako bi ostvarili ovozemaljske uspjehe, posao, zdravlje, veću plaću, karijeru i sl. U traganju za njim kod mnogih nema potrebne duhovne pozadine, stoga sve ostaje na površini svjetovnog. Takvo traganje za Bogom Isus kritizira.

Svijet je danas previše usmjeren materijalnom. Sve se promatra kroz proizvodnju, potrošnju i profit, pa se tome podređuju sve sfere ljudskog života, čak i vjerska. Čovjek kao da zaboravlja da je materijalno prolazno i da ništa od tog materijalnog što stekne u ovom svijetu ne može sa sobom prenijeti u vječnost, niti bi mu to tamo koristilo. Stoga svoju brigu s materijalnog treba usmjeriti na duhovno, kao što ne treba brinuti samo za svoje tijelo nego i za dušu. Jer, kao i sve drugo materijalno, tako i tijelo propada, a duša je onaj dio čovjeka koji nastavlja živjeti u vječnosti.

Međutim, dok je u materijalnom tijelu čovjeku je teško razumjeti ono nematerijalno i usmjeriti se k vječnosti. Teško mu je shvatiti kako je to Isus kruh života i što treba činiti. Zato se mora dati poučiti, a ne ostati na onom početnom opredjeljenju za Isusa kod krštenja, koje kod mnogih nije ni bilo njihovo opredjeljenje, budući da su kršteni kao djeca.

Tragati za Isusom svaki dan, opredjeljivati se za njega i njegov nauk u svim životnim situacijama, čak i onda kada se čini lakše odabrati nešto drugo, to znači tražiti Isusa iz ispravnih motiva, a ne samo radi materijalnih čuda kojima ćemo postići kratkotrajna zadovoljstva.

EUHARISTIJA – HRANA ZA ŽIVOT VJEČNI

»Radite, ali ne za hranu propadljivu, nego za hranu koja ostaje za život vječni« (Iv 6,27), rekao je Isus onima koji su ga tražili, a govori i nama. Budući da Isus razumije čovjeka koji teško može shvatiti ono što prelazi granice materijalnog svijeta u kojem živi, Isus mu je hranu za vječnost dao u materijalnom obliku – dao mu je euharistiju. On koji je za sebe rekao da je kruh života u slavlju euharistije to doista i postaje tako što euharistijski kruh postaje on sam koji se daje vjernicima na blagovanje. To je čudo koje Isus svakodnevno čini za nas, a mi ga trebamo vjerom prihvatiti i duhom se pripremiti kako bismo bili spremni blagovati ga. Jer, iako ga blagujemo kao svaku drugu hranu, ovaj kruh je mnogo više od običnog, u njemu je Bog sam koji se predao za nas i po kojem se danas sjedinjujemo s njime kako bismo imali život vječni: »Zaista, zaista, kažem vam: ako ne jedete tijela Sina Čovječjega i ne pijete krvi njegove, nemate života u sebi.« (Iv 6, 53) Stoga ne možemo ostati ravnodušni prema euharistiji, ne možemo odbiti hranu za vječnost u kojoj nam se daje sam Bog, ne možemo ostati gluhi na njegov poziv da ga primimo pod prilikama kruha i vina u kojima nam se iz ljubavi daje.

MINI INTERVJU: TONKA ŠIMIĆ, KULturna DJELATNICA

Zaljubljenica u književnost

HKUPD *Matoš* iz Plavne nema puno aktivnih članova. Jedna od najažurnijih članica je **Tonka Šimić**, koja je od osnutka ove udruge bila vrijedna tajnica i voditeljica literarnog odjela. Književnost je njezina preokupacija, pa će to biti glavna tema ovoga razgovora.

Kada je počelo vaše druženje s knjigom?

Čitam od svoje pete godine i ćirilicu i latinicu, prva me je slova naučio dida **Ivica**. Moja je mama **Kaja** čitala svakodnevno razne knjige, kao i tata koji je uz to svirao i klavir, te sam vjerojatno od njih naslijedila ljubav prema knjiži i glazbi.

Koji žanr književnosti najviše volite?

Čitam i poeziju i prozu, a najviše volim putopise i psihološku literaturu. Mislim da je svaka knjiga na svoj način korisna.

Koji su vaši omiljeni pisci?

Svaki je pisac na svoj način dobar. Prije svega volim djela **Dostojevskog**, potom **Čehova**, **Kafku**, **E. A. Poa**... Dragi su mi **Ivo Andrić**, **Antun Gustav Matoš**, a čitam i suvremene autore iz Vojvodine kao što su **Tomislav Žigmanov**, **Mirko Kopunović**, **Dražen Prčić**... Čitala sam gotove sve hrvatske pisce, od kojih su mi osobito omiljeni **Tin Ujević**, **Dragutin Tadijanović**, a nekad mi je uzor bila i srpska pjesnikinja **Desanka Maksimović**.

Što trenutčno čitate?

U ovo toplo vrijeme čitam knjige **Dražena Prčića**, koje mi je darovao na književnoj večeri u Plavni. Upravo sam počela čitati knjigu *Drugi Bogovi* od **Pearl Buck**.

Čuli smo da i vi pišete pjesme?

Pjesme sam počela objavljivati od početka književnog susreta *Lira naiva*, a stihove sam počela pisati još u osnovnoj školi. Do sada sam objavljivala pjesme u *Liri naivi*, *Zvoniku*, *Subotičkoj Danici*, *Glasniku srca Isusova i Marijina*, zbirci *Preprekovo proljeće*, te *Zborniku s Rešetarskih susreta*. Objavljene su mi i dvije pjesme u knjizi *Odsjaj ljubavi*, *Panorami suvremene duhovne lirike Hrvata u Vojvodini* priređivača **Lazara Novakovića**. Želja mi je skupiti sve te rasute pjesme i objaviti ih u jednoj vlastitoj knjiži. Smatram da svi trebaju pročitati po koju knjigu, jer bez knjiga život nije potpuno ispunjen i teško mi je zamisliti život bez knjiga.

Z. P.

KUTAK ZA IGRICE

Angry Birds

Angry Birds (hrvatski: *ljutite ptice*) je video igra finskoga računalnoga studija *Rovio Entertainment*.

Glavni likovi su stilizirane ljutite ptice bez krila, koje preko pračke napadaju svinje, koje su im ukrade jaja. Svinje se sakrivaju u kućicama izrađenim od leda, drva i metala. O vještini i preciznosti igrača ovisi, hoće li će ljutite ptice biti uspješne. Precizan udarac na krhki dio konstrukcije kućice omogućuje, da se ona sruši i dovede do prelaska nivoa. Igra ima elemente fizike.

Angry Birds je prvi put objavljena u prosincu 2009. Više od 12 milijuna primjeraka igre kupljeni su na Appleovom App Storeu, koji je potaknuo tvrtku na nastanak novih verzija za ostale pametne telefone s ekranom osjetljivim na dodir, uključujući Android, Symbian i Windows Phone operativne sustave. Od tada je igra proširena na igraće konzole i osobna računala.

Serije ove igrice su sljedeće:

Angry Birds, prva verzija iz 2009.

Angry Birds Seasons, 2010.

Angry Birds Rio, 2011.

Angry Birds Space, 2012.

Angry Birds Star Wars, 2012.

Bad Piggies, 2012.

Igra *Angry Birds* dobila je pohvale za svoju uspješnu kombinaciju zaraznosti, komičnoga stila i niske cijene. Popularnost je dovela do novih inačica igre, crtana filma, kao i do planova za igrani film ili televizijsku seriju. Inače, u pitanju je najuspješnija igra na mobilnim uređajima do sada.

Likovi iz ove igre često su dioreklama. Lik iz igre bio je maskota Svjetskoga prvenstva u hokeju na ledu u Finskoj i Švedskoj 2012.

TV PREPORUKA

NEDJELJA, 2. KOLOVOZA, HTV2, 18:05

Seoska gozba: Lika

Našoj je velikoj avanturi putovanja Hrvatskom došao kraj, najavljuju autori HRT-ove serijala *Seoska gozba*. Ovoga puta su u prekrasnoj Lici i malenom mjestu Dabar nedaleko Otočca.

Domaćica im je Marjana Bičanić, koja sa suprugom Pavom vodi malu farmu krava i proizvodi nadaleko poznate ličke sireve, poput base i škripavca. U srcu Like, u netaknutoj prirodi, prisjećaju se mnogih, pomalo zaboravljenih seoskih običaja, koji se u ovom dijelu Hrvatske nisu mijenjali stoljećima.

Marjana se u pripremi jela nastojala maksimalno držati tradicije: za predjelo je napravila pravu ličku puru (žgance) s preprženom slaninom i kiselim zeljem. Za glavno jelo poslužila je pastrvu iz Gacke prženu u kukuruznom brašnu s kuhanim krumpirom, a za desert je napravila kolač sa skutom. Ova emisija ujedno je i veliko finale u kojoj proglašavaju pobjednice prvog ciklusa u četiri kategorije: ambijentu, predjelu, glavnom jelu i desertu. A kako su se ove sudionice međusobno ocijenile i koje će se od njih kući vratiti s priznanjima, provjerite u emisiji.

Scenarij: Nebojša Taraba i Miodrag Sila

Redatelj: Zoran Happ

Snimatelji: Jasenko Rasol, Robert Krivec i Branimir Hainš

Urednica: Jasna Ceković

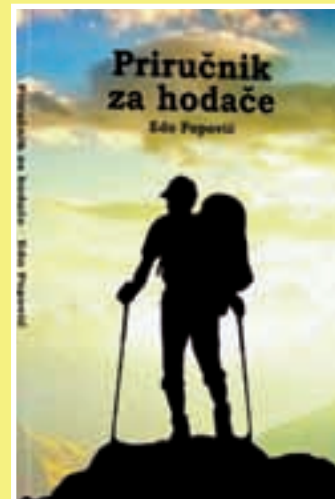
VRIJEDI PROČITATI

EDO POPOVIĆ

Priručnik za hodače

Priručnik za hodače je, kako se navodi na portalu Moderna vremena, možda do sada najzreliji spisateljski uradak Ede Popovića. U pitaju je vrlo zanimljiv spoj fikcije, reportaže, dnevničkih zapisa, eseja, citata prethodnika zagovornika polaganosti, te autorovih fotografija i crteža nastalih za njegovih učestalih posjeta Velebitu u posljednjih nekoliko godina. Inače, Popović je prije nekog vremena svjesno i s namjerom „usporio“, odmaknuo se dobrim dijelom i od knjiško-novinarskih banalnosti, i posvetio se u prvom redu sebi, obitelji, prirodi... a očito i dobroj literaturi.

Priručnik za hodače je istovremeno i svojevrsna autorova posveta brojnim velikanima ljudske misli i pera (Čuang Tse, Seneka, Montaigne, Ikkyu Sôjun, H. D. Thoreau, Aldous Huxley, Ernesto Sabato, Kodo Sawaki...) koji su u svojim promišljanjima otkrivali polaganost i ukazivali na potrebu da ljudski rod malo uspori u svojem grozničavom i ubrzanom, svjesnom ili nesvjesnom, odvajanju od prirode s kojom je nekada činio harmoničniju cjelinu nego li je to slučaj danas.

PJESMA ZA DUŠU:

Ovo mi je škola Gibonni

Ovo mi je škola
i drugi puta ću pametnije
jer fališ mi do bola
i znam da bit će još i bolnije

Jer svaka ljubav nova
ruši vjeru u tebe
ovo mi je škola
i drugi puta ću pametnije

Koje su to riječi
što su meni sišle s usana

ne poznajem ni jednu
što bi kazni ovoj bila jednaka
Jer su osveta i ponos
dvije sestre blizanke
rođene u ponoć
jedna malo prije, druga kasnije

Ref.
Ako ikad vratim vjeru u tebe
i onda lažna nada nikne za mene
na poljima od snova ne pušta se korijenje
ovo mi je škola i drugi puta ću pametnije

Temeljem Odluke Upravnog odbora Garancijskog fonda AP Vojvodine kl. 01-IV/40-3 od 14.5.2015. godine,
R A S P I S U J E S E

NATJEČAJ

za odobravanje jamstva za osiguravanje kredita namijenjenih financiranju nabave nove opreme mikro, malim i srednjim gospodarskim društvima, poduzetnicima i zemljoradničkim zadrugama

1.
Temeljni cilj izdavanja jamstva je stvaranje preduvjeta za lakši pristup kreditnim linijama poslovnih banaka, **gospodarskim društvima (mikro, malim i srednjim), poduzetnicima i zemljoradničkim zadrugama koja posluju najmanje tri godine**, radi osiguravanja nedostajućih financijskih sredstava za razvojne projekte, s ciljem poticanja gospodarske aktivnosti i potpore kreiranju novih radnih mjesta.

2.
Pravo sudjelovanja na Natječaju imaju **gospodarska društva (mikro, mala i srednja), zemljoradničke zadruge i poduzetnici** koji ispunjavaju sljedeće uvjete:

Poslovno sjedište na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine;

Podržani projekt mora biti realiziran na teritoriju AP Vojvodine;

Posljednja dva pozitivna financijska izvješća;

Podnositelj zahtjeva posluje najmanje 3 godine ili pripada skupini povezanih pravnih osoba koje posluju više od 3 godine, gdje zahtjev može podnijeti samo jedna od pravnih osoba koja se, prema pozitivnim zakonskim propisima, smatra povezanom pravnom osobom;

Nema dospjelih neizmirenih obveza prema Banci i Fondu;

Uredna kreditna povjest;

Ostali minimalni uvjeti definirani aktima poslovne politike Banke i Fonda.

3.
Po ovom Natječaju garantirat će se za kredite odobrene za **nabavu nove opreme, za sljedeća područja gospodarske djelatnosti:**

- **proizvodnja i prerada,**

- **turizam,**

- **proizvodne usluge.**

Kao oprema priznaje se, oprema čiji je korisni vijek trajanja duži od godinu dana i čija pojedinačna nabavna cijena u vrijeme nabave opreme je veća od prosječne bruto zarade po zaposleniku u republici prema posljednjem objavljenom podatku republičkog tijela nadležnog za poslove statistike.

Po ovom Natječaju neće se financirati nabava putničkih vozila, oprema namijenjena opremanju ugostiteljskih objekata (kafića), trgovinskih objekata, kockarnica, proizvodnja ili trgovina duhanom ili proizvodnja i promet roba i usluga koje se prema domaćim propisima i međunarodnim konvencijama i sporazumima smatraju zabranjenim.

4.
Po ovom Natječaju jamstva će se izdavati na iznos **do 80 % ukupnog potraživanja banke po kreditu** (glavni dug uvećan za redovitu kamatu i eventualnu zateznu kamatu), odobrenom pod sljedećim uvjetima:

1. Krediti u EUR

Iznos odobrenog kredita: sukladno kreditnoj sposobnosti, od minimalno **EUR 5.000,00** do maksimalnog iznosa od **EUR 100.000,00** u dinarskoj protuvrijednosti po srednjem tečaju NBS na dan puštanja kredita u tečaj;

Kredit se može koristiti za **obrtna sredstva do najviše 30%** od ukupno odobrenog kredita za potrebe investicije koja se financira;

Rok otplate kredita: do 6 godina;

Grace razdoblje: do 12 mjeseci, koji je uključenu rok otplate kredita (kamata se obračunava i naplaćuje u toku grace razdoblja);

Nominalna kamatna stopa: promjenljiva do **5,95%+6MEuribor** ili **5,95% +3MEuribor** ili **fiksna do 6,5%**;

Puštanje kredita u korištenje: vrši se uplatom na račun prodavatelja na temelju predračuna, po zvaničnom srednjem tečaju NBS na dan puštanja sredstava odobrenog kredita u tečaj ili na račun klijenta uz obvezno namjensko praćenje;

Otplata kredita: po isteku grace razdoblja u jednakim mjesečnim, tromjesečnim, polugodišnjim ili godišnjim anuitetima/obrocima ovisno od temeljne djelatnosti klijenta i to u dinarskoj protuvrijednosti EUR po srednjem tečaju NBS na dan otplate;

Naknada Banke za obradu kreditnog zahtjeva maksimalno do: 1% od iznosa odobrenog kredita, jednokratno unaprijed.

Naknada za prijevremenu otplatu: 0%

2. Krediti u RSD

Fond će odobravati jamstva i za kredite odobrene u dinarima sukladno poslovnoj politici banaka.

5.

Sredstva osiguravanja urednog vraćanja dospjelih obveza prema Banci i Fondu su:

blanco vlastite mjenice;

ovlaštenja izravnog zaduženja;

sudužništvo povezanih osoba;

osobna mjenica osnivača/vlasnika;

hipoteka 1. reda na poljoprivrednom zemljištu u minimalnom odnosu 1:1,3 ili na stambeno/poslovnim objektu u minimalnom odnosu 1:1,5, na odobreni iznos kredita (glavnica kredita), bez tereta, konstituirana u korist Banke (glavni dug uvećan za redovitu kamatu i eventualnu zateznu kamatu) i u korist Fonda (glavni dug uvećan za redovitu kamatu i eventualnu zateznu kamatu kao i za naknadu za izdavanje jamstva), a u srazmjeri s postotkom garantiranja ili

hipoteka 1. reda na poljoprivrednom zemljištu u minimalnom odnosu 1:1,3 ili na stambeno/poslovnim objektu u minimalnom odnosu 1:1,5, na odobreni iznos kredita (glavnica kredita), bez tereta, konstituirana u korist Fonda (glavni dug uvećan za redovitu kamatu i eventualnu zateznu kamatu kao i za naknadu za izdavanje jamstva) i hipoteka 2. reda na poljoprivrednom zemljištu u minimalnom odnosu 1:1,3 ili na stambeno/poslovnim objektu u minimalnom odnosu 1:1,5, na odobreni iznos kredita konstituirana u korist Banke (glavni dug uvećan za redovitu kamatu i eventualnu zateznu kamatu).

Banka, Fond i klijent mogu ugovoriti i druga sredstva osiguravanja urednog vraćanja dospjelih obveza.

6.

Provizija za izdavanje jamstva iznosi 0,5 % godišnje od nominalnog iznosa jamstva i plaća se prije izdavanja jamstva. Svaka naredna provizija obračunava se godišnje, u razdoblju od 01.-15.09. tekuće godine, na ostatak garantiranog duga i plaća u roku od 10 dana od dana primitka obračuna - fakture.

Na ime pokrića **troškova provođenja Natječaja**, sudionik Natječaja uplaćuje 6.000,00 dinara na tekući račun Fonda broj: 160-118074-98.

Natječaj ostaje otvoren do iskorištenja garantnog potencijala.

Zahtjev za odobravanje kredita i jamstva s dokumentacijom podnosi se u svim poslovnim jedinicama Banaka, na teritoriju AP Vojvodine, koje su s Fondom sklopile sporazum o poslovnoj suradnji.

Nepotpuni i nepravodobni zahtjevi za odobrenje kredita i jamstva neće biti uzeti u razmatranje.

Prioritet u izdavanju jamstva ima podnositelj zahtjeva čiji projekt će biti realiziran u nerazvijenoj općini, kao i poduzetnica, mikro, malo ili srednje gospodarsko društvo čiji je osnivač ili većinski vlasnik žena.

Dodatne informacije mogu se dobiti radnim danom u Garancijskom fondu AP Vojvodine u Novom Sadu, Hajduk Veljkova br.11 (Master centar Novosadskog sajma) i na telefone: (021) 489-37-00 i u svim ispostavama poslovnih banaka koje su s Fondom sklopile Sporazum o poslovnoj suradnji.

Tekst Natječaja, neophodna dokumentacija koja se prilaže uz prijavu, dokumentacija neophodna za zasnivanje hipoteke i popis banaka kreditora su objavljeni na site-u Garancijskog fonda AP Vojvodine www.garfondapv.org.rs

GRADONAČELNIK GRADA SUBOTICA

Broj: II-464-430/2015

OGLAS

1. Gradonačelnik Grada Subotice dana 24.7.2015. godine donio je ODLUKU o raspisivanju javnog oglasa za otuđenje (prodaju) građevinskog zemljišta u javnoj svojini putem javnog nadmetanja radi izgradnje.

2. Oglas se raspisuje za otuđenje (prodaju) građevinskog zemljišta u javnoj svojini putem javnog nadmetanja radi izgradnje na teritoriju Grada Subotice za:

Izgradnju obiteljskih stambenih zgrada na sljedećim lokacijama

- MZ Željezničko naselje - 1 plac u Ulici 51. divizije,
- MZ Željezničko naselje - 6 placeva u Ulici Miroslava Antića,
- MZ Gat - 13 placeva u Đakovskoj ulici,
- MZ Palić - 6 placeva u Lovačkoj ulici,
- MZ Kertvaroš - 1 plac u Banijskoj ulici,
- MZ Radanovac - 1 plac u Zelenoj ulici,
- MZ Aleksandrovo - 3 placa u Ulici Starine Novaka,
- MZ Aleksandrovo - 1 plac u Ulici Josipa Šokčića,
- MZ Aleksandrovo - 1 plac u Ulici Dušana Krnajskeg,
- MZ Mali Radanovac - 1 plac u Pribojskoj ulici.

Izgradnju garaža na sljedećim lokacijama:

- MZ Gat - 4 placa pokraj groblja,
- MZ Ker - 7 placeva u Velenjskoj ulici (Ulmana Gašpara)

Izgradnja poslovnih objekata na sljedećim lokacijama:

- MZ Palić - 1 lokacija u Begejskoj ulici,
- MZ Ker - 1 lokacija na Pačirskom putu,

Izgradnja višeobiteljskih stambenih zgrada na sljedećim lokacijama:

- MZ Željezničko naselje - 5 placeva u Kireškoj ulici.

3. Oglas je otvoren od 3. kolovoza 2015. godine zaključno s 2. rujnom 2015. godine.

Javno nadmetanje (licitacija) bit će održano dana 11. rujna 2015. godine s početkom u 10 sati u Plavoj dvorani Gradske kuće, Subotica, Trg slobode broj 1.

4. Kompletan tekst oglasa bit će objavljen na oglasnoj ploči JP *Direkcija za izgradnju Grada Subotice*, Trg republike broj 16, u prizemlju, i na oglasnoj ploči Grada Subotice, Subotica, Trg slobode broj 1, na I. katu, u Službenom listu Grada Subotice, na web adresi www.sudirekcija.rs i www.subotica.rs u periodu od 3. kolovoza do 2. rujna 2015. godine.

5. Sve informacije u vezi s oglasom mogu se dobiti u JP *Direkcija za izgradnju Grada Subotice*, Trg republike broj 16, u prizemlju (ured broj 4), svakim radnim danom u vremenu od 10 do 12 sati – osim subote, a u kojem se razdoblju može preuzeti i kompletan tekst oglasa. Kontakt osobe: **Eva Landher** - telefon 666-384 i **Adnan Pervanović** - telefon 666-331.

Gradonačelnik Grada Subotica, Jenő Maglai

Zašto? Kako? Molim?

Zašto je more slano?

More je slano zbog rijeka koje se ulijevaju u more. Ali, kako je to moguće ako znamo da su rijeke slatkovodne? Rijeke, putujući prema moru, donose sa sobom različite soli i mine-

rale koje su otopile u stjenovitim predjelima. Milijunima godina, soli i minerali su se preko rijeka ulijevali u mora koja su postala slana. Sve vodene površine isparavaju, pa tako i mora, a time se povećavala koncentracija soli u njima. Razina soli je postala toliko velika da se danas morska voda ne može piti, a posebnim načinima prerade, iz nje dobivamo kuhinjsku sol. Sol u moru nam olakšava i plivanje, jer nas ona održava na površini. Zbog toga je neplivačima puno lakše naučiti plivati u moru nego u bazenu.

Zašto je nebo plavo?

Sunce osvjetljava Zemlju bijelom svjetlošću, koja je kombinacija svih duginih boja. Te boje imaju različite valne duljine (valna duljina je udaljenost nakon koje se oblik vala ponavlja). Nebo je plavo zbog atmosfere (atmosfera je sloj plinova koji okružuju Zemlju) i različitih valnih duljina duginih boja. Bijela svjetlost sa Sunca dolazi do našeg planeta i putuje kroz atmosferu. Boje dužih valnih duljina (kao što su crvena i narančasta boja) prolaze atmosferu i nastavljaju svoje putovanje, dok se plava boja, koja ima jednu od najkraćih valnih duljina, »odbija« po atmosferi u svim pravcima. U svjetlosti koja do nas stiže više nema plave boje jer je rasuta u atmosferi te obasjava nebo i boji ga u plavo.

Preuzeto sa: [Lučin portal za djecu i obitelj](#)

Voće

Kada kažemo ljetno osvježenje, velika većina će pomisliti na sladoled što i jeste točno, jer svi se volimo osvježiti uz dobar sladoled. Osim ove slastice tijekom ljeta imamo i prirodne slastice – voće.

Lubenica

Prva asocijacija na ljeto i voće jeste nezaobilazna lubenica. Poznate su rasprave o tome je li lubenica voće ili povrće, pa evo nekoliko zanimljivih podataka. Iako se lubenica najčešće koristi kao slastica, te je sama po sebi slatka ipak je povrće. Jednostavno pravilo koje govori da se radi o povrću je to što se radi o plodu jednogodišnje biljke, što je pravilo povrća. Lubenica je jedna vrsta tikve koja je priznat će te, u svakom slučaju povrće. U svom sastavu lubenica najviše sadrži vodu, te je izuzetno zdrava. Za vrijeme

najvećih ljetnih vrućina najbolje osvježenje jeste dobro rashlađena lubenica. Od lubenice se mogu pripremiti i prava ljetna osvježenja, kao što su frappe od lubenice ili voćna salata u kombinaciji s drugim voćem i atraktivno poslužena u izdubljenoj polovici lubenice! Od lubenice možete napraviti i osvježavajući sladoled tako da sok lubenice ulijete u kalup za sladoled i zamrznete ga. Tko voli neka izvoli!

Dinja

Sljedeće voće koje je usko vezano uz ljeto jeste dinja. Kod nas je sezona dozrijevanja dinje u razdoblju od lipnja do kolovoza. Konzumira se svježa, u voćnim salatama, sla-

doledu, odlična je kao hladno predjelo uz pršut i za pripremu hladnih juha. Dinja je bogata vodom, vitaminima C i A te kalijem, koji štite organizam, potiču probavu, a oblog od iscijeđenog soka dinje ili od naribane dinje služi za otklanjanje boli. I dinju možete također udubiti i u njoj servirati razno voće.

Bobičasto voće

U bobičasto voće spadaju maline, kupine, ribizle, borovnice, šumske jagode i brusnice. Tijekom ljeta bobičasto voće postaje izuzetno

sočno. Može se jesti zasebno, uz drugo voće u voćnim salatama, dezertima i uz žitarice i jogurt. Od njega se mogu praviti i marmelade, želei, a može poslužiti i za dekoraciju. Maline se, prekrivene plastičnom folijom, mogu čuvati u hladnjaku do 2 dana, a odlične su i za zamrzavanje.

Breskve

Sočne breskve dostupne su tijekom srpnja i kolovoza. Zrelo voće se u hladnjaku može čuvati do 2 dana, a nedozrelo do 2 tjedna. Konzumira se svježe, u kompotu, kuhano u sirupu, u voćnoj salati, kolačima, uz pršut... Žute sorte su kiselije od bijelih. Breskve i nektarine izuzetno su zdrave i dobre za crijeva i probavu.

Marelica

Na ljetnom popisu voća nalazi se i sočna marelica. Važno je znati da marelica neće sazrijeti nakon berbe, te ih nemojte brati zelene. Ima ih više vrsta i to velike i čvrste s jakim mirisom, narančaste, tvrde ali

finog mirisa, zatim narančaste s crvenim mrljama, a vrlo su ukusne i mekane svijetlo-narančaste marelice. Dobre su za vid, štite kožu i pripremaju kožu za sunčanje jer su bogate provitaminom. Bogate su i kalijem, što pomaže kod visokog tlaka i spavanje.

Šljive

Šljive dozrijevaju krajem kolovoza i početkom rujna. Mogu se konzumirati svježe, peći, kuhati (marmelada) i zamrzavati. Zbog obilja vitamina, minerala, dijetetskih vlakana i prirodnih šećera, šljiva

zauzima važno mjesto kao voće u prehrani. Šljiva također pomaže kod poteškoća s koncentracijom, te je možete konzumirati i kada treba učiti. No, sreća još uvijek je ljetni odmor, s toga uživajte u voćnim čarima ljeta.

PETAK
31.7.2015.

06:42 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:06 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:06 Dobro jutro, Hrvatska
 09:09 Capri, serija
 10:02 Remek-djelo ili zlodjelo: John Constable, dokumentarna serija
 11:02 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Rame uz rame, telenovela
 13:15 Jezik za svakoga (R)
 13:25 I to je Hrvatska (R)
 13:38 Milostiva prije svega, humoristična serija
 14:09 Velika obitelj, serija
 15:05 Umor od puta, francusko-britanski film
 16:29 Hrvatski kraljevi, dokumentarna serija (R)
 18:17 Dolina sunca, serija (R)
 19:00 Dnevnik 2
 20:00 Kulturni Kolodvor
 20:34 Rocky, američki film (R)
 22:35 Dnevnik 3
 23:07 Ray Donovan, serija
 00:00 Ray Donovan, serija
 00:52 Ray Donovan, serija
 01:43 Umor od puta, francusko-britanski film
 03:05 Milostiva prije svega, humoristična serija
 03:34 Skica za portret (R)
 03:40 Jezik za svakoga (R)
 03:50 I to je Hrvatska (R)
 04:01 Hrvatska uživo
 04:52 Kulturni Kolodvor
 05:22 Dr. Oz, talk show
 06:04 Rame uz rame, telenovela

05:58 Juhuhu
 09:01 U vrtu pod zvijezdama, animirana serija
 09:29 Hello Kitty, crtana serija (R)
 09:56 David Attenborough: Čuda prirode, dokumentarna serija
 10:19 Papreni detektori, serija za djecu
 11:20 Dinastija, serija
 12:11 Hughove čarolije s 3 sastojka, dokumentarna serija
 12:35 Istrage gospođice Fisher, serija (R)
 13:33 Ubojiti reality, američki film
 14:56 Tea Mamut: Muffini s marelicama (R)

15:02 Jelovnici izgubljenog vremena: Ribarenje Petra Hektorovića (R)
 15:25 Vrtlarjenje, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Čovik i po, dramska serija (R)
 17:41 Nordijska kuhinja Tarequa Taylora, dokumentarna serija
 18:10 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija (R)
 18:25 Šušur: Opatija
 19:13 Dinastija, serija
 20:05 Posljednji poljubac, američki film
 21:47 Vrijeme na Drugom
 21:53 CSI: Las Vegas, serija
 22:36 Zakon i red: Zločinačke nakane
 23:23 Moćni Mahowney, kanadsko-britanski film (R)
 01:04 Zločinački umovi
 01:46 Noćni glazbeni program

05:50 RTL Danas, (R)
 06:35 Virus attack
 06:50 Chuggington, animirana serija
 07:20 Sve u šest, magazin (R)
 07:50 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
 08:50 TV prodaja
 09:05 Hitna služba, serija (R)
 10:05 TV prodaja
 10:20 JAG, drama
 11:20 JAG, drama
 12:15 TV prodaja
 12:30 Hitna služba, serija
 13:30 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija (R)
 14:30 Kolo sreće, kviz (R)
 15:30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 17:00 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:20 Tog se nitko nije sjetio!, game show
 20:00 Kolo sreće, kviz
 21:15 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 22:10 Američka pita, igrani film, komedija
 23:05 Eurojackpot
 23:10 Američka pita, igrani film, komedija
 00:05 Dallas 362 - TV premijera, igrani film, drama
 02:00 RTL Danas (R)
 02:40 Kraj programa

SUBOTA
1.8.2015.

06:54 TV kalendar
 07:05 Eko zona (R)
 07:30 Hod revolveraša, američki film - ciklus klasičnog vesterna
 09:03 Normalan život: Majčin dan - dan tjelesnih aktivnosti (R)
 09:55 Kućni ljubimci
 10:29 Vrtlarica: Nova iskustva (R)
 11:00 Slavna svjetska kupališta: Biarritz - Francuska, dokumentarna serija
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Unutarnja snaga, američki film (R)
 13:58 Prizma - multinacionalni magazin
 14:38 Indijski ocean sa Simonom Reeveom: Od Indonezije do jugozapadne Australije, dokumentarna serija
 15:39 Nikolaj i Julie, serija
 16:24 Nikolaj i Julie, serija
 17:10 Provodi i sprovodi, humoristična serija (R)
 17:43 I to je Hrvatska (R)
 17:59 Lijepom našom: Matulji (1. dio)
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 7/39
 20:00 Tijardović, dokumentarna serija (R)
 21:01 Rent-a-mama, američki film
 22:40 Dnevnik 3
 23:03 Ray Donovan, serija
 23:52 Ray Donovan, serija
 00:46 Hod revolveraša, američki film
 02:17 Tijardović, dokumentarna serija (R)
 03:15 Eko zona (R)
 03:40 Normalan život: Majčin dan - dan tjelesnih aktivnosti (R)
 04:25 Vrtlarica: Nova iskustva (R)
 04:54 Prizma
 05:39 Lijepom našom: Matulji (1. dio) (R)

06:00 Juhuhu
 09:11 Kronike Matta Hattera, serija za djecu
 09:34 Pipi Duga Čarapa, serija za djecu
 09:58 Martin Misterija, serija za djecu
 10:21 Srebrni Pastuh, australski film za djecu
 11:54 Gorski liječnik, serija
 12:45 Smočnica u vrtu, dokumentarna serija (R)

13:08 Vrhunska hrana iz puba, dokumentarna serija
 13:37 Jela na žaru Darrena Robertsona, dokumentarna serija
 14:10 Rocky, američki film (R)
 16:07 Dva i pol muškarca
 16:29 Volim Hrvatsku
 17:40 Tea Mamut: (R)
 17:47 Ludnica u Clevelandu, humoristična serija
 18:06 Ludnica u Clevelandu, humoristična serija
 18:29 Svaki dan dobar dan: Boje prijateljstva
 19:00 H2O! Uz malo vode, serija za djecu (R)
 19:25 H2O! Uz malo vode, serija za djecu (R)
 19:59 Gušti su gušti: Skradin
 21:00 Uvijek je sunčano u Philadelphiji
 21:22 Vrijeme na Drugom
 21:30 Dvorci i palače Europe: Estramadura u Portugalu, dokumentarna serija (R)
 22:25 \$ (Dollars), američki film (R)
 00:26 Obitelj Borgia, serija
 01:16 Noćni glazbeni program

06:10 RTL Danas, (R)
 06:55 Legenda o Tarzanu
 07:45 Mala sirena, animirana serija
 08:10 Sportske igre mladih, emisija
 08:22 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 09:55 TV prodaja
 10:10 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 11:40 TV prodaja
 11:55 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 12:50 TV prodaja
 13:05 Flicka 2, igrani film, obiteljski
 14:55 Vulkan, igrani film, akcijski (R)
 16:30 RTL Vijesti
 16:40 Vulkan, igrani film, akcijski (R)
 17:00 Ljubav je na selu
 18:30 RTL Danas
 19:15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 20:00 Američka priča, igrani film, animirani
 21:45 Jednostavno savršena, igrani film, romantična komedija
 23:45 Ćeta - TV premijera, igrani film, akcijski
 01:45 Astro show, emisija uživo
 02:45 RTL Danas
 03:25 Kraj programa

NEDJELJA
2.8.2015.

07:30 Najava
 07:45 Klasika mundi: Berlinska filharmonija pod ravnanjem Andrisa Nelsonsa izvodi glazbu P.I.Čajkovskog na Waldbuhne 2012. (2. dio)
 08:40 Zaljubljeni, talijanski film - Zlatna kinoteka
 10:10 Vino u krvi, serija
 12:00 Dnevnik 1
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Split: More
 14:00 Nedjeljom u dva: Stefan Lupino
 15:05 Mir i dobro
 15:30 Les Tribulations d'un Chinois en Chine, francuski film
 17:30 The Voice - Najljepši glas Hrvatske
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 6/45
 20:05 Naše malo mjesto, dramska serija
 21:00 Počivali u miru, serija
 21:55 Dnevnik 3
 22:15 Pearl Jam: Dvadeset, glazbeno-dokumentarni film
 00:15 Vino u krvi, serija
 01:50 Zaljubljeni, talijanski film - Zlatna kinoteka
 03:15 Nedjeljom u dva: Stefan Lupino
 04:15 Reprizni program
 04:55 Mir i dobro
 05:20 Plodovi zemlje
 06:10 Split: More

05:55 Generalna špica - zastava, himna
 05:57 Najava
 06:00 Juhuhu
 08:58 Kronike Matta Hattera, serija za djecu
 09:21 Pipi Duga Čarapa, serija
 09:45 Biblija
 09:55 Čakovec: Misa, prijenos
 11:30 Recepti Mery Berry, dokumentarna serija
 12:00 Raj, serija
 13:00 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar, dokumentarna serija
 14:00 Umorstva u Midsomeru, serija
 15:30 Kirstie preuređuje: Vintage domovi, dokumentarna serija
 16:25 Rent-a-mama, američki film
 18:05 Seoska gozba: Lika
 18:50 Melodije Istre i Kvarnera 2015., snimka
 20:00 Pjevaj moju pjesmu

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

50%
Popust na cijene knjiga

I dalje traje popust od 50 posto na cijene svih knjiga objavljenih u nakladi NIU »Hrvatska riječ«. Knjige se mogu kupiti u prostorijama NIU »Hrvatska riječ« – Trg cara Jovana Nenada 15/II., u Subotici ili naručiti putem telefona 024/ 553 355.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

21:30 Vrijeme na Drugom
21:40 Čuda života: Mreža života, dokumentarna serija
22:30 Osumnjičeni, serija
00:00 Vladařica, serija
00:45 Vladařica, serija
04:34 Noćni glazbeni program

07.10 RTL Danas, informativna emisija (R)
07.55 Legenda o Tarzanu, animirana serija (R)
08.45 Mala sirena, animirana serija (R)
09.10 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
10.35 TV prodaja
10.50 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
12.10 TV prodaja
12.25 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
13.20 TV prodaja
13.35 Američka priča, igrani film, animirani (R)
15.10 Beethoven 2, igrani film, obiteljska komedija
16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
16.40 Beethoven 2, igrani film, obiteljska komedija
17.00 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica
18.30 RTL Danas, informativna emisija
19.10 RTL Vrijeme, informativna emisija
19.15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
20.00 Ulične borbe, igrani film, akcijski
22.00 Američka pita, igrani film, komedija
00.00 Jednostavno savršena, igrani film, romantična komedija (R)
01.55 Astro show, emisija uživo
02.55 RTL Danas, informativna emisija (R)
03.40 Kraj programa (R)

PONEDJELJAK
3.8.2015.

06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Capri, serija
10:05 Remek-djelo ili zlodjelo:

Thomas Gainsborough, dokumentarna serija
11:05 Dr. Oz, talk show
12:00 Dnevnik 1
12:25 Rame uz rame, telenovela
13:15 Jezik za svakoga (R)
13:30 Milostiva prije svega, humoristična serija
14:00 Naše malo misto, dramska serija
14:55 The Go-Between (Ljubavni glasnik), britanski film
16:45 Hrana kao lijek: dokumentarna serija
18:10 Dolina sunca, serija
19:00 Dnevnik 2
20:05 Hirošima - posljedice, dokumentarni film
20:50 Velika obitelj, serija
21:45 Nova prilika, serija
22:40 Dnevnik 3
23:10 Kapetan Conan, francuski film
01:20 The Go-Between (Ljubavni glasnik), britanski film
03:10 Milostiva prije svega, humoristična serija
03:40 Reprizni program
04:25 Hirošima - posljedice, dokumentarni film
05:10 Dr. Oz, talk show
05:55 Rame uz rame, telenovela

05:55 Generalna špica - zastava, himna
05:57 Najava
06:00 Juhuhu + najava
09:00 U vrtu pod zvijezdama, animirana serija
09:30 Hello Kitty, crtana serija
10:00 David Attenborough: Čuda prirode, dokumentarna serija
10:30 Papreni detektivi, serija
11:30 Dinastija, serija
12:20 Hughove čarolije s 3 sastojka, dokumentarna serija
12:45 Istrage gospođice Fisher, serija
13:30 Krv nije voda, američki film
15:05 Jelovnici izgubljenog vremena: Bob iz drugog svijeta
15:25 Vrtlarjenje, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Čovik i po, dramska serija
17:40 Nordijska kuhinja Tareqa Taylora, dokumentarna serija
18:10 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija (R)
18:25 Večer na 8. katu - izabrane emisije: Areta Ćurković

19:15 Dinastija, serija
20:05 Afrika: Kongo, dokumentarna serija
21:00 TV Bingo
21:45 CSI: Las Vegas, serija
22:30 Zakon i red: Zločinačke nakane
23:15 Ubojstva u Sandhamnu, serija
01:20 Kuća laži, humoristična serija
01:50 TračERICA, serija
02:35 Noćni glazbeni program

05.50 RTL Danas, (R)
06.35 Virus attack
06.50 Chuggington
07.20 Sve u šest, magazin (R)
07.50 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
08.50 TV prodaja
09.05 Hitna služba, serija (R)
10.05 TV prodaja
10.20 JAG, drama
11.20 JAG, drama
12.15 TV prodaja
12.30 Hitna služba, serija
13.30 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija (R)
14.30 Kolo sreće, kviz (R)
15.30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
16.30 RTL Vijesti
17.00 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas,
19.20 Tog se nitko nije sjetio!, game show
20.00 Kolo sreće, kviz
21.15 Shopping kraljica, lifestyle emisija
22.15 RTL Direkt
22.40 Dr. House, dramska serija
23.40 Kost, serija
00.35 Heroji iz strasti, serija
01.30 Kost, serija (R)
02.20 Astro show, emisija uživo
03.20 RTL Danas, (R)
04.05 Kraj programa

UTORAK
4.8.2015.

06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Capri, serija
10:10 Od Broadwaya do Hollywooda, dokumentarni film

11:05 Dr. Oz, talk show
12:00 Dnevnik 1
12:25 Rame uz rame, telenovela
13:15 Jezik za svakoga (R)
13:30 Milostiva prije svega, humoristična serija
14:00 Velika obitelj, serija
15:00 Finders-Keepers (Tko nađe, njegovo je), britanski film
17:00 Zagreb: Dan pobjede - 20 godina: specijalna emisija i prijenos mimohoda
19:00 Dnevnik 2
20:00 Godina Oluje, dokumentarna serija
21:00 Zagreb: Dan pobjede - 20 godina: prijenos obraćanja državnog vrha povodom Dana pobjede
21:55 Nova prilika, serija
22:50 Dnevnik 3
23:20 Bračne svađe, frnacusko-njemački film
00:35 Finders-Keepers (Tko nađe, njegovo je), britanski film
02:10 Milostiva prije svega, humoristična serija
05:10 Dr. Oz, talk show
05:55 Rame uz rame, telenovela

05:57 Najava
06:00 Juhuhu + najava
09:00 U vrtu pod zvijezdama, animirana serija
09:30 Hello Kitty, crtana serija
10:00 David Attenborough: Čuda prirode, dokumentarna serija
10:30 Papreni detektivi, serija
11:30 Dinastija, serija
12:20 Hughove čarolije s 3 sastojka, dokumentarna serija
12:45 Istrage gospođice Fisher, serija
13:30 Dok me nije bilo, američko-kanadski film
15:05 Jelovnici izgubljenog vremena: Krapanj - sredozemna minijatura
15:25 Vrtlarjenje, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Čovik i po, dramska serija
17:40 Nordijska kuhinja Tareqa Taylora, dokumentarna serija
18:10 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija (R)
18:25 Večer na 8. katu - izabrane emisije: Sandra Paović
19:15 Dinastija, serija
20:05 Zločini i prekršaji, američki film
21:45 Vrijeme na Drugom
21:50 CSI: Las Vegas, serija

22:35 Zakon i red: Zločinačke nakane
23:20 Ubojstva u Sandhamnu, serija
01:25 Kuća laži, serija
01:55 TračERICA, serija
02:40 Noćni glazbeni program

05.50 RTL Danas, (R)
06.30 Virus attack
06.50 Chuggington
07.15 Sve u šest, magazin (R)
07.50 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
08.50 TV prodaja
09.05 Hitna služba, serija (R)
10.00 TV prodaja
10.15 JAG, drama
11.15 JAG, drama
12.15 TV prodaja
12.30 Hitna služba, serija
13.30 Četiri vjenčanja, (R)
14.30 Kolo sreće, kviz (R)
15.30 Shopping kraljica, (R)
16.30 RTL Vijesti
16.40 Četiri vjenčanja
17.40 RTL Danas: Mimohod
20.00 Kolo sreće, kviz
21.15 Shopping kraljica, lifestyle emisija
22.15 RTL Direkt
22.55 Dr. House, dramska serija
23.50 Kost, serija
00.50 Heroji iz strasti, serija
01.40 Kost, serija (R)
02.35 Astro show, emisija uživo
03.35 RTL Direkt, (R)
04.10 Kraj programa

SRIJEDA
5.8.2015.

06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Knin: Dan pobjede - 20 godina
10:55 Knin: Dan pobjede - 20 godina, prijenos mise
12:45 Dnevnik 1
13:10 Rame uz rame, telenovela
14:00 Jezik za svakoga (R)
14:30 Milostiva prije svega, humoristična serija
15:05 Le Mans, američki film
16:50 Lourdes: Hodočašće HV i MUP
17:25 Uvoćeno-neutralno-konus, dokumentarni film
18:10 Dolina sunca, serij
19:00 Dnevnik 2
19:55 LOTO 7/39
20:00 Godina Oluje,

dokumentarna serija
21:00 Velika obitelj, serija
21:55 Nova prilika, serija
22:50 Dnevnik 3
23:20 Za vječnu slavu, meksički film
01:40 Le Mans, američki film
03:25 Milostiva prije svega, humoristična serija
05:55 Rame uz rame, telenovela

05:57 Najava
06:00 Juhuhu
09:00 U vrtu pod zvijezdama, animirana serija
09:30 Hello Kitty, crtana serija
10:00 David Attenborough: Čuda prirode, dokumentarna serija
10:30 Papreni detektori, serija
11:30 Dinastija, serija
12:20 Hughove čarolije s 3 sastojka, dokumentarna serija
12:45 Istrage gospođice Fisher, serija
13:30 Felix, južnoafrički film
15:05 Jelovnici izgubljenog vremena: Škampi s antičkog stola
15:25 Vrtlarjenje, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Čovik i po, dramska serija
17:40 Nordijska kuhinja Tareqa Taylora, dokumentarna serija
18:10 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija (R)
18:25 Večer na 8. katu -

izabrane emisije: Neno Belan
19:15 Dinastija, serija
20:05 Hardball, američki film
21:45 Vrijeme na Drugom
21:50 CSI: Las Vegas, serija
22:35 Zakon i red: Zločinačke nakane
23:20 Ubojstva u Sandhamnu
01:25 Kuća laži, serija
01:55 Tračica, serija
02:40 Noćni glazbeni program

05.25 RTL Danas: Mimohod, informativna emisija (R)
08.05 Virus attack
08.25 Chuggington
08.50 TV prodaja
09.05 Hitna služba, serija(R)
10.05 TV prodaja
10.20 JAG, drama
11.20 JAG, drama
12.15 TV prodaja
12.30 Hitna služba, serija
13.30 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija (R)
14.30 Kolo sreće, kviz (R)
15.30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
16.30 RTL Vijesti
17.00 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas
19.20 Tog se nitko nije sjetio!
20.00 Kolo sreće, kviz
21.15 Shopping kraljica
22.15 RTL Direkt
22.40 Dr. House, dramska serija
23.40 Kost, serija

00.35 Heroji iz strasti, serija
01.30 Kost, serija (R)
02.20 Astro show, emisija uživo
03.20 RTL Danas, (R)
04.05 Kraj programa

ČETVRTAK 6.8.2015.

06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Capri, serij
10:10 I Hollywood stvori ženu, dokumentarni film
11:05 Dr. Oz, talk show
12:00 Dnevnik 1
12:25 Rame uz rame, telenovela
13:15 Jezik za svakoga (R)
13:30 Milostiva prije svega, humoristična serija
14:00 Velika obitelj, serija
15:00 U znaku kozoroga, američki film
18:10 Dolina sunca, serija
19:00 Dnevnik 2
20:00 Godina Oluje, dokumentarna serija
21:00 Velika obitelj, serija
21:55 Nova prilika, serij
22:50 Dnevnik 3
23:20 Dubler, francuski film
00:45 U znaku kozoroga, američki film

02:40 Milostiva prije svega, humoristična serija
05:10 Dr. Oz, talk show
05:55 Rame uz rame, telenovela

05:57 Najava
09:00 U vrtu pod zvijezdama, animirana serija
09:30 Hello Kitty, crtana serija
10:00 David Attenborough: Čuda prirode, dokumentarna serija
10:30 Papreni detektori, serija za djecu
11:30 Dinastija, serija
12:20 Hughove čarolije s 3 sastojka, dokumentarna serija
12:45 Istrage gospođice Fisher, serija
13:30 Knjižara krimića, američki film
15:05 Jelovnici izgubljenog vremena: Gulaši i ragouti
15:25 Vrtlarska godina, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Čovik i po, dramska serija
17:40 Nordijska kuhinja Tareqa Taylora, dokumentarna serija
18:10 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija (R)
18:25 Večer na 8. katu - izabrane emisije: Tony Cetinski
19:15 Dinastija, serija
20:05 Thelma i Louise, američki film
22:05 CSI: Las Vegas, serija

22:50 Zakon i red: Zločinačke nakane
23:35 Put u visoko društvo, TV film
01:20 Kuća laži, serija
01:50 Tračica, serija
02:35 Noćni glazbeni program

05.50 RTL Danas, (R)
06.35 Virus attack
06.50 Chuggington
07.20 Sve u šest, magazin (R)
07.50 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
08.50 TV prodaja
09.05 Hitna služba, serija (R)
10.20 JAG, drama
11.20 JAG, drama
12.15 TV prodaja
12.30 Hitna služba, serija
13.30 Četiri vjenčanja, (R)
14.30 Kolo sreće, kviz (R)
15.30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
16.30 RTL Vijesti
17.00 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas
19.20 Tog se nitko nije sjetio!
20.00 Kolo sreće, kviz
21.15 Shopping kraljica
22.15 RTL Direkt
22.40 Dr. House, serija
23.40 Kost, serija
00.35 Heroji iz strasti, serija
01.30 Kost, serija (R)
02.20 Astro show, emisija uživo
03.20 RTL Danas, (R)
04.05 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svjetonik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKA PANORAMA NA TELEVIZIJI YU ECO

Program obuhvaća informativnu petominutnu emisiju *Cro info vijesti*, koja se prikazuje radnim danima nakon Info bloka ove televizije u premijernom i tri reprizna termina (15.30, 19.15, 22.15, 00.15 sati). Polusatna društveno-politička emisija *Moirišta* emitira se četvrtkom od 22.30 sati, a reprizira ponedjeljkom od 9 sati. Kolaž emisija s pregledom tjedna iza nas pod nazivom *Hrvatska panorama* emitira se subotom od 11 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glazbene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom) • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18.15 Vojvođanski tjedan
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.00 Vjerska emisija, duhovna glazba
• 20.00 Divni novi svijet
• 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
• 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.30 Putnici kroz vrijeme emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20.00 Hrvati izvan domovine - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

DUŽIJANCA 2015.

Pucanje bičom

U organizaciji Udruge bunjevačkih Hrvata *Dužijanca* na salašu **Vlatka Vojnić Purčara** na Đurđinu 27. srpnja je održano natjecanje u pucanju bičevima. Bila je to ujedno prigoda da UBH zahvali svima koji su sudjelovali u pripremi manifestacije Takmičenje risara. Direktor UBH *Dužijanca* **Marinko Piuković** svim natjecateljima uručio je prigodne darove i posebno zahvalio **Antunu Vojnić Purčaru** što godinama priprema i čuva slaninu za risarski ručak. Svi prisutni su imali »reprizu« risarskog ručka.

Foto: Zoran Vukmanov Šimokov

REVIJA U HOTELU GALLERIA

Modna pista ravnopravnosti

U balskoj dvorani hotela *Galleria* održana je prva Modna pista ravnopravnosti, na kojoj su sudjelovale osobe s invaliditetom.

Jedinstvenu modnu reviju organizirala je udruga *Ravnopravnost u svemu*, uz podršku Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, a modele za svaki dan i večernje haljine nosilo je 20 djevojaka i dva mladića, od kojih 12 njih s invaliditetom.

Reviju je otvorila šefica pregovaračkog tima za pridruživanje Srbije EU **Tanja Mišćević**, a nazočnima se obratio i državni tajnik pri ministarstvu rada **Nenad Ivanišević**. Kada je pokrenula ovu akciju, **Mirjana Laščik**, predsjednica Udruge *Ravnopravnost u svemu* imala je ideju o maloj reviji, ali je sve ubrzo prerاسlo u bogat i svečani program. Manekeni i manekenke su nosili kolekcije subotičkog butikla *Bleki* i ekskluzivne kolekcije kreatora **Stefana Šabića** i stilistkinje **Tatjane Mioković**.

Članice HKPD **Matija Gubec** iz Tavankuta predstavile su liniju etno haljina u bijelom šlingu i vezu tavankutske dizajnerice **Sande Benčik**, a u zabavnom programu sudjelovali su pjevači **Dušan Svilar** i **Igor Terzija**.

I.D.

Nagradna igra u Toth optici

Nagradu je u ime Anite Subić primio Lorand Moric

Beogradska tvrtka *Time Vision*, koja je generalni uvoznik i distributer okvira za naočale poznatoga brenda *Laura Biagiotti*, u suradnji s optičarskom radnjom *Toth optika* iz Subotice, poklanja dva trodnevna putovanja za dvije osobe u Veneciju (u rujnu 2015. i u ožujku 2016.). U prvom izvlačenju, koje je bilo prošlog petka, najsretnija je bila 27-godišnja **Anita Subić** koja je kupila naočale u *Toth optici* te tako ostvarila pravo da sudjeluje u nagradnoj igri. Nagradu je uručio direktor tvrtke *Time Vision* **Darko Lalić**.

Drugo izvlačenje će biti održano 26. prosinca ove godine. Stoga, požurite do *Toth optike* te kupnjom naočala ostvarite i vi pravo na sudjelovanje u nagradnoj igri. Venecija čeka i vas!

Inače, cilj nagradne igre je bio podsjetiti ljude na kvalitetu brenda *Laura Biagiotti-occhiali* koja je relativno nova na našem tržištu. Dr. **Tivadar Toth** je rekao kako s Darkom Lalićem ima uspješnu kvalitetnu suradnju koja traje već 16 godina, a na korist svih korisnika usluga *Toth optike*. U *Toth optici*, osim kompletnog pregleda i izbora okvira i stakla može se dobiti i dijagnoza, nalaz i preporuka za dalje liječenje vida.

N. Sudarević

NADA ŠARČEVIĆ, UMIROVLJENICA

Život na salašu

Luku i Roberta. Luka pohađa Osnovnu školu *Ivan Milutinović*, odjel na hrvatskom jeziku, i odličan je stolnotenisač.

Moramo još pomenuti da Nada umije praviti prekrasne ukusne torte i kolače. Tu vještinu posjeduje i druga sestra *Jadranka* i njihove slastice vrijedi kušati.

Napuštamo salaš naših sjećanja, našega djetinjstva, put je prašnjav i izbrazdan. Šarov za nama laje. Povratak u civilizaciju je poslije onoga mira pomalo šokantan.

Za kraj smo zamolili Nadu da podijeli s nama jedan recept.

B. Dulić

DIJELIMO S VAMA RECEPT !

BUNARSKE KIFLICE

Potrebno je: 1 šalica kiselog vrhnja (milerama), 1 šalica masti ili 250 g margarina, 2 jaja, 1 paketić kvasca, pola šolje mlijeka, malo soli, 3 žlice šećera i brašna po potrebi oko 800 g.

Pjenasto umutite mast s dva jajeta i šećerom, dodajte vrhnje i kvasac koji ste razmutili u pola šalice mlijeka. Dodajte sol, narendanu koru limuna, pa zamijesite s brašnom dodajući ga postupno. Lupajte tijesto kutlačom. Pred kraj ga domijesite rukama. Tijesto ubacite u čistu najlon vreću, ostavite malo lufta kako bi tijesto moglo narasti, zavezite ju, pa je stavite u još jednu vreću za svaki slučaj da vam tijesto ne »izade«. Stavite zavežljaj u posudu s hladnom vodom i ostavite na hladno mjesto nekoliko sati. Možete ga zamijesiti navečer, pa ispeći kiflice ujutro ili ga možete zamijesiti ujutro, pa ćete imati ukusnu večeru. U svakom slučaju, čim se tijesto podigne na površinu, znači da je »uskislo« i da ga možete izvaditi iz vode.

Podijelite tijesto na dva dijela, razvucite oklagijom dva velika kruga. Isjeci na onoliko dijelova koliko velike kiflice želite. Možete ih puniti džemom, poparenim makom, orasima... po želji, a možete ih ostaviti i prazne. Gornji dio svake kiflice umočite u umućeno jaje, pa u kristal šećer. Poredajte ih u podmazan pleh i pecite ih, kad malo narastu, u zagrijanoj pećnici.

Današnja nam je sugovornica **Nada Šarčević** jedna od rijetkih aktivnih umirovljenica. Svoj je život posvetila salašu, radu na njemu, svemu onom što jedan salaš salašom čini i što on traži. Oko salaša Nadi pomaže sestra **Jadranka**.

Naslijeđen salaš, okućnicu, zemlju nisu htjele prepustiti propadanju te su se hrabro uhvatile u koštac s problemima koji su se nametali. Nije to samo puklo čuvanje ostavštine, niti samo osjećanja ili obveza, ogromna je to želja i volja u dvama sestrama da se salaš očuva i u tomu istrajavaju. Na koncu uloženi rad pruža i određenu egzistenciju. »Puno toga se isplati ako se radi«, kaže Nada.

Uvijek uživa kad je na salašu nedaleko od Žednika. Pored staroga nikao je i novi salaš, no to ne umanjuje vrijednost staroga. Kad se približavate ledini ugledate perad raznih vrsta – koke, morke i purice, šarov zalaje kad dođete do kapije, pogled se širi na obore, čardak i vrt. Na salašu koke nesu jaja, ima i malih jarača... Sjećanja naviru svima koji su imali doticaja, ili bar nečim osjetili što je to salaš i život na njemu.

Tu je i smočnica bez koje salaš nije salaš. Lijepo je u nju zaviriti, prožima vas sjeta za nekim minulim vremenima –

lijepo poredane tegle raznih kompota, nađe se bijele slanine, one prave domaće, kadgod je bilo šunki onih slasnih koje nas mame mirisom...

Lijepi su i Uskrsi bili na salašu Nada – »Znala se okupiti cijela obitelj, provesti jedan lijep cijeli dan vani, opušteno, bezbrižno, bez mobitela i televizora, posvećeni sebi, razgovoru.« Sada se Uskrs slavi u gradu kod sestre *Jadranske*, lakše je, jednostavnije, obitelj je u gradu i svima je zgodnije tamo doći.

Nada živi svoj život, posvećena onomu što je odabrala. Voli provoditi vrijeme na salašu sa sestrom, raditi. Kada je tamo, vani na salašu, osjeća, kaže, kako se oko nje pružaju nepregledna prostranstva, preljepe žitnice, suncokreti – pulzira i živi kao još neki bijeli salaš koji se vidi u daljini.

Dani brzo prođu, jer od jutra treba oko stoke, peradi, poraditi u vrtu, pa se onda podnuje, odmori malo, pa se onda nastavlja s poslijepodnevnim poslovima. Ništa joj nije teško. Rano liježe, rano ustaje. Ukoliko se ima što za prodati od domaćih proizvoda, odlazi u grad na tržnicu. I sestra *Jadranka* priskoči u pomoć.

Nada ima sina **Dejana** i snahu **Andreju**, dva unuka

POGLED S TRIBINA

Norveška veza

»Ranjeni« *Dinamo* (događanja unatrag nekoliko tjedana) ipak je pokazao i dokazao svoju kvalitetu protiv objektivno daleko nižerazredne momčadi *Fole* iz Louxembourga. Čista trica za prvu novo sezonsku pobjedu i prekid negativnog niza, uz povratak **Zorana Mamića** na klupu i njegova brata **Zdravka** na tribine. Slijedi *Molde*, svojevremeno senzacionalni sudionik Lige prvaka (kao potpuni outsiders izbacili *Majorcu* 0:0, 1:1) i prilika za plasman u posljednju četvrtu rundu kvalifikacija za najprestižnije i najlukrativnije nogometno klupsko natjecanje u povijesti. Objektivno, ovaj *Dinamo*, na krilima novih momenata trebao bi preletjeti preko Norvežana i čekati svoju prigodu za ulazak u skupine Champions leaguea.

Na gotovo prepunom Poljudu, više od 20.000 vjernih navijača (što je za Hrvatsku ogromna brojka), *Hajduk* je uspio nadoknaditi minus iz prvog susreta u Kopru i uvjerljivo svladati istoimenog slovenskog predstavnika. »Vrtić« trenera **Burića** (daleko najmlađa momčad bilih) na euro planu gura odlično, a deset pogodaka u dva domaća susreta najbolja su potvrda velikog talenta koji tek treba pokazati nogometnu kvalitetu. Ponos Dalmacije uvijek je bio bogat talentima, a **Vlašić**, **Balić**, **Caktaš** i ostali sada imaju priliku još jednom ga opravdati u dvomeču protiv norveškog *Stromsgodseta*.

Budu li igrali kao u prva dva susreta, osobito u Dugopolju i Poljudu, ne bi trebalo biti problema.

Zanimljivo je kako će oba preostala hrvatska predstavnika u euro kupovima igrati protiv Norveške, koja je uzgred i protivnik Hrvatske u aktualnim kvalifikacijama za plasman na Euro 2016 u Rusiji. Prolazom protiv *Molde* i *Stromsgodseta* dali bi dobar vjetar u leđa reprezentaciji koja je odlukom UEFA ostala bez jednog boda, uz kaznu igranja još dva susreta pred praznim tribinama.

D. P.

VESLANJE

Salašari somborski
spremni za Metković

Veslački HKUD-a *Vladimir Nazor* iz Sombora, *Salašari somborski*, za nekoliko dana kreću put Neretve gdje će i ove godine biti sudionici Maratana lađa. *Nazorovi* veslači biti će jedan od 42 ekipe koja će se natjecati za štit kneza Domagoja. Obzirom da dolina Neretve živi za ovu utrku ne nadaju se vodećim pozicijama, ali priželjkiju plasman među prvih 20 ekipa. Kažu želja je realna, jer su ove godine, o čemu smo i posali, imali mogućnost priprema na neretvanoj lađi, istoj onakvoj na kakvoj će veslati i na maratonu. »Mnogo ozbiljnije pripreme, koje smo imali ove godine nadam se daće i bolji rezultat. Trenirali smo na čamcu na kakvom ćemo veslati i na Neretvi, što je prednost u odnosu na prethodne godine kada smo se pripremali u običnim čamcima, jer smo sada mogli trenirati u položaju u kome se vesla na Neretvi, da

utreniramo odgovarajuće mišiće«, kaže veslač **Petar Keresteš**, kome će ovo biti treće sudjelovanje na Maratonu lađa.

Nazorovci planiraju da naredne godine sudjeluju i na Maratonu lađarica, odnosno da u Metković osim sa veslačima odu i sa ženskom ekipom. Vesla se od Metkovića do Opuzena, u dužini od 13 kilometara.

Z.V.

TENIS

Hrvatska se predsjednica
fotografirala s Đokovićem

Finale umaškog ATP turnira došli su gledati brojni uglednici, a jedna od njih je i predsjednica Republike Hrvatske **Kolinda Grabar-Kitarović**, pokroviteljica turnira. Zanimljivo, stigao je i najbolji tenisač svijeta **Novak Đoković** te tako odao veliko pri-

znanje ovom turniru i organizatorima. Đoković se kratko susreo s hrvatskom predsjednicom te se fotografirao s njom, a onda je ona to objavila na Facebooku. »Veliki sportski pozdrav s finala ATP turnira u Umagu!« napisala je hrvatska predsjednica.

NAMA JE DOVOLJNO
DA ZNATE ZA NAS
FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Zagreb, uži centar Černomerec, trosoban stan 60 m² zamjena za odgovarajuću nekretninu u Subotici, uz odgovarajuću doplatu – 62 000 eura. Tel.: 063/740-1895.

IZDAJEM dvo i četverokrevetne APARTMANE i SOBE u Lumbardi na otoku Korčuli. Svaki apartman i soba ima svoju TERASU i poseban ULAZ. Mogućnost ljetovanja VEĆIH GRUPA. Gostima je na raspolaganju veliki ROŠTILJ. Svi gosti imaju osiguran PARKING za automobile i plovila. Udaljenost od mora 150 m. Sve detalje možete vidjeti na www.apartmanikorcula.com.

email: marko.gusak@apartmanikorcula.com
Kontakt osoba: Marko Gusak, prof. 091/6012021 098/ 9622059.

Prodaje se roljka za glačanje veša i drvena vaga s tegovima (mjeri do 500 kg). Tel.: 064 3910112

Tročlana obitelj prima stare osobe na dvorbu za nekretninu ili penziju. Tel. 062 1941729.

Kupujem njivu – poljoprivredno zemljište u jednom komadu većem od 5 ha. Tel.: 064 1759512

Subotica, prodaje se solidna kuća sa zasebnom garažom i prostranim dvorištem. Infrastruktura. Legalizovano. Cena po dogovoru. Vlasnik. Tel.: 065-5053962.

Izdajemo apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com.

Sombor – prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Zagreb, u Srednjacima izdajem jednosobni stan, soba, kuhinja, kupatilo. gr. grijanje, telefon, renoviran, nov namještaj. Tel.: 024 547 204.

Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m², stambena površina je 40 m². Tel.: 064 0125719.

Podajemo obiteljsku katnu kuću 210 m² na placu od 670m² – garaža, kotlarnica, ljetna kuhinja i vinska komora sve opeka, plin, etažno grijanje, telefon, interfon, do autobusa 5 minuta. Subotica. Tel.: 024 546 061 ili 064 468788.

Prodajem Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, škrinja za jastuke i regal 2,v /2š. Tel.: 064 4681788.

Prodajem noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m² u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.

Subotica centar – izdaje se uredski poslovni prostor, 4 prostorije, 130 m², tri telefonske linije, internet, parking prostor. Cijena po dogovoru. Tel.: 024/529-745, 063/518-218.

Hrvat, 25 godina, zaposlen, vlasnik velike kuće u turističkom gradu Slavenska Orahovica kod Osijeka, traži djevojku zanatliju (frizerku) za dopisivanje – brak. Uz pismo poslati fotografiju.

Ivan Peček, Stjepana Radića 10, HR 33515 Orahovica Slavenska, Hrvatska.

Izdajem u najam 20 ari placa u progonu u centru Tavankuta, pogodno za plastenik ili organsku proizvodnju – ima bunar. Tel.: 064 5259245.

Prodaje se kuća – vikendica na zapadnoj obali jezera Palić. Tel.: 062 8687964.

Mijenjam ili prodajem veće leandere u boji i limun, koturaljke, novu električnu kosilicu, muške čašure s prslukom, kožne čizme, koš, šešire, šubare, kaput i žensko bunjevačko ruvo (i sefiri), razne marame, sto i stolice, tepisi i ekskluzivna italijanska vjenčanica od čipke. Tel.: 024 532570.

Kupujem salaš s okućnicom u Ljutovu ili Tavankutu. Tel.: 069 2887213.

Prodaju se koturaljke, stolovi i stolci, bunjevačka ruva – svila i sefiri, marame, pregače, ponjaviceevce, čaršavi, muške čašure i prsluk, čizme, šeširi, nova el. kosilica, tepisi i staze. Tel.: 024 528 682.

Prodaje se dvosoban stan (51 m² + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Prozivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 062 788924.

Prodaje se trosoban stan od 73 m², dvije terase, renoviran, prijeko od Hrvatskog konzulata u naselju Tokio. Ima kablovsku, CG,... Cijena 50.000 eura. Tel.: 069 2052608.

Izdajem (od 1. 9.) 2-soban namješten stan (3 kreveta+pomoćni ležaj, plinsko grijanje, blizina tramvaja) u Zagrebu, Folnegovićevo naselje. Cijena: 250 eura. Tel.: 063 8820654, 065 6081194. +385 92 1770196.

Hitno prodajem mali traktor-kultivator, marke VALPADANO s frezerom, 10 KS. Tel.: 062 86 87964.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 7. 8. 2015.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga CroArt prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (hruorednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik *Kužiša*)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica *Hrčka*)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matije crske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

VOJVOĐANSKA KUPALIŠTA I IZLETIŠTA

Štrand u Novom Sadu

Štrand je najveća i najpopularnija plaža u Novom Sadu i jedna od najpoznatijih u Srbiji. Smješten je u južnom dijelu grada, na Dunavu preko puta Ribarskog ostrva, u blizini Mosta slobode i slovi za jednu od najuređenijih plaža duž cijele ove velike rijeke. Službeno je otvorena 1911. godine, ali lokalno stanovništvo rabilo ju je godinama ranije. Naziv Štrand potječe od njemačke riječi strand, što u prijevodu znači plaža. Duž 700 metara plaže posjetitelji uživaju i u hladu oko 400 stabala raznoga drveća, a za sigurnost kupaca skrbe zdravstvena, spasilačka i redarska služba. Na raspolaganju im

je i 700 kabina, te brojni ugostiteljski i zabavni sadržaji za sve dobne kategorije. Ponudu upotpunjavaju i brojne kulturne i sportske manifestacije, među njima Etno festival kulinariskog umijeća, Dunavska regata TID, Novosadski triatlon, te natjecanja u odbojci, košarci, nogometu, free-climbingu, skokovima u vodu s Mosta slobode. Radi osvježenja, ali i zbog navedenih sadržaja, na Štrandu tijekom ljetne sezone boravi oko 15.000 posjetitelja dnevno. Vrlo je bogata i povijest novosadskog Štranda. Polovicom XIX. stoljeća na lijevoj obali Dunava postojao je pješčani sprud, kojega su mještani zvali Poloj. Sprud je godinama rabljen kao pojilo za domaće životinje, među kojima su u najvećem postotku bili volovi. Kako se grad razvijao, javljala se i potreba za jednom velikom i uređenom plažom. Od svih mogućih lokacija Poloj je po svemu bio najprikladniji, pa se preuređuje u Štenglova dunavska kupališta – švimšule, na njemačkom škole plivanja. Kupalište je u početku bilo podijeljeno na ženski i muški dio. Uz kuplenu ulaznicu dobivala se i kupaća oprema, mada je većina djevojaka dolazila u vlastitim kostimima. Za kućni red na švimšulama bio je zadužen upravitelj policije. On bi odmjeravao duljinu suknji na ženskim kupaćim kostimima i vodio računa da muškarci ne šetaju nagi. Najcrnji dio povijesti Štranda vezan je za 21. siječanj ratne 1942. godine, kad su mađarske okupatorske snage započele trodnevni pogrom nad Srbima i Židovima u Novom Sadu, danas poznat kao Novosadska racija.

I. Andrašić

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Općinska berberečka...

Piše: Branko Ivković

Faljniš čeljadi moja, jevo dobro ste natrevali, pa ako nam inkab možete pomoć u ničim vrlo važnim a i ne vrlo... zato što mi da šta ode na salaši odlučimo jal izvokšujemo jopet bidne kako drugi oće a nama šta dotečne, a to je najčešće Paje rage račun, i to borme oveći. Pitate šta to tako mudro rišavam, pa jeto sidimo moj pajdo Pere, rodo Joso i ja kod mene pod orom i pravimo skupštinu našeg malog mista, znademo da to na kraj neće bit tako kugod što bi tili, al jeto moramo što-god divanit da nam ne zarastedu usta. Joso se zalaufu kugod sivogasni motor od vršalice pa ne mož doć do riči od njeg, te kad moji bidnedu vladali opraviće ovo te ono, al borme kad su prošli frtalj vladali taki su bili kugod i drugi, kad su sili u futelje sva hasna je bila to što su popili za reprezentaciju dvared više neg oni prija nji. »Ako je to nika vridnoća što ste mogli fajn više lokat od oni prija vas, veli Pere, onda se borme naš svit popravijo i ide u naprid«, kako je izdivanijo počo se cerikat tako zarazno da je prišlo i na me pa i ja u smijanje. Joso gleda u jednog pa u drugog pa se trevijo obazrit sve ne viruje da se njemu smijemo, nakim ozbiljnim politikunu, da je manje nadrt još bi se i uvridijo. »Gledaj Joso, mene ne žulji ono na šamadli ko će sist u te futelje u selu, ni ko mož više popit, naprotiv, nek mu je nazdravlje, al mene žulji di se stane nek se tamo i nadokalamljiva, a ne jedna družina pobeđi, narod joj poviruje, što bi kazo onaj 'kugod guske u maglu', a oni to što su počeli jal zabatalje jal počmedu pa stave tako.« Pera će veselo, on se sitijo, tako su eto uradili s Bećar atarom, opravili ga samo do Ajdukovog salaša a dalje do Mirgeša ga ostavili nakog kaki je i bijo, prašnjavog i blatnjavog, a nije to samo atar moj Pere, to je svugdi tako, kugod kad bi mi namazali s mašćom kruva, al samo dopolak, e onda onaj suparan kraj, i to malkoc i suv, pošto se dugo čekalo da se donese odluka okrenemo svitu, to jest onima što su za nas glasali i plaćadu nam porez dok smo u vladi pa nek taru zube o njeg, a onaj drugi kraj lipo debelo namazan i opapren i posoljen pojidemo mi sami, e to ti je naša politika moj pajdo, dok mi ne idemo isti komad, ne budemo išli u istu mijan, dica nam ne išla u istu škulu, nema nama boljitka, a sad borme imade mijana i otel za kera, da mu se gazda ne sekira dok je na moru, a ja dvanajst goldina nisam imo novaca za vožnu biletu da odem vidit rodbinu, a kakog ti ondak vidiš »boljitka«? Ta dok isti gazda drži pet partija na uzdi i divani njim kad koja triba da pobeđi i u kojim mistu, ja i ti ćemo bit srićni ako mogli i onaj suv dijo kruva glabat. Kad li jevo ti moje, završena skupština, ajd vas trojica... skupljaj čaše i bokaliće, vidi ji samo, popili ste više neg ovi u vladi, borme smo mi lipo podvili repove pa razijod, ova kako je krenila raspisat će nam vanredne izbore u Ivković šoru. Ajd zbogom čeljadi moja.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Meris mladosti

Došo bać Ivin nesuditi kum Mata iz biloga svita, pa na biciglu i oma ko njega. Putim se misli, saće oni ko kadgoda, suknju u šake, pa u Jaroš na kanal, dvatriput bacit, uvatit koju kilicu ribe, dojt doma, oma očistit, pa kotlić na vatru. Bać Ivina će dotle razvaljat koru, pa taman dok bude riba, biće i rizanci. Naki malo krupniji, škaljavi, živi, ka jedan kraj povučesh iz kašike, drugi se zavrne, pa po nosu. A nuz ribu su najlipši ka su zamisiti o crnoga brašna. Tira biciglu i sve se unaprid škobi sam za se. U tomu i došo prid bać Ivinu kuću. Ka je otvorijo vraca, bać Iva već došo do nji, pa su se rukovali, a onda i zagrlili. Dugo su ostali tako stegniti. »Ajde, nek si ti nama dobro došo, znadeš da je naša kuća za te uvijek otvorita! Taman si došo na fruštuk, a potli ćemo vidit šta ćemo«, škobi se bać Iva i odvede pajtu zastal u ganku pod lomačom. U tomu njegova donese na tanjuru narizano šunke i slanine, a na drugomu sose i paprike, jutros izbrane, pa se zagleda u gosta. Ni ga poznavala, ka su se ona i bać Iva uzeli, on već davno ošo u svit. Odjedamput je je lice sinilo, sitila se da je to naj od kojega je puno put pripovido i baš je bilo drago što je sad došo ko nji. A da je mogo dojt, bijo bi jim i kum ka su se uzeli. Ni ništa pitala, oma naljala svakomu po polučak dudovače, pa ošla iz peći izvadit veliku lepinju, taman bila gotova. Pajtaši su slatko pijuckali dudovaču i nusput se malo divanili od svagdanjega. Ka su popili, latili se fruštuka, al Mata ko da bi ništa reko. Bać Ivina to primetila, pa oma pita jel štogoda fali. »E, kumo moja nesudita, sve je vo lipo da lipše ne može bit, al mene već jako fali no na čemu smo ja i moj pajta otrani. Tako bi mogo komat lepinje namastit, posolit i popaprit«, veli Mata, a nika mu izmaglica pride priko očiju. Bać Ivina oma donela mast, sol i papriku. Otkinila komadeš lepinje, pa tila namastit. »Neka, molim ti, ja ću to sam«, veli Mata, pa je prstima raspoluti, metne pridase i nožim je stane lipo mastit. Lepinja vruća, pa je mast polako natapa, a on je nako polako soli i papri. Gleda prida se ko da gleda u kakoga sveca. Bać Iva se, ope, zagleda u njega priko astala, reko bi da mu je lepinju zasolila i di koja suza. Mata uzo i sosu i papriku, otriso ji dlanom, narizo na zalogaje, pa i nji posolijo, veli nabadaće nožim ko kadgoda, ne triba mu vilica. Ka je zagrizo lepinju, malo je žvako, pogleda uvis, a ona provalilo iz njega, sto drečat ko dite. Bać Iva i njegova nisu ništa divanili, pušćali su gosta da izbaci iz sebe, ni sami nisu znali šta, jel tugu, jel radost, jel sve pomišano. A sve se i pomišalo u te njegove teške, muške suze. Ka se smirijo, veli došlo mu odjedamput tako nikako... vada ga opijo taj meris njeve mladosti. A ni ga ositijo još o vrimenta pri neg je ošo u svit.

Piše: Ivan Andrašić

MISLI POZNATIH

- **Morley:** Ako ste ušutkali nekoga niste ga i preobratali.
- **Vataji:** Podijeli svoje znanje. To je put da postaneš besmrtni.
- **Goethe:** Lijepo je misliti, još ljepše znati, a najljepše je promatrati.

KVIZ

Ivan Mažuranić

Koje je godine i gdje rođen hrvatski ban i pjesnik Ivan Mažuranić?
 Za koji se pokret vezuje njegovo ime?
 Gdje se obrazovao?
 Koju je dužnost obnašao na Bečkom dvoru?
 Od kada je počeo obnašati dužnost hrvatskog bana?
 Kako se zovu njegova najpoznatija djela?
 Kada je i gdje umro Ivan Mažuranić?

Rođen je 11. kolovoza 1814. godine u Novom Vinodolskom.
 Za hrvatski narodni preporod.
 U Rijeci, Zagrebu, Szombathelyu.
 Vodiitelj hrvatskog dikasterija.
 Od 1873. godine.
 Osman i Smrt Small-age Čengića.
 Umro je 4. kolovoza 1890. godine.

FOTO KUTAK

Razumijemo se!

VICEVI

Djevojka mi prijeti da će me ostaviti jer više volim poker nego nju
 Mislim da blefira!

Pita sin tatu:

- Što je razlika između besplatno i džabe?
- Vidi sine, ti ideš u školu besplatno, ali to je džaba!

DUŽIJANCA: MALA BOSNA 2015.

Godina milosrđa

Ovogodišnja je Dužijanca u Maloj Bosni obilježena misom zahvalnicom, na kojoj su kruh od novoga žita na oltar donijeli bandaš **Filip Skenderović** i bandašica **Martina Jurić**, mali bandaš i bandašica **Mirela** i **Milan Vuković**. Oni su pred župnu crkvu stigli na karucama, zajedno s drugim mladima u narodnim nošnjama. Povorku karuca predvodio je konjanik s barjakom Dužijance. Dočeka ih je župnik **Dragan Muharem** s gostom svećenikom iz Novog Sada **Sinišom Tumbasem Loketićem**, koji je i predvodio misno slavlje. Uz novi kruh na oltar je prinesena i ovogodišnja krana-slika, koja simbolizira godinu milosrđa, autorice **Katarine Skenderović**, slamarke iz Male Bosne. Svetoj su misi nazočili, uz mnogobrojne mještane, i predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća **Slaven Bačić**, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Tomislav Žigmanov**, te predstavnik organizacijskog odbora manifestacije Dužijanca u Subotici **Marinko Piuković**.

U večernjim je satima održana akademija u čijem su programu nastupili zbor *Collegium Musicum Catholicum*, orgulje je svirao **Miroslav Stantić**, a hornu uz pratnju orgulja **Bela Anišić**, student Muzičke akademije u Novom Sadu, dok je stihove **Alekse Kokića** govorila **Ana Ivković**. Nakon akademije veliki broj mještana i gostiju zabavio se uz tamburašku glazbu TS *Tajne* u Bandašicinom kolu.

I. D.

KONZUM CROATIA OPEN UMAG

Piše: Dražen Prčić

Tenis, more i još puno toga

*Tjedan dana
bogatog programa*

Jedini hrvatski ATP turnir na otvorenom, Croatia Open Umag, i ove je godine opravdao epitet jednog od najbolje organiziranih turnira na touru, a uz odličan teniski program pružio je i raznovrsnu i nadasve bogatu ponudu svih pratećih sadržaja. Jer, turnir koji se već 26 godina igra u malenom istarskom gradiću na krajnjem sjeveru hrvatskog Jadrana nije samo tenis. Ima tu još puno toga.

TENIS

Oni koji slabije prate tenis znaju samo za imena velikana poput **Đokovića**, **Federera** i **Nadalaa**, ali također zasigurno ne znaju kako su baš Nole i Rafa igrali na umaškoj zemlji. Dapače, Novak je svoj prvi nastup na ATP-u imao upravo u Umagu (2004. godine protiv **Talijana Volandrija**). S druge strane, bolji poznavatelji teniske igre zasigurno poštuju činjenicu kako je ovogodišnje izdanje Croatia Opena (pod novim nazivom glavnog sponzora) okupilo respektabilnu igračku tablu koju su predvodili Francuz **Monfils**

(17. igrač na svijetu) i Španjolac **Bautista Agut** (23.), uz dodatnu činjenicu kako je ovaj turnir iz najniže ATP 250 serije imao i još šestoricu tenisača iz TOP 40. Zbog toga je teniska ponuda ovogodišnjeg Umaga bila i više nego izuzetna. A kako i ne bi kada je u glavnom ždrijebu imala i najveću hrvatsku (ali i svjetsku) tenisku nadu današnjice – **Bornu Ćorića**.

»Nije lako biti uvršten u red favorita, jer sam još uvijek jako mlad i mogu izgubiti od svakog igrača s kojim igram na ovoj natjecateljskoj razini, ali sve je sada mnogo drugačije nego prošle godine kada sam upravo ovdje u Umagu ostvario svoju prvu pobjedu na ATP touru« (prošle godine protiv Francuza **Rogera Vasselina** op.a.), rekao je na jednoj od pressica Borna i dodao kako voli ovdje igrati. Ovoga je puta zabilježio dvije pobjede (**Granollers** i **Bedene**), ali je u četvrtfinalu zaustavljen od drugog nositelja Španjolca Bautiste Aguta.

MORE

Vrijeme je ove godine i više nego poslužilo organizatore turnira, jer je vreline koja je vladala cijelim kontinentom ugrijala more na više nego ugodnih 28 stupnjeva, pa su gledatelji svakodnevno mogli kombinirati kupanje i uživanje u odličnim teniskim mečevima. Naime, teniski centar u Stela Marisu, gdje se igra ATP Umag, nalazi se u neposrednoj blizini mora (u pojedinim točkama manje od 50 m), pa se (doslovno) na tribine

može i u kupacima. Jer upravo je čar posjeta ovom turniru idealna kombinacija mora i tenisa, naravno za one koji tu kombinaciju preferiraju.

GOURMET

Istarska regija je nadaleko poznata po dobrim vinima, tartufima, dobrom pršutu, mesnim prerađevinama od boškarina (autohtono domaće goveče) i brojnim drugim gurmanskim specijalitetima. A sve to se tijekom trajanja ovoga turnira u dodatnoj programskoj ponudi može svakodnevno kušati u zasebnom dijelu sportskog kompleksa tzv. Villageu. I po zbilja dobrim cijenama (15 kuna - 2 eura) za čašu vina ili tanjur neke delicije.

ZABAVA

A kada se posljednji meč dnevnog i večernjeg programa završi (između 23 - 24 sata) započinje night show koji je svake godine ispunjen brojnim glazbenim

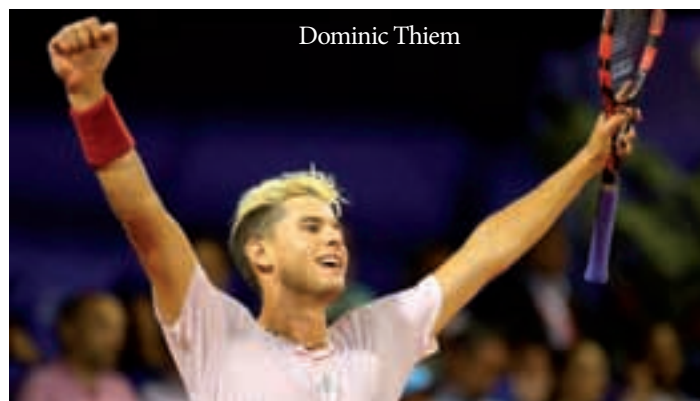
zvijezdama, pa je svaka turnirska noć prilika za zabavu do ranih jutarnjih sati. Glavna glazbena zvijezda 26. Konzum Croatia Opena Umag ovoga puta je bio glasoviti francuski DJ **Bob Sinclar**, koji se pokazao i kao solidan tenisač nastupivši u egzibicijskom susretu skupa s Monfilsom protiv kralja umaške zemlje **Carlosa Moye** i **Magnusa Normana** (obojica u bili osvajači umaškog naslova).

POBJEDNIK

Pomalo senzacionalan je i ovogodišnji pobjednik 26. Konzum Croatia Open Umaga, četvrti nositelj mladi austrijski tenisač **Dominic Thiem** koji je u dva seta (6:4, 6:1) nadvisio još jednog pomalo neočekivanog sudionika velikog finala, Portugalaca **Joao Sousu**. Ali, isto tako su bili senzacionalni i minuli osvajači umaškog trofeja, potvrđujući kako do ovog naslova mogu samo najbolji igrači na zemlji. ATP Croatia Open je jedan od tih turnira. Zbog svega navedenoga...

POSJET NOVAKA ĐOKOVIĆA

Najbolji svjetski tenisač Novak Đoković nazočio je finalnom susretu umaškog ATP-a i još jednom pokazao privrženost turniru na kome je prvi puta s pozivnicom nastupio 2004. godine

Dominic Thiem

KATOLIČKO DRUŠTVO ZA KULTURU, POVIJEST I DUHOVNOST
„IVAN ANTUNOVIĆ“
Subotica

poziva Vas na proslavu

25. OBLJETNICE DJELOVANJA

koju će obilježiti
priređivanjem književne večeri
uoči Dužijance 2015.

Četvrtak, 6. kolovoza 2015., u 19 sati
HKC „Bunjevačko kolo“

Obilježavanje jubileja pomogli:
Hrvatski Caritas
Grad Subotica

Pokrajinsko tajništvo za kulturu i javno informiranje APV